

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»**

**НАУКОВИЙ МОЛОДІЖНИЙ АЛЬМАНАХ
ГПФК МДУ**

**«Актуальні проблеми освіти : сучасні
виклики та перспективи розвитку»**

Мукачево

15 квітня 2021 р.

УДК 37.014.53(043.2)

«Актуальні проблеми освіти : сучасні виклики та перспективи розвитку» : збірник тез доповідей V науково-практичної Інтернет-конференції здобувачів освіти ВСП «ГПФК МДУ», 15 квітня 2021 р., Мукачево / ред. кол.: І. І. Кушнір (гол. ред.) та ін. – Мукачево: ВСП «ГПФК МДУ», 2021. – 221 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного
університету
(протокол № 1 від «19» лютого 2021 р.)**

У збірнику вміщено тези доповідей науково-практичної Інтернет-конференції здобувачів освіти «Актуальні проблеми освіти : сучасні виклики та перспективи розвитку». Учасники конференції розкривають головні ідеї щодо актуальних проблем освіти та науки в умовах сучасних викликів, пошук шляхів впровадження теоретичних засад в освітню практику, висвітлюють результати наукових досліджень у галузі психолого-педагогічних наук.

Видання призначено для викладачів, здобувачів освіти педагогічних навчальних закладів.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на Інтернет-конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Кушнір І.І. – директор ВСП «ГПФК МДУ», кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, Почесний педагог України.

Тягур В.М. – заступник директора з навчальної роботи, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту МДУ.

Паук М.М. – заступник директора з виховної роботи, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту МДУ, викладач української мови та літератури, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Мішкулинець О.О. – завідувач навчально-виробничою практикою, кандидат психологічних наук, викладач психолого-педагогічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Кампов Н.В. – завідувач шкільного відділення, викладач української мови та літератури, спеціаліст вищої категорії.

Кертис Н.В. – завідувач дошкільного відділення, викладач дошкільної педагогіки та окремих методик, спеціаліст вищої категорії.

Буркало Н.Л. – завідувач музичного відділення, викладач гри на інструменті, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Грегірчак Д.Б. – кандидат політичних наук, викладач суспільних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, старший викладач.

Феньов Я.І. – завідувач циклової комісії викладачів педагогіки, психології та фізичного виховання, викладач педагогіки, спеціаліст I категорії.

Синевич І.С. – доктор філософії, викладач педагогіки, спеціаліст I категорії.

Задорожний І.І. – викладач суспільних дисциплін, спеціаліст II категорії.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ Й РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	7
<i>Бобаль І.І.</i> Створення інклюзивного освітнього середовища для забезпечення всебічного розвитку дитини.....	7
<i>Брижак Р. В.</i> Музичне сприймання як аспект розвитку творчої особистості здобувачів освіти.....	12
<i>Герич А.А.</i> Психологічні особливості сучасних учнів початкової школи.....	17
<i>Кузьма С.І.</i> Вплив мультиплікаційних фільмів на молодшого школяра.....	24
<i>Куліш А.В.</i> Сучасні проблеми навчання у початковій школі.....	30
<i>Лемак В. І.</i> «Повчання» Володимира Мономаха як взірць педагогічної думки Київської Русі.....	35
РОЗДІЛ II. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	41
<i>Леньо О.О.</i> Сучасний заклад дошкільної освіти – середовище для розвитку.....	41
<i>Луганська А.А.</i> Значимість роботи з інклюзією в сучасному дошкільному освітньому процесі.....	44
<i>Михайлюк М.В.</i> Особливості роботи з дітьми в інклюзивній групі ДНЗ.....	49
РОЗДІЛ III. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	54
<i>Василенко М.В.</i> Сучасний учитель в контексті концепції НУШ.....	54
<i>Вончак Я.В.</i> Моніторингове дослідження якості початкової освіти як один із напрямів модернізації шкільної освіти України.....	60
<i>Маньо І.Р.</i> Інноваційні підходи у вихованні учнів в	

умовах реформування виховного середовища НУШ.....	66
<i>Машіка Д.В.</i> Шляхи реалізації інтегрованого навчання в початковій школі.....	73
<i>Мойсюк Д.В.</i> Педагогіка партнерства як компонент формування особистості.....	79
<i>Русин І.В.</i> «Щоденні 5» як методична система навчання рідної мови у початкових класах (НУШ).....	85
<i>Ряшко А.І.</i> Розвиток креативного мислення молодших школярів.....	90
<i>Софілканич О.І.</i> Роль учителя нової української школи у формуванні психологічно безпечного освітнього середовища.....	96
<i>Томинець М.П.</i> Взаємодія сім'ї та школи в контексті педагогіки партнерства.....	102
<i>Хрипта Я.В.</i> Сучасний підручник як засіб виховання, навчання і розвитку особистості.....	107
<i>Шандор Ю. С.</i> Розвиток комунікативної компетентності учнів НУШ за допомогою складання казок.....	113
<i>Янчій М. М.</i> Особливості навчання англійської мови в початкових класах НУШ.....	116
РОЗДІЛ IV. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ.....	121
<i>Бердар А.С.</i> Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти.....	121
<i>Козар Т.І.</i> Дистанційне навчання як сучасна форма організації навчання.....	128
<i>Немеш Я.М.</i> Дистанційне навчання як сучасна форма організації навчання.....	135
<i>Станинець М.Ю.</i> Вплив дистанційного навчання на самоосвіту.....	140
<i>Шкурина А.О.</i> Дистанційне навчання: переваги та недоліки.....	146

РОЗДІЛ V. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА...	151
<i>Габовда А.Ю.</i> Соціальна адаптація дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти.....	151
<i>Гнетило М.І.</i> Особливості проведення уроків української мови в інклюзивних класах початкової школи.....	156
<i>Кисельова Р.О.</i> Застосування арт-терапії в психокорекційній роботі з дітьми з особливими потребами.....	162
<i>Немеш А.В.</i> Інклюзивна освіта як невід’ємна частина соціуму	166
<i>Петрашко Я.І.</i> Філософські принципи інклюзивної освіти.....	173
<i>Сімакова В.С.</i> Навчання дітей з особливими потребами в умовах сучасної школи.....	178
РОЗДІЛ VI. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	185
<i>Влк М.К.</i> Розвиток електронного освітнього простору для підтримки безперервної освіти.....	185
<i>Габовда М.І.</i> Використання ІКТ в освітньому процесі початкової школи	190
<i>Грицько К.В.</i> Дистанційне навчання, як складова системи віртуального освітнього середовища.....	193
<i>Копин Я.І.</i> Використання інноваційних технологій на уроках української мови в початкових класах.....	198
<i>Пономаренко Д.А.</i> Використання квест-технологій у навчально-виховному процесі початкової школи.....	203
<i>Тайстра А.А.</i> Використання методу проєктів на уроках в початковій школі.....	209
<i>Чедрик А.А.</i> Використання інноваційних технологій для розвитку іншомовної компетенції здобувачів освіти в системі цифрового навчання.....	213

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ Й РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

УДК 37.043.2 – 056.2/3 (043.2)

Бобаль І.І., здобувач освіти IV-Г курсу,
керівник: Глагола О.М.,
викладач педагогіки, викладач-методист

СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Питання організації навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами залишається нагальною проблематикою сьогодення. Питанню інтегрованого навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку приділяли увагу численні фахівці в галузі соціальної, корекційної, спеціальної педагогіки та дефектології: Л. Аксьонова, В.Бондар, Є. Бондаренко, М. Веденіна, М. Власова, О. Глоба, В. Григоренко, П. Горностай, Г.Іващенко, Б. Пузанов, О. Усанов. В Україні окремі аспекти проблеми інтегрованого навчання висвітлюються у працях А. Колупаєвої, М. Сварника, В. Синьова, Н. Софій, М.Шеремет, В. Тарасун, О. Таранченко, А. Шевцова та ін.

В.О. Сухомлинський наголошував на тому, що не може існувати виховання особистості поза колективом, як не може бути колективу без особистостей. Розумово відсталі діти не повинні бути покинуті самі на себе, а розвиватися у таких же умовах, що й нормальні діти. В.О. Сухомлинський доречно зауважував, що колектив може стати виховним середовищем тільки в тому разі, коли він створюється під час спілкування і спільної діяльності, яка

дає кожному радість і насолоду, розвиває його інтереси і здібності, коли є освічений педагог, який любить дітей. [1]

Більшість учених вказують на необхідність упровадження нових форм освіти, які б сприяли інтеграції людей з особливими потребами у суспільство. Серед них особливої уваги заслуговує інклюзивна освіта.

Інклюзивна освіта – створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожного учня, незалежно від особливостей його психофізичного розвитку. Це фактично індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Інклюзія потребує змін на всіх рівнях освіти, оскільки це – особлива система навчання, яка охоплює весь різноманітний контингент учнів та диференціює освітній процес, відповідаючи на потреби учнів усіх груп та категорій. [4, с.2]

Мета інклюзивного закладу освіти, як зазначають В. В. Алексеева та І. В. Сошіна, – «надати всім учням можливість найбільш повноцінного соціального життя, активної участі в колективі, тим самим забезпечуючи найбільш повну взаємодію і турботу один про одного як членів співтовариства» [2, с.17-18].

Кожна дитина з особливими освітніми потребами унікальна в своєму розвитку. Незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення має право на здобуття освіти, тому кожна сучасна школа за своєю філософією повинна бути інклюзивною. Це означає готовність у будь-який час прийняти кожну дитину, прагнути створити максимально сприятливе середовище для розвитку її потенціалу.

На сучасному етапі розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами пріоритетного значення набуває створення інклюзивного освітнього середовища. У такому

середовищі всі діти навчаються разом у системі масової освіти за загальноосвітніми навчальними програмами, що пристосовані до потреб таких дітей.

Переваги впровадження інклюзивного освітнього середовища:

- розуміння суспільством проблем дітей з обмеженими освітніми можливостями;
- розвиток упевненості дітей самих у собі;
- спілкування з однолітками;
- виховання співчуття і розуміння проблем дітьми вікової норми;
- здобуття повноцінної освіти дітьми з особливими освітніми потребами [3, с.7].

Серед першочергових кроків у напрямі створення інклюзивного середовища вбачаються такі: відмовитися від стереотипних поглядів на вчителів, учнів і навчальний процес; формувати в школі атмосферу, засновану на ідеях інклюзії; розбудувати школу як громаду; зосереджуватися на співпраці, а не на конкуренції; прищеплювати віру в свої сили кожному члену шкільного колективу

Необхідними умовами формування інклюзивного освітнього середовища в загальноосвітніх навчальних закладах є:

- визнання педагогом необхідності використання різноманітних навчальних підходів з урахуванням різних стилів навчання, темпераменту й особистості окремих дітей;
- адаптація навчальних матеріалів для використання по-новому, підтримуючи самостійний вибір дитини у процесі навчання у класі;
- використання різних варіантів об'єднання дітей у групи;
- налагодження співробітництва та підтримки серед учнів класу;

- використання широкого спектру занять, практичних вправ і матеріалів, що відповідають рівню розвитку дитини.

Мета цього середовища – орієнтуватися на розвиток особистості та відповідати запитам соціального оточення і сподіванням людини. Освітнє середовище тільки тоді буде інклюзивним, коли матиме ряд ознак:

- спланований і організований фізичний простір, у якому б діти могли безпечно пересуватися під час групових та індивідуальних занять;
- наявність сприятливого соціального та емоційного клімату;
- створені умови для спільної роботи дітей, а також надання один одному допомоги в досягненні позитивного результату.

В інклюзивному освітньому середовищі всі діти здатні досягати успіху. Інклюзивна освіта є підходом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями.

Інклюзивне освітнє середовище створюється для забезпечення всебічного розвитку дитини, адже завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей, ровесники відіграють роль моделей для дітей з особливими освітніми потребами, тут учні набувають нових умінь та навичок функціонально, навчання проводять з орієнтацією на сильні якості, здібності та інтереси дітей, у них є можливості для налагодження товариських стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті [4, с.3].

Аргументи на користь перебування учнів в інклюзивному освітньому середовищі незаперечні. Тому супротивне твердження про те, що решта дітей отримують

менш якісну освіту в інклюзивному середовищі чи опиняються у менш сприятливих соціальних умовах, важко назвати аргументованим.

У багатьох відношеннях решта дітей від перебування в інклюзивному середовищі отримують стільки ж користі, стільки й діти з особливими освітніми потребами. Присутність дітей з відмінними здібностями в класі ніяк не заважає успішності інших учнів, які не мають обмежень.

Діти без обмежених можливостей можуть підвищувати самооцінку та закріплювати знання навчального змісту, виступаючи наставниками для інших. Також вони мають нагоду опанувати додаткові вміння, наприклад, навчитися читати шрифт Брайля чи спілкуватися мовою глухонімих. Навчання цих умінь може відбуватися у ситуації, коли всі учасники процесу усвідомлюють їхню важливість і можуть застосовувати на практиці. Крім того, володіння ними надає можливість для особистісного зростання, якої часто позбавлені діти, що не мали нагоди навчатися поруч з тими, хто має відмінні здібності.

Усі діти, перебуваючи в інклюзивному середовищі, можуть навчитися цінувати й поважати дітей з відмінними здібностями. Вони навчаються бачити людину, а не передусім її ваду чи обдарованість, та не помічати пов'язаних із ними соціальних ярликів.

Таким чином, інклюзивне освітнє середовище – це середовище, де всі учні незалежно від своїх освітніх потреб здатні навчатися ефективніше, підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички, а також відчувати себе частиною спільноти.

Список використаних джерел:

1. Іноземцева С. В. Використання педагогічних ідей В. О. Сухомлинського в роботі з дітьми з особливими потребами / С. В. Іноземцева // Теорія та методика

- навчання та виховання: зб. наук. пр. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Х., 2008. – Вип. 21. – с.55-61.
2. Таланчук П.М. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. – № 6 (8). – К. : Університет «Україна», 2009. – с. 17-18
 3. Чернова Е.М. Упровадження інклюзивної освіти в умовах Нової української школи/ Е.М. Чернова, А.А. Резніченко // Класному керівнику. Усе для роботи (ВГ «Основа») – 2019. – № 11. – с. 7-10
 4. Трохимчук М.О. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою / М.О. Трохимчук // Дитина з особливими потребами. – 2016. - №2. - с. 2 – 4.

УДК 78:159.937]:37.015.31-052-057.87

Брижак Р. В., здобувач освіти II-V курсу,
керівник: Берез Н. Ю., викладач-методист

МУЗИЧНЕ СПРИЙМАННЯ ЯК АСПЕКТ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Гармонійний особистісний розвиток у культурно-естетичній сфері неможливий без сприйняття та розуміння творів мистецтва відповідно до мовних та жанрових принципів культури. Одним із найефективніших засобів розвитку культурно-естетичного світогляду та навичок розвитку особистості є музика.

Проблема творчого сприймання музики слухачами представлена сьогодні у працях педагогів першої половини минулого століття: Б. Асаф'єва, П. Блонського, З.Кодая, С. Шацького та ін. Проблеми музичного сприймання в контексті естетичного виховання розроблялися такими вченими: Н. Ветлугіна, Л. Виготський, Д. Кабалевський, В. Медушевський. Залежність рівня музичної вихованості від індивідуальних

особливостей дітей до сприймання та якими саме засобами музики розглядали В.Бутенко, Т.Дорошенко, Т.Завадська, В.Рагозіна та ін. Новий методологічний підхід до проблеми музичного сприймання пов'язаний з науковими працями О. Костюка, Л. Мазеля, В.Медушевського, Є.В.Назайкінського та інших, які ґрунтуються на інтонаційній теорії Б. Асаф'єва.

Музичне сприймання – один з видів музичної діяльності, яка об'єднує музичну творчість, музичне виконавство та сприймання музичних творів. Спів у хорі сприймається не лише як виконання хорових партій, але і як загальний розвиток естетичних якостей при виконанні усього твору. Вивчаючи хоровий твір, необхідно не лише вивчати мелодію, а й супровідні голоси чи інструментальний супровід. У супроводі музичного інструменту або ритмічним малюнком важливо осмислити зміни, що відбуваються у творі. Сприйняття музики – це самостійний вид діяльності, який на початковому етапі ще називають прослуховування музики.

У сучасній науковій літературі найчастіше зустрічаються такі терміни, що визначають процес слухання музики – це «сприйняття музики» і «музичне сприймання». Сприйманням (лат. *perceptio*) називають цілісний психічний процес цілісного відображення предметів, явищ, ситуацій і подій, що виникають унаслідок безпосередньої дії фізичних подразників на рецепторні поверхні органи чуття. Так, «Філософський енциклопедичний словник» тлумачить сприймання як «цілісне відображення предметів, явищ і подій в результаті безпосередньої дії об'єктів реального світу на органи чуття», «результат активної пізнавальної дії, спрямованої на вирішення певних завдань і здійснюваної у відповідності з соціально виробленими нормами й еталонами»[6, с.99].

Поняття «сприйняття музики» здебільшого використовується у працях психологів, воно відображає ситуацію, коли сприйняття охоплює музику лише як предметний матеріальний процес, як специфічний об'єкт впливу на людину. Поняття «музичне сприйняття» означає спрямування сприйняття на «осягнення й осмислення тих значень, якими володіє музика

як мистецтво, особлива форма відображення дійсності, як естетичний художній феномен» [2, с. 15].

В своєму дослідженні О. Рудницька визначає сприйняття як провідний вид художньо-практичної діяльності з котрим взаємопов'язані форми залучення особистості до музики: слухання, виконавство (спів, гра на інструменті, музично-ритмічні рухи), творчість, критичне судження [4, с. 51].

Разом з тим, процес музичного сприймання є цілісним, неподільним і складається з множинності умов, функцій, операцій і механізмів з їх особливими властивостями, структурою і змістом.

Розглянемо функції музичного сприймання. Система функцій музичного сприймання відображає той складний контекст, у якому реалізується діяльність слухача. Ця система охоплює соціальні й особистісні функції сприймання, а саме:

– комунікативну функцію, під якою В. Медушевський розуміє здатність музичних творів слугувати засобом художнього спілкування завдяки спрямованому впливу музичної структури на процес і результат сприймання;

– конкретна функція музичного сприймання реалізується в системі операцій, в якій виявляється багаторівневість діяльності слухача. Є. Назайкінський, крім музичної перцепції звукового матеріалу, виділяє такі діяльності, я пізнавальна, орієнтувальна, комунікативна, оцінна, прогностична, апперцептивна, коригувальна

Під структурою сприймання музичних творів Г. Панкевич розуміє спосіб поєднання і взаємозв'язку його складових елементів. Вона виділяла такі основні елементи: сприймання нинішнього (безпосереднє сприймання твору); минулого (безпосереднє порівняння з уже прослуханим, його актуалізація) і майбутнього (передбачення подальшого музичного розвитку); об'єктивне і суб'єктивне, аналіз і синтез [3, с. 194]. При сприйманні вони нерозривно злиті, утворюючи складну єдність елементів, що взаємодіють, яка й приводить до виникнення цілісності як якісно нового завершального етапу сприймання.

У педагогічному аспекті виділяють три типи емоцій, які можна співвіднести з тріступеневою структурою музичного

сприймання, яку умовно розрізняють дослідники О. Рудницька, Т. Завадська, підкреслюючи її важливість та специфічність у формуванні перцептивних та інтелектуальних умінь музичного пізнання:

1. «Емоції вираження», в яких виявляється безоціночне недиференційоване ставлення до музичного мистецтва, яке ґрунтується на інтуїтивних відчуттях, що відповідають перцептивному сприйманню музичних звучань, їх слуховому розрізненню.

2. «Емоції переживання» – усвідомлення особистісного смислу музичного твору, на основі яких здійснюється розуміння виразно-змістового значення музики.

3. «Емоції співпереживання», які характеризують злиттям суб'єктивного переживання з позицією автора й виконавця, внаслідок чого здійснюється естетична оцінка й інтерпретація емоційно-образного змісту музики» [5, с. 79]. Для того, щоб зрозуміти особливості формування творчої особистості школярів засобами музичного сприймання інструментальних творів, потрібно враховувати їх вікові особливості музичного сприймання.

У процесі навчання сучасний учитель має різні засоби та методи розвитку сприйняття та розвитку інтересу учнів до музики. Часто мистецтвознавці порівнюють цей процес із формою сонатного *allegro*: вступ (слово вчителя), потім експозиція (прослуховування твору), потім розробка (аналіз), реприза (повторення прослуховування музики) і, нарешті, кода (запам'ятовування музики).

Необхідною умовою активізації процесу сприймання є забезпечення стійкого інтересу дітей до цієї музики, яка пропонується їх увазі. Л. Виготський неодноразово наголошував на тому, що, перш ніж залучити дитину до якоїсь діяльності, треба зацікавити її нею, потурбуватися проте, щоб виявити її готовність до цієї діяльності, напруженість всіх сил, необхідних для цього [1, с. 118]. Важливою умовою у розвитку музичного сприймання дітей молодшого шкільного віку є уміння в українській музиці знаходити головний настрій. У художніх образах українських композиторів відображаються

враження від мальовничої природи України, відтворюється краса людських стосунків та духовна культура нації, використовується широкий спектр художніх барв, які впливають на почуттєву та емоційну сферу дитини. Вивчаючи різноманітну українську музику у початковій школі (наприклад, «Українська симфонія» М. Калачевського, «Державний гімн України» М. Вербицького, народний танець «Гопак», оперу «Вовк та семеро козенят» М. Ковалю, українська народна пісня «Подоланочка» та інші), діти вчаться розрізняти та характеризувати почуття та настрої, які викликала у них музика. Учні молодшого шкільного віку вже розуміють зміст категорій, добро і зло, тому може у запропонованій музиці відчувати різницю між різними настроями у музичному творі: добра, яке приводить до щастя людину, викликаючи у неї світлі почуття та сприяє ствердженню на землі, і зла, що гальмує розвиток природних сил людини, образ якого може набути безпристрасної байдужості

Розвиток музичного сприймання на уроках музики продовжується також у різних формах позакласної роботи. Це концерти, лекції, бесіди. Тут ідеї про творчість композиторів розширюються, прослуховуються твори нових авторів. Добре, якщо ініціативу виявлять самі учні при підборі музичного матеріалу. Такі концерти викликають великий інтерес у глядачів, які приділяють особливу увагу виступам своїх друзів. В. Шацька надавала великого значення лекційним концертам для дітей шкільного віку. Завдяки своїй великій практиці вона уклала рекомендації щодо того, які лекції-концерти найкращі для студентів та як їх організувати. Наприклад, В. Шацька запропонувала такі теми: «Казки в музиці», «Музика та її виражальні засоби», «Танець і танцювальна музика». Розглянутий методологічний матеріал дозволяє зробити висновок, що на даний момент набуто багатий досвід розвитку музичного сприймання та його формування за допомогою народної, класичної та сучасної музики. Використання вчителем різноманітних методів викладання у класі створює можливість глибшого співпереживання музики та розуміння переданих у ній думок та почуттів.

Таким чином, здатність сприймати і розуміти музику може впливати на формування духовного світу особистості дитини, високих моральних якостей, уміння розуміти музику, розуміти її важливе смислове значення.

Список використаних джерел

1. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Под ред. В. Давыдова. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
2. Педагогіка музичного сприймання: навчально-методичний посібник до курсу «Історія і методика вищої мистецької освіти» для студентів спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад.: М. В. Білецька. - Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – 226 с.
3. Панкевич Г. И. Восприятие музыкального произведения и его структура / Г.И.Панкевич // Эстетические очерки: Сб. ст. – Вып. 2. – М.: Музыка, 1967. – С. 193-194.
4. Рудницька О. П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти: навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 248 с.
5. Рудницька О. П. Сприйняття музики і педагогічна культура вчителя / О.П.Рудницька // Навчальний посібник. – К.: КДПІ, 1992. – С. 79
6. Философский энциклопедический словарь / редкол.: С. С. Аверинцев, А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичев и др. – 2-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 815 с.

УДК 37.015.3:373.3.011.3-052:159.923(043.2)

Герич А.А., здобувач освіти IV-Ж курсу;
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Особистість людини – це найскладніший, найцікавіший, найзагадковіший та найголовніший предмет вивчення психології. Глибокі зміни, що відбуваються в психологічному вигляді молодшого школяра, свідчать про широкі можливості розвитку дитини на даному віковому етапі. Протягом цього періоду на якісно новому рівні реалізується потенціал розвитку дитини як активного суб'єкта, що пізнає навколишній світ і самого себе, що здобуває власний досвід у цьому світі. Основи багатьох психічних якостей особистості закладаються і культивуються саме в молодшому шкільному віці. Тому особлива увага вчених спрямована на виявлення резервів розвитку молодших школярів. Використання цих резервів дозволить більш успішно готувати дітей до подальшої навчальної і трудової діяльності. Найбільш характерна риса періоду від 6 до 10 років полягає у тому, що в цьому віці дошкільник стає школярем. Це перехідний період, коли дитина поєднує у собі риси дошкільного дитинства і школяра.

Для дослідження проблеми психологічних особливостей розвитку особистості дитини молодшого шкільного віку велике значення мають праці Л. Божович, Д. Ельконіна, М. Забродського, Г. Костюка, В. Котирло, Н. Лейтеса, С. Максименка, П. Якобсона та ін.

Поява в житті суспільства системи загальної обов'язкової середньої освіти зумовила виділення особливого періоду в розвитку дитини молодшого шкільного віку. Він відсутній у дітей, які взагалі не вчилися у школі або ж освіта яких завершилася на цій початковій ланці. У цей період відбувається активне анатомо-фізіологічне дозрівання організму [1, с. 58].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що дитина, яка пішла в школу, володіє суб'єктивною і

об'єктивною готовністю до навчально-пізнавальної активності. Суб'єктивна готовність до навчально-пізнавальної активності визначається тим соціальним досвідом, який набула кожна дитина до школи. Тут велике значення має дошкільне виховання в дитячому садку і атмосфера сімейного життя, в якій дитина росла і розвивалася. Суб'єктивна готовність до школи визначається й індивідуальними особливостями дитини, психічним станом її особистості. Велике значення має фізичний розвиток і стан здоров'я молодшого школяра. Як відзначають психологи, ні в якому іншому віці, крім молодшого, стан здоров'я і фізичний розвиток організму не роблять такого сильного впливу на навчальну діяльність дитини, а значить і на її навчально-пізнавальну активність.

Молодший шкільний вік охоплює період від 6–7 років до 10–11 років. У молодшому шкільному віці триває функціональний розвиток нервової і серцево-судинної систем, органів дихання, шлункового тракту тощо. З фізіологічного погляду цей віковий період – відносно спокійний, ріст і розвиток в основному рівномірні.

Слід зазначити, що формування особистості молодшого школяра – складний, тривалий і суперечливий процес. На її формування впливають такі чинники, як: біологічні (тип нервової системи, задатки); соціальні, а саме: провідна діяльність (в ній формується свідомість, самооцінка); вчитель, його особистісні якості (доброта, ввічливість); класний колектив (доброзичливі відносини формують позитивні якості); сім'я; вулиця; культура, музика, кіно. [1, с. 62]

Саме вступ до школи і початок навчання у школі породжують істотні зміни в житті дитини, пов'язані з її новим соціальним становищем. У першокласника виникають нові стосунки: з учителем, з колективом класу, зі школою як навчальним закладом, з'являються нові

обов'язки (систематично готувати уроки, виконувати доручення вчителя та ін.). Все це викликає відповідні емоційні переживання [2].

Відомо, що на цей вік припадає криза 7 років – це переломний критичний віковий етап, яким відкривається весь період подальшого шкільного життя. Молодший школяр, усвідомлює соціальну значущість свого навчання в школі, вважаючи його необхідним етапом підготовки до дорослого життя. Найавторитетнішою особою для молодшого школяра серед доточення стає вчитель.

З початку шкільного навчання в учня активно формується повна структура навчальної діяльності, від якої залежить подальший успіх дитини в оволодінні основами наук, а потім і в професійному навчанні.

Зрозуміло, далеко не відразу в молодших школярів формується правильне ставлення до навчання. Вони поки не розуміють, навіщо потрібно вчитися. Але незабаром виявляється, що навчання – праця, що вимагає вольових зусиль, мобілізації уваги, інтелектуальної активності, самообмежень. Якщо дитина до цього не звикла, то в неї настає розчарування, виникає негативне ставлення до навчання. Для того, щоб цього не трапилося, вчитель має вселяти дитині думку, що навчання – не свято, не гра. а серйозна, напружена робота, однак дуже цікава, тому що вона дозволить довідатися багато нового, цікавого, важливого, потрібного. Важливо, щоб і сама організація навчальної роботи підкріплювала слова вчителя [3, с. 127].

Також формування інтересу до змісту навчальної діяльності, набуттю знань пов'язано з переживанням школярами відчуття задоволення від досягнень. А підкріплюється це почуття схваленням, похвалою вчителя, який підкреслює кожен, навіть найменший успіх, найменше просування вперед. Включаючись у нову для себе навчальну роботу, діти поступово звикають до її

вимог, а дотримання останніх зумовлює розвиток нових якостей особистості (новоутворень). Основними новоутвореннями психіки молодшого школяра є довільність як особлива якість психічних процесів, внутрішній план дій та рефлексія. Саме завдяки їм психіка молодшого школяра досягає рівня розвитку, необхідного для подальшого навчання в середніх класах, для переходу до підліткового віку з його особливими вимогами та можливостями.

Доречно зауважити, що навчальна діяльність стимулює прояв інтересу до ігор, які вимагають кмітливості, елементів змагань. Позитивні почуття виникають тепер і від розв'язання інтелектуальної ігрової задачі. Учень початкових класів прагне дізнатися, що було, де, коли і як, його більше цікавлять факти, ніж причини, але він не повинен зупинятися на конкретному емпіричному мисленні. Образне мислення – необхідний етап для мислення поняттями.

У молодшому шкільному віці, як відзначав Л. Виготський, інтенсивно проходить інтелектуальний розвиток. Система пізнавальних процесів включається в інтелектуальний розвиток, при цьому інтелектуальна активність забезпечує взаємозв'язаний розвиток усіх пізнавальних процесів – сприймання, уявлення, увага, запам'ятовування, мислення.

Так, сприймання характеризує рівень пізнання, на якому емоційна реакція на зовнішні подразники зливається з раціональною стороною свідомості. У результаті синтезу і аналізу відчуттів виникає сприймання, яке в свою чергу породжує нові уявлення.

Так як навчання впливає на всі психічні процеси, змінюється й увага, яка у першокласників ще зберігає риси, характерні для дошкільників. Обсяг уваги вузький, першокласники не здатні одночасно розглядати картину і

слухати розповідь учителя про життя і діяльність її автора-художника. Сприймаючи складний для них зміст (записані арифметичні вирази), діти швидко виконують знайомі дії, але відразу забувають, якими вони оперували, в результаті яких дій дістали правильну відповідь, бо в кожний момент зосереджуються лише на якомусь одному змісті своєї діяльності [2].

Найбільш поширена причина нестійкості уваги учнів – їх недостатня розумова активність. Якщо учень молодшого шкільного віку пасивно слухає товаришів або тривалі пояснення вчителя, стійкість його уваги швидко спадає, і він легко відвертає свою увагу. Тому, розумова активність молодшого школяра, підтримування її практичними діями, є основою його стійкої уваги.

Спеціальні дослідження психологів засвідчують, що навіть діти 1 класу здатні до сильної, тобто концентрованої і стійкої уваги протягом усього 35-хвилинного уроку. Але для цього треба додержуватись певних умов організації навчальної уваги, а саме:

1. Відповідний темп уроку.
2. Чіткість, доступність, стислість.
3. Максимальна опора на активну мислительну діяльність.
4. Бережне ставлення вчителя до уваги дітей.
5. Різноманітність форм і видів роботи.
6. Залучення до навчальної роботи всіх учнів [1, с. 65].

Увагу малят привертає яскравий потужний подразник. Це мимовільна увага. Пізнавальне ставлення до навколишнього світу, що формується у дошкільника, перебудовує й увагу дитини. Вона стає мимовільною, тобто спирається на інтерес. Після того як дитина навчиться говорити і виконувати правила, зважати на вимоги дорослих, в неї формується довільна (вольова) увага і

водночас зростають можливості розподіляти і переключати увагу, тобто керувати нею.

Тривалий час вважалось, що пам'ять учнів початкових класів переважно механічна. Проте, молодших школярів можна привчити до усвідомленого запам'ятовування навчального матеріалу, розвивати у них логічну пам'ять. Дослідником О. Скрипченком з'ясовано, що діти цього віку здатні запам'ятовувати абстрактні поняття, числові і літерні формули. Добре усвідомивши їх, вони можуть виділяти у зрозумілому для них матеріалі опорні пункти, користуватися схемами для розв'язання задачі, запам'ятовувати основні їх елементи.

Тож, ефективність психологічного розвитку молодших школярів істотно залежить від того, на скільки цілеспрямовано учнів у процесі навчання спонукають аналізувати враження від сприйнятих об'єктів, усвідомлювати їх окремі властивості та свої дії з ними, виділяти суттєві ознаки об'єктів, оволодівати критеріями оцінки окремих їх параметрів, виробляти способи класифікації об'єктів, робити узагальнення, усвідомлювати загальне у своїх діях під час розв'язання різних видів завдань тощо [2].

Шкільне навчання сприяє розвитку вольових якостей молодших школярів, вимагаючи від них усвідомлення і виконання обов'язкових завдань, підпорядкування їм своєї активності, довільного регулювання поведінки, вміння активно керувати увагою, слухати, думати, запам'ятовувати, узгоджувати власні потреби з вимогами вчителя тощо. Поступове обмеження дитини як суб'єкта імпульсивної поведінки відкриває можливості її розвитку як суб'єкта вольової поведінки, здатного вільно регулювати власні психічні процеси та поведінку [3, с. 126].

Отже, узагальнюючи вище сказане, можемо зробити висновок, що учень молодшого шкільного віку вже являє собою у відомому змісті особистість: він добре усвідомлює свою статеву приналежність; він знає, в якій країні живе, в якому населеному пункті перебуває його будинок; має деяке уявлення про материки й інші країни; він усвідомлює те, яке місце серед людей займає та яке місце йому належить зайняти в найближчому майбутньому, тобто, він знаходить собі місце в просторі й часі; він уже орієнтується в сімейно-родинних відносинах і вміє зайняти відповідне своєму соціальному статусу місце серед рідних і близьких; він уміє будувати відносини з дорослими й однолітками: має навички самовладання, уміє підкорити себе обставинам, бути непохитним у своїх бажаннях.

Список використаних джерел

1. Забродський М.М. Вікова психологія: Навч. посібник. Тернопіль, 2005. С. 57–70.
2. Максименко С.Д. Індивідуальні особливості мислення дитини. – Київ: Знання, 2007. 48 с.
3. Фрадинська А.П. Психологічні особливості розвитку особистості молодшого школяра. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, № 1(9). 2014. С. 125–128.

УДК 373.3.015.31:791.228(043.2)

Кузьма С. І., здобувач освіти II-Ж курсу,
керівник: Алмаші О.І., викладач
педагогіки

ВПЛИВ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ НА МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Інтенсивний розвиток сучасних технологічних процесів, становлення нової освітньої парадигми не залишаються осторонь процесу навчання, виховання та розвитку підростаючого покоління. Особливо це відображається в молодшому шкільному віці, який є періодом інтенсивного психічного та особистісного розвитку.

Сучасна дитина щоденно мимоволі сприймає навколишній світ на телевізійному екрані. Особливо привабливими для дітей є мультиплікаційні фільми, які є улюбленим та поширеним видом їх дозвілля, що за впливовістю на свідомість може у багатьох випадках позмагатися з батьками та іншими значущими чинниками виховного впливу. Слід зауважити, що неконтрольований перегляд спотворює та руйнує сприйняття дитиною реальності, оточення та стилів поведінки. Проте, правильно організований і прокоментований сеанс перегляду сприяє активізації навчально-пізнавальної активності молодших школярів. Адже використання навчальних інформаційних технологій слугує засобом підвищення мотивації навчально-пізнавальної діяльності, розвитку розумових здібностей, урізноманітнення педагогічного процесу, самостійної творчої активності школярів.

Зважаючи на це, питання правильного та доцільного використання якісних мультфільмів у освітньому процесі для дітей молодшого шкільного віку сьогодні набуває особливої актуальності. Адже дитина, сприймаючи інформацію у вигляді образів, під впливом побаченого може формувати власну модель поведінки.

Питанням використання мультиплікаційної продукції у роботі з молодшими школярами розкрито у працях багатьох українських і закордонних науковців, зокрема А. Бандури, Н. Гавриш, Ю. Галустян, Ю. Качанової,

Г. Клокової, М. Сітцевої, В. Сухомлинського,
Х. Хімелвейт.

Варто акцентувати увагу на тому, що молодші школярі стикаються з казковими героями на сторінках книг, на телевізійних екранах, переглядаючи мультиплікаційні, а також художні фільми. Отже, мультфільм став сьогодні для дитини не тільки одним з основних носіїв уявлень про світ, про відносини між людьми і норми їх поведінки, а й джерелом якісних емоційних переживань.

Як зазначає Р. Силко «мультиплікація – це універсальна та інтернаціональна мова спілкування дітей та дорослих усього світу. Мультиплікація є дуже близькою до світу дитинства, бо в ній завжди присутня гра, злет фантазії й немає нічого неможливого. Мультиплікація є універсальним багатогранним засобом розвитку дитини у сучасному візуально насиченому світі. Виразні засоби мультиплікації є найбільш природними для дитячого віку стимуляторами творчої активності та розкнутості мислення» [3, с.191].

За словами Ю. Хомської, «проблематика сприйняття мультфільмів дітьми полягає у тому, що маленьким глядачам не вистачає ані художнього, ані життєвого досвіду, щоб сприйняти сюжетну лінію мультфільму. Діти не бачать тих прихованих смислів, які зазвичай містяться у словах і діях героїв». Тому, обираючи мультфільм, слід враховувати принципи дії мультиплікації на свідомість дітей [1, с. 84].

В. Сухомлинський слушно акцентував увагу на тому, що «у малюків своє бачення світу, своя мова художніх зображувальних засобів». Мультиплікація є особливим жанром екранних мистецтв, де аудіовізуальний ряд підлаштований саме для дитячого сприйняття [3, с. 191].

В сучасний мультфільмах герої постають в яскравих образах, приваблюючи цим молодших школярів. Після переглянутих мультфільмів діти ототожнюють себе з героями, обирають їх за приклад для наслідування, так як вони можуть стати для них втіленням доброти, сміливості, щедрості, чуйності та інших ціннісних людських якостей. Безумовно, вони краще розуміють і пізнають емоції, які виникають у знайомих життєвих ситуаціях, але їм важко розрізнити їх і висловлювати вербально. У молодших учнів нерозпізнаною є емоція провини, виникає здатність до співпереживання у процесі сприйняття обтяжливих сцен і драматичних конфліктів, яскраво помітна їх соціалізація емоційної сфери, проте їм важко відрізнити страх від подиву [2, с. 17].

Тому важливо, щоб позитивні персонажі демонстрували конструктивні способи розв'язання конфліктів, давали дітям приклад толерантності та поваги до інших. Для цього можна запропонувати учням намалювати чи повторити їхні дії, акцентуючи увагу на позитивних якостях та рисах характеру.

Не підлягає сумніву, що мультиплікаційна продукція є певним віртуальним полем для розвитку фантазії учнів, виступаючи засобом впливу на молодших учнів через їх зорові та слухові аналізатори, тобто підкріплюється музичним супроводом та постійною зміною декорацій.

Так, М. Сітцева виділяє такі основні характеристики мультиплікаційної продукції:

- доступний для розуміння казковий сюжет;
- кольорова виразність;
- динамічність розгортання сюжету, лаконічність подачі;
- простота та легкість сприйняття дитиною [4].

Варто зазначити, не всі мультфільми позитивно впливають на особистість молодшого школяра. І проблема

тут криється не в самому перегляді, а у змісті мультиплікаційних образів. Часто можемо спостерігати, що у структурі сучасних героїв переважає агресія, вульгарність, бійки. Основними критеріями негативного впливу є емоційний стан персонажів, наголошення на негативних аспектах реальності, демонстрація соціально-патологічних форм поведінки, експлуатація шоккових і емоційних подробиць. Саме це й підштовхує до підвищення рівня тривожності, виникнення агресії, страхів, притуплення емоційних і моральних якостей особистості, адже дивлячись на них, молодший школяр не може об'єктивно аналізувати правильність їхньої поведінки оскільки йому бракує власного досвіду, а всі його знання набутті спостереженням за навколишнім світом. Проте, якщо який-небудь персонаж здійснює негідний вчинок, він повинен зрозуміти власні помилки або отримати осуд з боку інших персонажів або авторів фільму [2, с. 17].

Слід звернути увагу на те, що і не всі батьки відповідально ставляться до відбору медіапродукції, яку переглядають їхні діти, розуміючи, що не всі мультфільми у сучасному медіа-просторі можуть позитивно впливати на культурну соціалізованість та моральну свідомість дитини. Батькам зручно увімкнути один мультиплікаційний канал, зайнявши дитину на певний проміжок часу для вирішення власних справ, не замислюючись над тим, як це впливає на дитину [3, с. 192]. Актуальними є дослідженнями В. Абраменкова, в яких автор наголошував, що довготривале переглядання мультфільмів формує психологічну залежність від екрану, оскільки відбувається витіснення живого спілкування, колективної гри з однолітками і спільної праці з дорослими [1, с. 86].

Тому, як вчителям так і батькам завжди заздалегідь потрібно:

- переглянути й проаналізувати мультфільм самостійно, перш ніж пропонувати його дітям;
- продумати, які епізоди ви б хотіли обговорити з учнем, продумавши ряд питань;
- обов'язково з'ясувати виховний аспект мультфільму, продумавши висновки;
- не залишати молодшого школяра переглядати мультфільм самостійно;
- навчити диференціювати мультфільми відповідно до розвивального, виховного, навчального та розважального аспектів.

Таким чином, вплив мультиплікаційних фільмів на свідомість і поведінку молодших школярів є очевидним, так як це є потужний засіб вирішення багатьох педагогічних завдань. Адже використання мультфільмів дозволяє зробити процес засвоєння різноманітної інформації більш живим, цікавим, проблемним, переконливим та емоційним. Проте, кожен з обраних мультфільмів, повинен бути якісним, окрім цього відповідати не лише розважальному, а й таким важливим аспектам, як виховний, навчальний, розвивальний та не повинен суперечити певним суспільним уявленням і формувати нові стереотипи, не характерні для нашого суспільства.

Список використаних джерел

1. Будник О., Минай Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній початковій школі: реалії та перспективи. *Гірська школа Українських Карпат*. 2016. № 14. С. 84-88.
2. Коваленко В. Мультиплікаційна продукція як засіб формування соціальної компетентності учнів молодших класів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2016. №8 (51). С. 16–18;

3. Луцинська О. Мультиплікації як один із засобів впливу на свідомість та поведінку молодших школярів. *Гірська школа Українських Карпат*. 2016. № 15. С. 190-193.

4. Сітцева М. Роль мультиплікації у розвитку дитини в умовах інформаційного суспільства [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.inforum.in.ua/conferences/12/2/12>.

УДК 373.3.091.33–027.22:51 (043.2)

Куліш А.В., здобувач освіти III-Б курсу;
керівник: Мішкулинець О.О.,
викладач психолого-педагогічних
дисциплін, кандидат психологічних наук,
викладач-методист

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

В основі освіти XXI століття лежать концепції доступності освіти для людини. Основні її цілі: розвиток, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, уміє використовувати набуті знання й уміння для творчого розв'язування проблем, критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, прагне змінити на краще своє життя й життя своєї країни.

Надто складно передбачити майбутнє наших дітей, покладаючи на школу завдання забезпечити їх знаннями на все життя. Нестабільність світу, інтенсивність соціально-економічних і технологічних змін зумовлюють потребу вчитися впродовж життя. Тому в сучасній школі на перший план ставиться не накопичення дитиною інформації, а

засвоєння нею інтелектуальних технік, які є складовими культури і невід'ємною частиною змісту освіти. Епіцентром у навчанні має бути інтерес, розвиток пізнавальної активності школярів, формування в них позитивного ставлення до процесу і результатів своєї праці. Та, все ж таки, основні знання, які здобуває людина припадають саме на початковий вік.

Слід зазначити, що сьогодні в умовах науково-технологічного прогресу перед сучасною школою постає низка проблем:

- не повною мірою забезпечена наступність між дошкільною і початковою ланками освіти;
- в умовах традиційного навчання учні пасивно сприймають інформацію;
- не вміють застосовувати отримані знання на практиці;
- самостійно здобувати потрібну інформацію;
- недостатнє врахування індивідуальних особливостей молодших школярів під час насичення й урізноманітнення освітнього середовища;
- недостатньо ефективна організація виховного процесу в початковій школі;
- та безперечно - нові програми та підручники, які непосильні для дітей.

Зважаючи на це, завдання вчителя створити таку систему навчання, яка б викликала інтерес у дітей, бажання вчитися, використання інноваційних методів, технологій. Із застосуванням сучасних методик викладання вчителя на уроках, можна вирішити проблеми, які постають перед сучасною школою [5].

На допомогу вирішення цих проблем приходять Нова українська школа (НУШ). З її появою у системі початкової освіти відбуваються радикальні масштабні інновації. Утверджуючи правила НУШ, вчителі повинні реалізувати

нові дитино-центристські підходи до освітнього процесу. В центрі уваги сучасної початкової школи постає учень з його обдарованістю, здібностями, потенційними можливостями [3].

Неменш важливим є те, що ключовою фігурою у впровадженні оновлених цілей і змісту початкової освіти залишається учитель. Сучасний учитель постійно вдосконалює свою професійну майстерність, розуміє нові моделі навчальної програми, оновлює предметні і тематичні знання, опановує нові підходи до навчання і викладання.

Цілком зрозуміло, що сьогодні неможливо навчати традиційно, адже у центрі освітнього процесу має бути учень. Від його творчої активності на уроці, вміння міркувати, обґрунтовувати свої думки, спілкуватися з учителем, учнями залежить успіх у свідомому опануванні шкільної програми. Відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти учитель початкових класів повинен постійно удосконалювати процес навчання, що дозволяє дітям ефективно і якісно засвоювати програмний матеріал [1].

Основним завданням сучасного вчителя є залучення здобувачів загальної середньої освіти до активної самостійної діяльності, перетворюючи школярів у її суб'єктів. Тому, з перших днів навчання, потрібно уважно придивлятися до кожного учня, намагатися знайти та розвивати його позитивні риси. Від уміння вчителя своєчасно їх помітити, допомогти дитині відчути впевненість у своїх силах, надати своєчасну підтримку, створити сприятливі умови, атмосферу творчості залежить те, чи відчує дитина свою неповторність, чи виросте справжній талант.

Ми згодні з думкою О. Я. Савченко, яка зазначає: «Є успіх – є бажання вчитися». Особливо це важливо на

першому етапі навчання – у початковій школі, де невдача приносить справжнє розчарування. Важливо, що учні початкових класів добре навчаються лише за умови, коли їм цікаво, коли вони переживають хоча б невеликий успіх. Тож, із перших днів навчання дитини в школі, необхідно створити ситуацію успіху, підбадьорити учня, що зазнав невдачі, похвалити навіть за незначний крок вперед. Для заохочення учнів до навчання, для активізації їхньої пізнавальної активності потрібно знаходити новіші та ефективніші методи і форми навчання, використовувати нестандартні форми роботи, що забезпечують розвиток особистості кожного учня [4].

Зауважимо, що серед таких основних проблем найбільшою за останній рік стала – проблема дистанційного навчання. Вона порушена не лише у межах початкової школи, а й в усіх інших закладах освіти. Поява багатьох нових програм, сайтів, де все навчання залежить від всесвітньої мережі Інтернет. Досить важко учням початкових класів вчитися в таких умовах, особливо першокласникам та другокласникам. Діти не дуже добре володіють вмінням користуватися програмами і на даному етапі не можуть самостійно підключитися до відео-занять або надіслати виконану роботу. Тому в такій системі навчання важливу роль відіграють троє учасників «учитель – батьки – учень». Під час дистанційного навчання учитель та батьки є прямими співробітниками, де без участі одного з них, навчання можна сказати неможливе. Тому їхнє завдання допомагати один одному, щоб навчальний процес для дітей нічим не відрізняється від звичайного [2].

Відтак, головне завдання сучасної освіти – становлення дитини як неповторної індивідуальності, розвиток її творчого потенціалу, формування пізнавальних потреб, інтересів, активності, створення сприятливих умов для загального розвитку особистості. Початкова школа має

послідовно та наполегливо готувати дітей до самонавчання, створювати установку на самоорганізацію та самоаналіз своєї діяльності, формувати вміння ставити й усвідомлювати цілі учіння (що я роблю, для чого, з якою метою), закладати основи самооцінки та самоконтролю якості своєї роботи [5].

Таким чином, на сьогодні перед школою постає чимало проблем, які стосуються навчання, виховання та розвитку молодших школярів. Завдяки зусиллям вчителя та його наполегливої праці можна вирішити ці проблеми. Адже, ці проблеми постають перед вчителем у перші дні навчання першокласників. Протягом чотирьох років вчитель докладає багатьох зусиль, щоб не стикатися з проблемами, а навпаки намагається організувати так свою роботу, щоб освітній процес молодших школярів був для них цікавим, доступним, викликав у них бажання та інтерес до навчальної діяльності. Та, на жаль, всі проблеми передбачити неможливо, через це, вирішувати їх приходиться по мірі їх виникнення. Тому, ми вважаємо, що вирішити сучасні проблеми, які постають перед початковою школою, можна тільки спільною працею, зусиллями та взаєморозумінням учителя, учнів та їхніх батьків.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
2. Практики та підходи до дистанційного навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/praktyky-ta-pidhody-do-dystantsijnogo-navchannya-rekomendatsiyi-dlya-vchyteliv/>
3. Проблеми навчального процесу / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wiki.ciit.zp.ua/index.php>

4. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза, 1999. 368 с.
5. Сучасні проблеми навчання в початковій школі / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/alonamoskalova2502/sucasnipr-oblemi-navcanna-u-pocatkovij-skoli>

УДК 37(091): 94(477) «11» (043.2)

Лемак В. І., здобувач освіти IV-Г курсу,
керівник: Грегірчак Д. Б.,
кандидат політичних наук,
викладач суспільних дисциплін

«ПОВЧАННЯ» ВОЛОДИМИРА МОНОМАХА ЯК ВЗІРЕЦЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Формування всебічного уявлення про виховання підростаючого покоління у вітчизняній педагогічній практиці вимагає врахування історичних традицій, зокрема, педагогічних ідей часів Київської Русі. Значну лепту у розвиток педагогічної думки Русі внесло «Повчання» Володимира Мономаха, який був не тільки видним політичним діячем, а й оригінальним мислителем, який прагнув осмислити повсякденні проблеми тогочасного життя, питання держави і державної влади, сутності і моральності людини. На думку А. Медвідь, вироблені Мономахом моральні цінності й нині не втратили свого значення, вони сприймаються як «моральний щит» давньоруського суспільства, утверджуючи високу духовність наших предків [1, с. 281]. Аналіз тексту показує, що твір був написаний десь у 1117 р. Слід зауважити, що жанр «повчання дітям» був досить

поширений у європейському середньовічному письменстві. Почнемо з того, що великий тлумачний словник сучасної української мови дає пояснення: «Повчання» – жанр давньоруської літератури, який містить поради, напучення, настанови». Отже, знаходячись на порозі смерті («сидячи на санях»), Володимир Мономах почав замислюватись над сенсом життя, над долею суспільства, намагався оцінити свою тривалу політичну кар'єру. Він бажав передати величезний досвід нащадкам, прагнучи, щоб вони взяли з нього найкраще й не повторювали помилок. Як зазначає з цього приводу історик О. Толочко: «Повчання» не просто моралізаторство пристарілого князя, а своєрідний політичний заповіт «цесаря» Руської землі, якому небайдужа майбутня доля держави [5, с. 212].

Зауважмо, що в основі «Повчання» закладено принципи християнської етики, які включають у себе засади християнської релігії та християнської моралі. Мономах одним із перших у вітчизняній педагогіці вказав на зв'язок освіти з потребами життя і діяльністю особистості. У своєму «Повчанні» Володимир Мономах дає важливий матеріал для суджень про виховний ідеал Київської Русі. Викладаючи думки про стосунки між людьми, він вперше закладає гуманістичні засади, які згодом стали основою педагогіки українського народу. У творі піднімаються важливі проблеми морального, трудового, патріотичного, релігійного виховання. О. Падовська і М. Чорненька вказують, що «Повчання» – оригінальний твір, у якому Володимир Мономах висловлює думки загальнодержавного, політичного та морального характеру, що повчає дітей бути розумними правителями, захищати інтереси Русі, боротися з князівськими міжусобицями, навчатися старанно і пропагувати освіту, власною поведінкою подавати приклад

іншим. Свої настанови він підкріплює прикладами з власного життя. Розповідає про численні походи, викликані потребою зміцнення єдності Русі та її захисту від зовнішніх ворогів [3, с. 201].

Передусім, якщо взяти зміст «Повчання», то у тому можна виділити три окремі частини: релігійні вказівки; правила, що торкаються обов'язків князя; життєпис самого автора, що має служити дітям прикладом і наукою. Так, опираючись на Святе Письмо та писання отців церкви, говорить Мономах у релігійному викладі про Божу любов і Божу всемогутність. Закликає до каяття, поклонів, молитов. Далі містяться мудрі поради щодо етики та етикету, спілкування й поведінки своєму та майбутньому поколінню : « (...) мати душу чисту та непорочну, тіло худе, бесіду лагідну і дотримуватись слова Господнього (...) при старших мовчати, мудрих слухати, старшим коритися, з рівними собі і молодшими в любові перебувати, без лукавого умислу бесідуючи, а більше вдумуватися, не шаленіти словом, не засуджувати мовою, небагато сміятися, соромитися старших; (...) поводитися благочестиво, навчити (...) очей управлінню, язика утриманню, розуму упокорюванню, тіла підкорянню, думку чистоту дотримувати, спонукаючи себе до добрих справ (...)» [4]. Автор підкреслював, що «правильне життя» людини досягається її «добрими ділами». Також, сконцентровано ідею щодо очищення душі й тіла в тому випадку, коли людина чимось завинила перед іншими або прийняла на себе гріх, Володимир Мономах закликає покаятися й звернутися до Бога, який спроможний гріхи відпустити та їх «обілити як сніг».

Далі, у другій частині Володимир Мономах говорить про обов'язки щодо ближнього як про повинності доброго господаря. Наказує допомагати бідним, брати в опіку вдовиць і сиріт («Найбільше ж – убогих не забувайте,

як можете, годуйте і подавайте сироті, за вдовицю заступіться, не даючи сильним погубити людину» [4]). Забороняє карати смертю: «Ні невинного, ні винного не вибирайте й не кажіть убивати» [4]. Велить додержуватись присяги, шанувати священників, ченців, старшин, викинути гордість із серця. Так, наприклад, князь наполегливо закликав, щоб люди у своєму будинку не лінувалися («Лінощі – перший початок всьому поганому» [4]), підтримували його на належному рівні й могли завжди достойно зустріти гостей («Найбільше шануйте гостя, звідки б він до вас не прийшов: простий чи знатний, чи посол; якщо не можете пошанувати його дарунком, то пригостіть його їжею і питвом, бо він, мандруючи далі, прославить вас у всіх землях доброю чи злою людиною» [4]), а, йдучи на війну, не зловживали їжею, питтям, сном, берегли себе від несподіваної смерті – завжди мали зброю при собі та вставали зранку, щоб ворог не застав зненацька. Крім того, Володимир Мономах попереджав: «Неправди застерігайтеся, й пияцтва, й блуду, від цього бодай душа гине й тіло»[4].

Нарешті, у третій частині «Повчань» Володимир Мономах розповідає про різні пригоди і небезпеки у своєму житті, із яких би вийшов цілий і здоровий. Говорить це з метою пояснити нещадним, що все на Землі відбувається з волі Господа Бога нашого. Свої настанови Володимир Мономах підкріплює фактами, враховуючи прихильність дітей до наслідування. Очевидно, одним із основних засобів виховання князь вважав освіту: «Що вмієте, того не забувайте, а чого не вмієте, того навчайтесь, як батько мій, удома сидячи, знав п'ять мов, через те й честь йому була в інших країнах» [4]. Великий князь радить своїм дітям любити Батьківщину, захищати її від ворогів, бути хоробрим і незрадливим. Закінчується «Повчання» словами: «Та не осудіте мене, діти мої, ні

інший хто прочитавши це, бо не хвалю я себе, ні одвагу свою, а хвалю Бога і прославляю милість його, що мене, грішного і недостойного стільки літ оберігши од того смертного часу. Не лінював мене, недостойного створив був на всякі діла людські здатного» [4]. Мономах закінчує проханням виконувати якщо не всі його поради, то хоч половину з них і завжди пам'ятати Бога, що дасть людині насагу на духовні подвиги.

Знання та використання дітьми перелічених норм і правил, на думку автора, і є критеріями їх істинної вихованості. На його думку, успіх виховання вирішують не окремі настанови, а вся система різноманітних виховних засобів, які містять сферу етикету, манер, тону та поведінки. Володимир Мономах вважає, що така орієнтація дітей в життєвих ситуаціях залежить не від сутності, а від навичок та вмінь, набутих у процесі моральних вправ. Неможливо виховати відвагу та сміливість, підкреслював він, не поставивши їх у такі умови, під час яких вони могли проявити ці якості особистості [2, с. 65].

Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що у «Повчанні» Володимира Мономаха існує зв'язок між етичними нормами та політичними уявленнями, причому політичні ідеї великою мірою спираються на християнські моральні норми. Відтак, «Повчання» – найкраща програма княжої діяльності, в якій тісно переплітаються головні концепції державного управління та ідеї піклування про домашнє господарство. Тут вперше у Європі було обґрунтовано необхідність переходу від релігійно-аскетичного виховання до виховання, яке пов'язане з практичними потребами людини, що ставить за мету творіння добра ближньому. Порівнявши тогочасні пріоритетні ідеали з сьогоденними, ми розуміємо, що «Повчання дітям» Володимира

Мономаха не втратило своєї виховної цінності та є актуальним і сьогодні.

Список використаних джерел

1. Медвідь А. «Повчання Володимира Мономаха своїм дітям» як політичний заповіт нащадкам. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2009. Вип. 18. С. 280–290.
2. Осова О. В. Проблема виховуючого навчання у період Київської Русі (історіографічний нарис) . *Новий Колегіум*. 2013. № 3. С. 62-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NovKol_2013_3_15.
3. Падовська О. Чорненька М. *Традиції виховання духу й тіла в Україні (за твором «Поучення» Володимира Мономаха)*. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2013. № 3. С. 200-203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2013_3_44.
4. Поучення. *Літопис Руський* / пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; відп. ред. О. В. Мишанич. Київ : Дніпро, 1989. Т. XVI. 591 с.
5. Толочко О. П., Толочко П. П. Київська Русь. Київ : Видавничий дім «Альтернативи», 1998. 352 с.

РОЗДІЛ II. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

УДК 373.2.091(043.2)

Леньо О.О., здобувач освіти IV-Д курсу;
керівник: Кертис Н.В., завідувач
дошкільного відділення, викладач
дошкільної педагогіки та інших методик,
спеціаліст вищої категорії

СУЧАСНИЙ ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ – СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ РОЗВИТКУ

Дошкільна освіта є самостійною системою, обов'язковою складовою освіти в Україні, що гармонійно поєднує сімейне та суспільне виховання. Як твердив В. Гюго: *«Початки, закладені в дитинстві людини, схожі на вирізани на корі молодого дерева букви, що ростуть разом з ним, і складають невід'ємну частину його»*. Заклад дошкільної освіти стає найпершим суспільним середовищем для дитини, основною ціллю якого є забезпечити гармонійний розвиток особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я, виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування соціальної адаптації та творчого виявлення в умовах життя. Дошкільна освіта як перша ланка має відповідати на сучасні соціокультурні вимоги, збагачувати знання дитини якісною інформацією та допомагати їй реалізувати свій природний потенціал, орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності.

Освітнє середовище — це спеціально змодельовані умови, що забезпечують різноманітні варіанти вибору шляху розвитку та дорослішання особистості. Створення освітнього середовища дає змогу дитині усвідомлювати

власні можливості, виявляти ініціативу й всебічно реалізувати себе [1, с. 11-12].

Обов'язковою умовою забезпечення ефективного розвитку дитини є створення розвивального середовища в єдності всіх його складників, а саме: природного, предметно-ігрового, соціального, власного «Я» дитини, тобто організоване відповідно до програми розвитку дитини дошкільного віку "Українське дошкілля".

Освітнє середовище закладу дошкільної освіти відіграє вирішальну роль у розвитку дитини, тому що більшість науковців під освітнім середовищем розуміють : багаторівневу систему умов для поетапного всебічного розвитку та соціального зростання дитини; комплекс ресурсів матеріально - технічних, програмно - методичних, особистісних, технологічних, що забезпечують освітній процес в ЗДО. Дослідники проблеми освітнього середовища закладу дошкільної освіти розглядають такі підходи до його визначення : соціально психологічний (освітнє середовище визначається як умова моделювання дитиною особистісного внутрішнього світу у процесі взаємодії з оточуючим світом) ; соціально – педагогічний (освітнє середовище як багатомірне соціокультурне явище, яке ситуативно впливає на розвиток ціннісних орієнтацій, способів поведінки дитини).

Педагогічне освітнє середовище як багатомірне соціально - педагогічне явище, яке ситуативно впливає на розвиток ціннісних орієнтацій, способів поведінки дитини). У сучасних наукових дослідженнях ученими наголошується важливість такого підходу в дошкільній освіті в умовах переходу освіти. На думку С. Литвиненко: «освітнє середовище можна назвати освітнім лише тоді, коли життя дитини в цьому середовищі надає їй можливість для самореалізації; якщо головною ціллю

освітнього середовища є особистісний розвиток усіх учасників освітнього процесу» [2, с. 2-13].

Сучасній дитині необхідно вміти послідовно і доказово мислити, міркувати, проявляти розумову активність. В організаційній площині освітнього середовища сучасного закладу дошкільної освіти набуває актуальності створення цілісної системи інформаційно-ресурсного наповнення для вирішення дітьми різнопланових освітніх завдань, проблемно-навчальних ситуацій в рамках інтеграції освітніх ліній; впровадження інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [3, с. 27-30].

Створюючи розвивальний простір у закладі дошкільної освіти, потрібно дотримуватися деяких принципів, зокрема таких, як: безпечність, урахування закономірностей розвитку дітей, раціональність, динамічність, активність, комфортність кожної дитини, позитивне емоційне навантаження.

Розвивальний простір групового приміщення передбачає створення спеціальних осередків. У групових приміщеннях закладу дошкільної освіти можна створити такі осередки: природознавчий; дитячого експериментування; ігрової діяльності; образотворчої діяльності; музичний; художнього слова; народознавства; розвивального навчання; спортивний; трудової діяльності; відпочинку та усамітнення; самопізнання; співпраці з батьками.

Реалізація в освітньому середовищі сучасного закладу дошкільної освіти педагогіки партнерства, впровадження інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення вихованцям можливості вільно вибирати вид діяльності, визначати ступень участі в ній, способи її здійснення сприяє максимальному розкриттю особистісного потенціалу дітей

дошкільного віку. Зазначене проектує можливість виховання майбутнього випускника Нової української школи з очікуваними державою рисами: цілісна особистість, патріот, інноватор. Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження полягають у розробці критеріїв оцінки освітнього середовища сучасного закладу дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа – Новий дитячий садок: *матеріали міськ. наук.-прак. конф. 2018, Київ, Україна / Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка, - К. – 2018. – 11 с.*
2. Освітнє середовище дошкільного навчального закладу: генеза та сутнісний зміст поняття: [зб. наук. пр.] / відпр. Ред. О. Кошіль. – Вид-во Освітологічний дискурс, – 2017. – Вип. 3-4. 150 с.
3. Пріоритетні аспекти модернізації освітнього середовища дошкільного навчального закладу: [зб. Наук. Пр.] / відпр. Ред. Т. Андрюшенко. – Вид-во КНЗ Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників, - 2017. – Вип. 2. – 27 с.

УДК 373.2.043.2_056.2/3:376.1(043.2)

Луганська А.А., здобувач освіти ІV-Д курсу,
керівник: Грегірчак Д.Б., кандидат політичних наук, викладач суспільних дисциплін

ЗНАЧИМІСТЬ РОБОТИ З ІНКЛЮЗІЄЮ В СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Здоров'я - головне в житті кожної людини, а в особливості дітей дошкільного віку, адже саме в цей період життя закладається так багато важливого, цікавого, необхідного, саме в цей період з'являється особистість дитини.

Дітки з інклюзією також потребують дбайливого ставлення до здоров'я, а також детального навчання та виховання з урахуванням їх індивідуальних особливостей, адже саме через них навчання може йти не так легко та весело, все здобувається важким трудом та стараннями.

Учені світу дійшли спільної думки: здоров'я людини залежить в основному від чотирьох чинників: системи охорони здоров'я (10 %), генетичної спадковості (20 %), стану зовнішнього середовища (20 %) та способу життя (50 %). Як бачимо, спосіб життя значною мірою впливає на стан здоров'я майбутнього покоління. Тому, щоб дитина зростала здоровою, дуже важливо доцільно організувати її рухову активність, сприяти позитивному настрою, навчити турбуватися про власне здоров'я. Одним з найважливіших завдань дошкільної освіти є сформувані здоров'язбережувальну компетентність [1, с. 7].

Підтримувати здоров'я необхідно всім, а в особливості дітям з якимись вадами, адже саме такі діти найбільш вразливі. Особливі дітки потребують особливої уваги, яка стане їм додатковою страховкою в педагогічному процесі та буде гарантувати покращення та зміцнення їхнього здоров'я.

Над питанням здоров'язбережувальної педагогіки працювали О.Ващенко, Л.Омельченко, С.Свириденко; здоров'язберігаючі технології у навчальному закладі досліджували О. Колонькова, О. Литовченко, Л.Назарова, М.Смирнов, Г.Смольникова, Ю.Шевченко; проблемі формування здорового способу життя присвятили свої

праці І.Анохіна, Л.Мазуренко, О.Мельник, Є.Чернишова [1, с. 7].

Під час педагогічного процесу, діти з інклюзією можуть бути не готові до якихось звичайних речей до яких звикли інші дітки, тому потрібно надати особливу увагу створенню умов навчання, виховання та розвитку для таких дітей. Важливим також є те, що особливі діти не повинні виділятися якимось серед мішаної групи. Адже якщо особистість сприймають нормально як вихователі так і безпосередньо однолітки.

Інклюзивні групи можуть створюватися у дошкільних навчальних закладах України незалежно від підпорядкування та форми власності. Особливістю організації інклюзивної групи в дошкільному навчальному закладі є забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю [2].

Українські дитячі садки безперечно потребують утворення груп в складі яких є діти з інклюзією, адже робота лише батьків з приводу розвитку, навчання та виховання є не достатньою. Важливий вплив інших людей на цей процес, тим паче вплив висококваліфікованих фахівців та спеціалістів які працюють в закладах ЗДО. З іншої сторони, життя любої дитини не може вважатися повноцінним якщо дитина не є активною в соціумі. Прикладом соціуму в цьому випадку слугують її однолітки та друзі, з якими вона б могла вести активне спілкування, ділитися переживаннями та банально разом гратись тощо.

Навчально-виховний процес здійснюється на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей. Рішення про утворення інклюзивної групи (груп) у дошкільному навчальному закладі, незалежно від підпорядкування та форми

власності, приймається керівником дошкільного навчального закладу за погодженням із засновником (власником) на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, або особи, яка їх замінює [2].

Тобто, головну роль у створенні таких груп грає керівник ЗДО. Звичайно, адже саме він знає всі умови закладу, підготовленість чи не підготовленість спеціалістів до цього, а також знайома особисто з кожною групою дітей, а відтак може зробити аналіз та прогнозувати як діти сприймуть нових вихованців.

У роботі з інклюзивними групами повинні приймати активну участь і ряд спеціальних спеціаліста. Особливі дітки потребують роботи з психологом, вузькими спеціалістами, потребують терпіння та розуміння, тому прийняти рішення про утворення інклюзивної групи не так просто, але якщо такі групи є в закладі ЗДО, можна бути впевненим у високій кваліфікації та всебічному розвитку педагога.

Вихователь який працює з особливими дітками не може бути звичайним рядовим спеціалістом, адже він повинен вести активний процес саморозвитку напрямок якого повинен перетинатися з новітніми технологіями навчання та виховання особливих дітей.

Дітям з особливими освітніми потребами дошкільного віку гарантоване законом право здобувати освіту в інклюзивних групах дошкільних навчальних закладів за місцем проживання.

Як комплектують інклюзивні групи та які документи подають батьки У дошкільному закладі необхідно:

- створювати середовище, адаптоване до потреб дітей з особливими освітніми потребами

- добирати спеціально фахівців, зокрема асистента вихователя
- розроблювати індивідуальні програми розвитку
- проводити заходи, що виключають стихійну інтеграцію «особливих» дітей.

Дитина з особливими освітніми потребами має право відвідувати ДНЗ за місцем свого проживання без будь-яких дозволів і направлень [3].

Поширеною є думка, що інклюзивне навчання – це лише навчання дітей із певними діагнозами, захворюваннями, в тому числі із інвалідністю, у класах загальноосвітніх закладів освіти. Проте ця думка є хибною.

Закон України «Про освіту» визначив поняття особи з особливими освітніми потребами – це «особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту».

Тобто до категорії таких осіб можуть підпадати не тільки учні з інвалідністю, а й внутрішньо переміщені особи, діти-біженці та діти, які потребують додаткового та тимчасового захисту, особи, які здобувають спеціалізовану освіту та/або можуть прискорено опанувати зміст навчальних предметів, учні з особливими мовними освітніми потребами (наприклад, ті, які здобувають загальну середню освіту мовами, що не належать до слов'янської групи мов) тощо.

Виходячи з цього, можна чітко сформулювати думку про те, наскільки розвиток інклюзивної освіти в Україні є важливим фактором в розвитку ЗДО в цілому. Адже утворюючи групи з інклюзією садки допомагають здобувати освіту та виховання діткам яким потрібно це найбільше, увагу яким варто наділяти з особливою точністю та методичністю. Особливі діти також

потребують соціуму, різнобічного розвитку, спілкування з однолітками та висококваліфікованими спеціалістами-педагогами!

Список використаних джерел

1. Навчання і виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: актуальні питання теорії і методики : у 2-х ч. / за ред. О. О. Максимової, М. А. Федорової. Житомир : ФОП Левковець, 2016. Ч. I. 216 с.
2. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>.
3. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 18 «Зірниця» Сумської міської ради. URL : <http://www.zirnitsia.sumy.in.ua>.

УДК 373.2.043.2 – 056.2/3:376.1 (043.2)

Михайлюк М.В., здобувач освіти IV-Д курсу;
керівник: Кертис Н.В., завідувач дошкільного відділення, викладач дошкільної педагогіки та інших методик, спеціаліст вищої категорії.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ДІТЬМИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ ДНЗ

Сьогодні інклюзивна освіта є не лише однією з фундаментальних засад розвитку освіти, але й філософією розуміння участі людини у житті суспільства. Сучасний освітній дошкільний навчальний заклад відкритий для всіх дітей. Включення дітей з особливими потребами в освітній процес дошкільного навчального закладу змінює передусім установки педагогів на розуміння особливостей розвитку дітей та врахування їхніх особливих потреб та потенційних можливостей розвитку в навчально - виховній роботі. Особливості дітей із порушеннями психофізичного розвитку неможливо нівелювати, тому потрібно змінювати

організацію освітнього процесу в групі задля вирішення завдань навчання, виховання і розвитку всіх дітей в групі [5, с.37].

З метою забезпечення цілісного входження дитини з особливими потребами в загальноосвітній простір, що відповідатиме її потребам і можливостям, в сучасному дошкільному навчальному закладі передбачена така форма організації освіти, як інклюзивна. Інклюзивна освіта означає створення умов для отримання, засвоєння і використання знань, умінь і навичок дітьми з особливими освітніми потребами в різних видах діяльності разом з усіма однолітками групи. Тому загальною метою дошкільного навчального закладу з інклюзивною освітою є забезпечення умов для спільного виховання і навчання дітей з різними психофізичними особливостями розвитку [1, с. 10].

Інклюзія ґрунтується на визнанні та повазі до індивідуальних людських відмінностей, що визначає необхідність створення в освітньому середовищі умов для задоволення особливих потреб кожної особистості, замість однобічного прилаштування особистості до існуючих суспільних стосунків [2, с. 6].

При роботі з дітьми в інклюзивній групі необхідно врахувати дуже багато чинників, зокрема:

- категорія аномального розвитку;
- вік дитини;
- конкретний клінічний діагноз;
- наявність супутніх відхилень;
- стан соматичного здоров'я;
- інтелектуальний ступінь;
- особливості психічного та фізичного розвитку;
- потреби та можливості дитини [4, с. 217].

Результати досліджень багатьох науковців засвідчують, що розумовий, емоційний і соціальний розвиток дітей з психофізичними вадами прямо залежить від позитивного ставлення до них, їх розуміння та прийняття педагогами, батьками і здоровими дітьми. Сприятливе соціальне та розвивальне середовище є однією з вихідних умов розв'язання проблем інклюзивної освіти. Тому забезпечення такого середовища -одне із завдань психолого-педагогічного супроводу дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Працівники, які проводять освітній процес дошкільного закладу мають передусім формувати позитивне ставлення здорових вихованців до дітей з психофізичними вадами, прийоми адекватної взаємодії, емпатії. [2, с. 9].

Педагоги повинні створювати у групі психоемоційний комфорт. Для цього потрібно організовувати психологічні та розвиткові заняття, рухливі ігри, тренування. Використовуючи обладнання в ресурсній кімнаті, різноманітні дидактичні матеріали, розвиваючі іграшки та навчально-наочні посібники [1, с. 8].

Особливо потрібно дбати про розвиток комунікативних навиків між дітьми. Не акцентувати увагу на дитині з певними вадами, вона не повинна займати особливе місце в групі. Достатньо щоб дитина відчувала себе природньо, безпечно і прагнула бути самостійною на скільки це можливо. При правильному підході та організації, у дітей будуть розвиватись навички роботи в команді, співпраця, взаємодопомога, вміння спільно вирішити проблему[4, с.259].

Також важливою є співпраця з батьками. Проведення консультативної роботи з батьками дасть можливість фахівцям краще пізнати і зрозуміти дитину. А батьки, в свою чергу, отримають інформацію про

потенційні можливості дитини, про її успіхи чи невдачі, про те, чому варто приділяти більше уваги вдома. Така командна робота, підтримка і взаєморозуміння допоможе отримати чудові результати у навчанні та розвитку дитини [1, с.8].

З метою реалізації інклюзивної освіти вихователі повинні вміти:

- здійснювати моніторинг розвитку дітей, що мають труднощі у засвоєнні знань, різних видів діяльності та адекватно оцінювати причини, якими спричинено ці труднощі.
- своєчасно виявити відхилення у розвитку дошкільників та під керівництвом корекційного педагога брати участь у здійсненні правильного психолого-педагогічного супроводу дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку;
- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до вихованців з вадами психофізичного розвитку;
- формувати готовність здорових дошкільників до позитивної спільної взаємодії з однолітками, що потребують корекції психофізичного розвитку;
- проводити роботу з батьками щодо надання їм правдивої інформації про осіб з порушенням психофізичного розвитку [3, с.7].

В інклюзивних групах діти з особливими освітніми потребами залучені до навчального процесу. Вони спілкуються з однолітками, знаходять друзів, стають відкритими та почуваються впевненіше. Долучаються до спільних ігор та творчих занять. Це все сприяє мовленнєвому, когнітивному, соціальному та емоційному розвитку.

Діти з типовим розвитком навчаються толерантності, вмінню співчувати, допомагати, підтримувати. А вихователі та фахівці краще розуміють потреби та особливості дітей, отримують новий досвід, оволодівають різними педагогічними методиками.

Тому переваги є для всіх. Успішне перебування в інклюзивних групах є чудовим початком для подальшої освіти [2, с. 7]

Список використаних джерел

1. Інклюзивна освіта / Порошенко М.А.- Київ: 2019 – 127 с.
2. Розвиток інклюзивного підходу до організації роботи закладів дошкільної та середньої освіти у контексті освітніх інновацій у підготовці педагогічних кадрів / В. Григоренко, Л. Пахомова, Н. Шевченко. –Харків: 2010 – 98 с.
3. На шляху до оновлення. Про готовність педагогів до реалізації нової Програми / Гавриш Н.В. / 2009 – 112 с.
4. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти / Мартинчук О.В. – Київ : 2012 – 279 с.
5. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik dla pedagogiv i batkiv / Ukladachi N. V. Zserkova, A. O. Trejtjak. – K., 2016. – 68 s.

РОЗДІЛ III. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

УДК 37.011.3-051:37.014.3](043.2)

Василенко М.В., студентка II-Б курсу;
керівник: Грицько В.В., доктор філософії,
викладач суспільних дисциплін,
спеціаліст I категорії

СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ НУШ

До успішної життєвої самореалізації у сучасному українському суспільстві здатна лише різнобічно розвинена, креативна, кмітлива особистість, яка вміє працювати в групі. У наш час сучасний педагог - це своєрідний наставник, який вміє організувати процес навчання. Це не просто процес навчання чогось, а саме процес пізнання, який включає висування гіпотез, висловлення власних думок. Педагог - це людина, яка здатна орієнтуватися у швидкоплинному інформаційному полі, комбінувати й застосовувати знання на практиці, самостійно генерувати творчі ідеї і в той же час критично мислити, шукаючи найбільш альтернативні шляхи вирішення життєвих чи професійних проблемних ситуацій. Педагог повинен бути цілеспрямованим, вміти ставити цілі, та за будь якої можливості досягати їх. Також не менш важливим є прагнення самовдосконалюватись та навчатись протягом усього життя.

Цими та ще багатьма іншими вміннями і якостями повинна володіти сучасна людина. Задачею Нової української школи і є формування такої особистості. Тому сучасний педагог повинен правильно підібрати для своєї професійної діяльності технології, засоби, методи

навчання, форми організації навчальної діяльності учнів, які, дійсно, будуть ефективними у досягненні поставленого результату.

У концепції НУШ підкреслено: «Нова школа потребує нового вчителя, який може стати агентом змін. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини» [2, с. 16]. Щоб до сучасного вчителя не застосовували народну мудрість: «Хто стоїть на місці, той відстає», він повинен бути відкритим до інновацій, готовим самовдосконалюватись, перебувати у постійному творчому пошуку, оволодівати новими професійними ролями.

Відповідно до умов Концепції Нової української школи з'являються нові соціально-професійні ролі педагога в освітньому процесі. За рахунок цього розширюються функції та можливості учителя. Учителю виступає не як єдиний наставник і джерело знань, а як тьютор, фасилітатор, модератор, коуч, ментор, новатор, партнер.

НОВІ РОЛІ ВЧИТЕЛЯ

Детальніше проаналізуємо ці ролі.

Тьютор – особа, що веде індивідуальні або групові заняття з учнями, студентами, репетитор, наставник. У нього інші цілі, інший стиль

спілкування з учнями. Учителя-консерватора – безпосередньо управляє освітнім процесом, то тьютор підтримує самоосвіту. У кінцевому результаті учитель відповідає за передавання певної суми знань, а тьютор лише бере участь у пошуку знань, постійно формуючи індивідуальну відповідальність за отримані знання. Основним інструментом досягнення результату учителя є використання методик викладання, у той час як тьютор спирається на постійну рефлексію досвіду самоосвіти [4]. Як зазначав Цюпак І. тьюторство здебільшого базується на ідеї сумлінності учня, що прагне знань, і тьютор підштовхує учня до нових вершин. Дистанційне навчання надає можливість використовувати весь потенціал тьюторства.

Фасилітатор – це вчитель, який стимулює та скеровує процес самостійного пошуку інформації та спільної діяльності учнів, підтримує прагнення до самореалізації, самовдосконалення та саморозвитку. Фасилітатор не зацікавлений у підсумках обговорення конкретних питань, не представляє інтереси жодної з груп-учасників чи персоналій і не бере прямої участі в обговоренні, але несе відповідальність за якісне виконання завдань і є радше супровідником навчальної групи у їхньому особистому розвитку. Завдання вчителя-фасилітатора полягає в організації спілкування всіх учасників обговорення з нейтральної сторони, налагодження ефективного обміну думками таким чином, щоб зіткнення думок перейшло в конструктивне русло, розбіжності були успішно подолані і прийнятне рішення було вироблено [4].

Модератор – це наставник, керівник, який здійснює підтримку і організацію активної роботи групи.

Роль учителя – це роль модератора і фасилітатора. Не «наповнювати» дітей знаннями, а навчити знаходити інформацію і критично опрацьовувати її, читати не для

вчителя і батьків, а для себе, застосовувати знання на практиці у життєво важливих ситуаціях, математику практикувати не задля математики, а для життя, через маніпуляції з різними об'єктами.

Коуч – це тренер, здатний зробити з людини чемпіона, тобто мова йде про виховання переможців. Коучинг дозволяє не тільки ефективно розв'язувати навчальні завдання учнів, але й сприяє створенню згуртованої команди. Коуч допомагає знайти відповіді на власні запитання підопічних, відпрацьовує (відтреновує) до автоматизму різні життєві та професійні ситуації. Джерела коучингу лежать у спортивному тренерстві, позитивній, когнітивній й організаційній психології, в уявленні про усвідомлене життя й можливості постійного й цілеспрямованого розвитку людини [4].

У контексті педагогічних посад ментор як термін почали використовувати в значенні синоніми до слів «учитель», «порадник», «наставник», «консультант». Людина, що зацікавлена в розвитку знань, умінь, навичок та міжособистісних стосунків своїх вихованців. На відміну від наставника, ментор самостійно встановлює інтенсивність та напрямок навчання. Завдання ментора – допомагати тоді, коли дитина просить про допомогу. І хоча ці два терміни часто вживаються як синоніми, є доволі суттєва відмінність між наставниками та менторами. Перший призначається, щоб допомогти досягти цілі групи, колективу, установи, закладу, компанії. Другого можна вибрати, щоб досягти індивідуального зростання [4].

Сучасний педагог має перетворитись на ментора дитини, тобто досвідченого і надійного помічника, порадника, наставника, партнера, який супроводжує її у процесі пізнання і досліджує світ разом із нею. Сучасний педагог і дитина – це партнери. Не варто ототожнювати поняття «партнер» і «друг». З другом у дитини

горизонтальні зв'язки. Чому дитина має прислухатись до такого як він? А досвідчений партнер – це близька людина, якій можна довіряти, але яка «вища» за дитину в силу свого життєвого і професійного досвіду. Вчитель є партнером дитині в таких стосунках, де дитину підтримують, не принижують, не зраджують, не акцентують увагу на недоліках, завжди готові прийти на допомогу, конструктивно критикують (розділяють особистість і вчинок), ставляться як до особистості гідної поваги.

Таким чином, варто говорити про нові соціально-професійні ролі учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора та ментора в індивідуальній освітній траєкторії дитини.

Отже, у своїй діяльності вчителю потрібно переосмислити власну позицію в освітньому процесі, оновити професійне мислення, зосередити свою увагу на самоосвіті, систематичному аналізі власної педагогічної діяльності, відстеженні результативності своєї роботи через систему моніторингу. Тому, будучи партнером своїм учням, сучасний вчитель завжди має керуватись принципом зеленої ручки, який полягає у зміні фокусу уваги з недоліків на переваги шляхом підкреслення того, що учень зробив правильно, а не того, де помилився. Вчителю потрібно намагатись у кожному учневі побачити родзинку та допомогти йому реалізувати себе у майбутньому житті за допомогою цієї родзинки. Новий вчитель має навчити дітей активності, навичкам співпраці в команді, коли учні можуть доповнювати один одного, стимулювати до саморозвитку та самовдосконалення. Коли всі учні є складовою одного цілісного організму – класу.

Список використаних джерел:

1. Забавляєва Т. А., Пюрко В. Є. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації Концепції нової української школи / Т. А. Забавляєва // Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. – С.119-121. – 289 с.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство освіти і науки України, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. Цюпак І. М. Сутність дефініції «тьютор» у сучасному просторі дошкільної освіти / І. М. Цюпак // Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. – Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2018. – С.51-53. – 393 с.
4. Забавляєва Т. А., Пюрко В. Є. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації Концепції нової української школи / Т. А. Забавляєва // Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. – С.119-121. – 289 с.

Вончак Я.В., здобувач освіти III–Г курсу,
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

МОНІТОРИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Визначення напрямів модернізації шкільної освіти України, зокрема і початкової, неможливе без об'єктивної інформації про її рівень порівняно з рівнем освіти в інших країнах світу. Одним з основних шляхів отримання такої інформації є проведення моніторингових досліджень якості освіти, тобто системи послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей [4].

Так, реалізуючи на практиці Концепцію «Нова українська школа», а також положення нового Закону України «Про освіту», щороку в усіх регіонах України Українським центром оцінювання якості освіти (УЦОЯО) проводиться моніторингове дослідження якості початкової освіти [5].

Якість шкільної освіти є похідною від її цілей і завдань. Вона має відповідати як соціальним потребам держави, так і запитам особистості. Якість шкільної освіти – це насамперед її відповідність певним еталонам вимог, що визначені стандартами та нормативами і можуть вимірюватися. Крім того, якість освіти засвідчують

різноманітні особисті досягнення учнів чи колективу школи, які не завжди можна кількісно виміряти через не розробленість відповідних критеріїв. Не можна виміряти, наприклад, традиції, школи, емоційне благополуччя дітей, ступінь професійного вигорання педагогів, але вони є яскравими суб'єктивними аргументами щодо оцінювання реальної якості освіти.

Підкреслимо, що якість початкової освіти батьками дуже часто оцінюється з позицій захищеності дитини і комфортності її перебування у школі. І це правильно, адже в цьому віці соціальна і здоров'язбережувальна функції не менш важливі, ніж навчальна, бо чим молодший учень, тим важче йому себе захистити.

Особливе значення у характеристиці якості початкової освіти має оволодіння молодших школярів такими новоутвореннями цього віку, як уміння вчитися, готовність (операційна, змістова) для продовження навчання в основній школі, моральна вихованість, позитивний соціальний досвід. Нажаль, поки що немає офіційно визнаних наукою обґрунтованих критеріїв, які б можна було без застережень застосовувати у цій вельми складній справі, але у зазначеному напрямі психологи і педагоги АПНУ країни проводять інтенсивні дослідження.

Якість освіти у початковій школі залежить від багатьох чинників, а саме:

– забезпечення реальної доступності й обов'язковості масової початкової освіти для всіх дітей молодшого шкільного віку, незалежно від місця проживання, етнічного походження і матеріального становища батьків;

– якнайповніше використання досягнень дошкільного періоду дитинства;

– створення й «окультурення» освітнього середовища на засадах загальнолюдських і національних цінностей;

- системоутворюючим чинником якості шкільної освіти є якість її змісту;
- повноцінна реалізація ідей особистісно-зорієнтованої освіти;
- сформованість у молодших школярів ключових компетентностей [7].

Також якість початкової освіти визначається не лише засвоєнням учнями предметних компетентностей, а й ключових, які мають бути найважливішим особистісним надбанням кожного випускника початкової школи. Слід наголосити, що якість знань молодших школярів визначається їх фундаментальністю, глибиною та затребуваністю в подальшому навчанні в основній школі.

У багатьох країнах у закладах освіти поширений так званий внутрішній моніторинг якості освіти. Це регулярне анкетування, що проводиться серед учнів а також учителів, кілька рази на семестр або півріччя. Анкети складаються з питань, що охоплюють усі сторони життя закладу освіти: якості викладання кожного навчального предмета, підручників та інших навчальних матеріалів, об'єктивності оцінок, стану навчальних приміщень, роботи бібліотеки, майстерень, їдальні, спортивних споруд тощо. Аналіз анкет дозволяє свідчити про ефективність роботи кожного вчителя та інших працівників, що дозволяє своєчасно вживати відповідних заходів. Але якщо початкова освіта має охоплювати всіх, то і визначати її структуру і зміст має все суспільство. Тобто зміст початкової освіти має бути певною суспільною угодою, що забезпечить зовнішній моніторинг якості освіти [3].

Згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, оцінювання є процесом встановлення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти в оволодінні ними змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог

навчальних програм [1]. Тобто, оцінювання відображає суто академічну успішність.

Процес моніторингу якості шкільної освіти поступово набуває в нашій країні організаційного, фінансового і наукового забезпечення для цілеспрямованого збирання, обробки і розповсюдження інформації про діяльність освітньої системи або її окремих елементів, яка забезпечує неперервне відстеження її стану для корекції та прогнозу розвитку.

Основний зміст моніторингу полягає в одержанні інформації про стан освіти з метою прийняття управлінських рішень щодо переведення її на якісно новий рівень, модернізацію освіти. Але визначальним, базовим завданням є надавання освіти в обсязі, що визначають державні стандарти чи програмні вимоги. Мова йде про рівень навчально-предметних досягнень учнів як інтегрований показник якості освіти. Моніторинг якості освіти, головним складником якого є моніторинг навчальних досягнень учнів, характеризується систематичністю, тривалістю в часі, прозорістю, ефективною системою відстеження та ставить завданням встановлення відповідності результату запланованій меті [6].

Дані моніторингу аналізуються та розглядаються на засіданнях інститутів, кафедр, відділів, лабораторій, центрів Академії. Це дає можливість з'ясувати результативність діяльності з питань підвищення кваліфікації педагогів, визначити оптимальні форми і терміни проведення курсів підвищення кваліфікації, здійснювати корекцію освітніх програм та навчальних планів, планувати та координувати методичну роботу. Адже, як слушно зауважив професор, головний науковий радник Департаменту охорони здоров'я США Кріс Вітті:

«Дослідження не може вважатися корисним, доки його не зрозуміли ті, хто має ним користуватися» [2].

Доречно зауважити, що Міністерством освіти і науки України здійснено науково-методичне забезпечення державної підсумкової атестації учнів початкових класів, проводяться в регіонах моніторинги вибіркового складової якості початкової освіти, у тому числі й підготовки вчителів.

Моніторинг якості початкової освіти – це обов’язкова самостійна ланка управлінської діяльності. Щоб бути ефективним, він став системою, у якій поєднано всі види контролю й оцінювання, упорядковано об’єкти, процедури й інформація у часі та просторі, передбачено види, форми, критерії оброблення даних та їх подальше використання з метою впливу на якість початкової освіти на різних рівнях управління. Це дає змогу відстежувати рівень реалізації цілей початкової освіти, у тому числі тих, які визначають особистісний розвиток дітей, їх здоров’я; помітити найважливіші зміни у її якості і здійснити відповідні кроки як для корекції стану, так і обґрунтованого матеріального та морального відзначення найкращих педагогів. [8].

Винятково важливо розвивати готовність учителів до самостійного проведення у своєму класі досліджень якості досягнень учнів з різних аспектів, залучати дітей до само оцінної діяльності, привчати до складання «Освітнього портфоліо», що різними засобами характеризує їхні індивідуальні здобутки.

Таким чином, сучасна ситуація розвитку шкільної освіти потребує розуміння її якості як цілісного інтегрованого результату, на який впливає багато чинників: доступність одержання початкової освіти, можливість використання здобутків дошкільної освіти, створення сприятливого освітнього середовища, якісний зміст і сучасні підручники, повноцінна реалізація ідей

особистісно-зорієнтованої освіти, сформованість ключових компетентностей, технологізація методики, моніторинг як засіб управління якістю, особистісна і професійна підготовка вчителя. Високої якості початкової освіти можна досягти у кожній школі, якщо там працює колектив однодумців, панує дух партнерства, взаємної підтримки і надихаючого управління.

Отже, узагальнюючи вище сказане, можемо зробити висновки, що моніторингові дослідження проводять з метою управління якістю освіти направлені на підвищення ефективності роботи школи, зокрема початкової, а на рівні керівника закладу освіти дозволяє поглибити та систематизувати знання про об'єкт управління. Моніторинг як основа об'єктивної оцінки та подальшої освітньої стратегії вчителя та його методичного арсеналу в процесі формування рівня знань, умінь, ставлень, компетентностей молодших школярів дає можливість чітко простежити результативність реформи Нової української школи на подальших етапах дослідження, сприяє модернізації початкової освіти.

Список використаних джерел

1. Боднар О.С. Критерії експертного оцінювання навчально-виховної діяльності загальноосвітніх шкіл: навч.-методичн. посібн. Тернопіль: СМП «Тайп», 2007. 116 с.
2. Вимірювання в освіті: підручник за ред. О.В. Авраменко. Кіровоград: Видавець В.Ф. Лисенко, 2011. 360 с.
3. Денисова Н.В., Коваленко О.В., Яковлева Р.С. Проектування методичної роботи на основі моніторингових досліджень. *Моніторинг: практика впровадження*. Київ: Плеяди, 2005. 112 с.

4. Загальна інформація. Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://testportal.gov.ua/zagalna-informatsiya-pochatkova/>.
5. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
6. Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика. Київ: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. 128 с.
7. Савченко О.Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2009. № 4. С. 4–11.
8. Туріщева Л.В., Гончаренко О.В. «Вивчення особистості школяра і педагога: діагностика, практичні рекомендації»: Харків «Основа», 2007. 144 с.

УДК 373.3.011.3-052: 373.3.014.3 (043.2)

Маньо І.Р., здобувач освіти IV-Г курсу,
керівник: Глагола О.М., викладач
педагогіки, викладач-методист

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИХОВАННІ УЧНІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА НУШ

Турбота про підростаюче покоління покладена в основу соціальної політики України. Майбутнє суспільства залежить від ступеня творчої сили, розумової і фізичної досконалості, політичної свідомості, практичної діяльності та духовно-морального розвитку кожного громадянина країни.

Учитель постійно піддає випробуванню ступінь розвитку учня, його пам'ять, увагу, волю, зібраність, посидючість. Чим керуватися при цьому? Він ніколи не повинен поспішно судити і погано думати про свого учня, про людину, не дізнавшись його у всіх проявах.

Вчительська професія не дозволяє чинити йому бездумно: глибоке проникнення в душу дитини, його психологію характерно для педагогів-майстрів. З метою більш ефективної реалізації одного з головних завдань суспільства – всебічного і гармонійного розвитку особистості – в навчальних закладах здійснюється комплексний підхід до виховної роботи, що передбачає координацію зусиль за всіма напрямками сучасного виховання – ідейно-політичному, трудовому, моральному, естетичному, фізичному. Особливу роль відіграє самовиховання [3, с. 3]. Самовиховання – це складний процес, в якому особистість змінює в собі недоліки, існуючі пороки, що заважають людині у формуванні.

Ідея комплексності виховання багатогранна. Вона вимагає органічного поєднання всіх елементів виховного процесу, починаючи від проектування виховних завдань, вибору змісту, форм і методів виховних впливів, організації спільної діяльності всіх учасників виховної роботи і до аналізу результатів виховання.

Комплексний підхід до виховання передбачає таку організацію всієї діяльності школяра, при якій з урахуванням можливостей школи, сім'ї, суспільства, вікових особливостей і відмінностей учнів розвиваються всі сторони особистості, вся сукупність її здібностей. За умови, якщо навчально-виховний процес представлятиме таку цілісність, в якій в узгодженій взаємодії перебували б усі частини виховання (ідейно-політичне, моральне, трудове, розумове, естетичне, фізичне); всі підсистеми виховного процесу: технологічна (матеріальні умови, режим, види діяльності, методи, навчальний план і єдина система планування, керівництва і контролю), соціально-психологічна (всі види відносин: до предметного світу, до людей, до самого себе), вся духовно-емоційне життя школяра (його пізнавальна активність, високий світ

почуттів і моральних переконань, тонкість душі й прагнення до самовдосконалення). При цьому не можна не враховувати ті сфери, в яких школяр формує себе всебічним чином, тобто єдність сімейного та суспільного виховання [2, с. 8].

Основи технологій методів виховання заклав ще А. С. Макаренко, який стверджував: «Уміння виховувати — це все-таки мистецтво, таке ж мистецтво, як добре грати на скрипці або роялі, добре писати картини, ...навчити виховувати можна тільки в практиці на прикладі...» [4, с. 25]. Практика показує, що мистецтво виховання, як в дзеркалі, відбивається в педагогічних уміннях і діях вчителя початкової школи, в тих методах і прийомах, які він використовує, подібно до того, як мистецтво архітектора проявляється і існує в спорудженні будівель, а мистецтво актора в його сценічній дії.

Формування особистості учнів НУШ відбувається завдяки використанню інноваційних підходів у процесі виховання.[1]

Інноваційні виховні технології включають в себе: *колективні творчі справи* — це вияв школярами життєво-практичної соціальної турботи про поліпшення умов суспільного життя, це творча справа, оскільки на кожній стадії здійснення усі учні разом з учителем мають змогу виявити свої творчі можливості в пошуку засобів, методів і прийомів, які б забезпечили успіх (наприклад, КТС "Україна — моя Батьківщина", "Ветерани – наше минуле", "Земля – наш дім"); *нестандартні технології* (імпровізація, Дні науки і культури, інтелектуальний марафон); *організаційно-діяльнісні форму* – форма активного навчання вирішенню проблемних ситуацій за допомогою моделювання когнітивної дослідницької ситуації і організації соціально-виробничої діяльності, тому іншою назвою *організаційно-діяльнісних ігор* є термін "проблемно-

ділові ігри "(жарти, ігрові завдання, різноманітні конкурси, що викликають як негативні, так і позитивні емоції); *технологію дослідницької діяльності* – збір власного матеріалу, його аналіз і узагальнення, науковий коментар, власні висновки (спостереження за птахами, збір гербарію, спостереження за флорою і фауною рідного краю); *технологію проектів* – це індивідуальна, частіше групова або колективна діяльність школярів, яка спрямована на створення певного унікального кінцевого продукту; технологію проектів розглядають як "п'ять П": проблема, планування, пошук інформації, продукт, презентація (наприклад, дослідницькі проекти "Дитяча книжкова полиця моїх батьків", груповий проект "Традиції моєї сім'ї"); дидактичної гри ("Автошкола", "Збери картинку", "Добери малюнок", "Коло ідей", "Акваріум"); *арт-технології*; *шоу-технології* (організація публічних конкурсів, змагань, КВК) та інші.

Великим успіхом серед педагогів НУШ користується арт-педагогіка – виховання, освіта, розвиток особистості здійснюються засобами мистецтва, як класичного, так і народного, поряд зі змістом досліджуваного предметного курсу.

Техніка та прийоми арт-педагогіки різноманітні та доступні школярам: музична, театральна та образотворча арт-педагогіка, казкотерапія, фотоколаж інші. Всі вище перераховані техніки і прийоми взаємопов'язані. Арт-педагогіка створює сприятливі умови для розвитку спілкування дітей, особливо замкнених; забезпечує ефективне емоційне реагування у дітей з агресивними проявами; виявляє вплив на свідомість дитиною своїх переживань, на розвиток довільності і здатності до саморегуляції, на формування позитивної «Я-концепції», впевненості за рахунок соціального визнання цінності продукту, створеного дитиною [5].

Не менш важливою складовою у вихованні молодших школярів є різноманітні нетрадиційні методи, такі як: інтелектуальний марафон – це особисте змагання учнів. Цей метод дає змогу кожному учневі проявити свої інтелектуальні, творчі риси (наприклад, "Розминка", "Своя гра", "Поміркуй логічно", "Оратор"); а метод імпровізації сприяє стимулюванню художньо-образного мислення першокласників ("Доповни історію", "Сходінки мелодії" та інші), розвитку критичного мислення. [4, с .24].

Мета організаційно-діяльнісних ігор полягає у вирішенні теоретичної чи практичної проблеми, заданої в рамках конкретної ситуації. Такі ігри призначені для вирішення значущих проблем, коли потрібно об'єднання зусиль усіх учнів класу для вироблення нестандартних рішень.

Вище окреслені інноваційні виховні технології базуються на засадах педагогіки партнерства, що передбачає гуманізм і творчий підхід до розвитку особистості.

В основі педагогіки партнерства лежить спілкування, взаємодія, співпраця між учителем та учнем, співпраця між учителем та батьками. Сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини; у забезпеченні їй права на вибір, на власну гідність, на повагу; права бути такою, якою вона є, а не такою, якою хоче її бачити вчитель. Домінуючими видами партнерського спілкування є особистісний діалог, спонукання до обміну думок, вражень; моделювання життєвих ситуацій; віра в успіх і спонукання до нього; самоаналіз, самооцінка, самопізнання.

Педагогіка партнерства – це виховання без примушування [5, с .11]. Саме на основі її принципів і застосовуються інноваційні технології.

Отже, в сучасних умовах освіта і виховання повинні і можуть стати джерелом особистого успіху, ресурсом суспільного розвитку, інструментом реалізації найважливіших загальнолюдських цінностей. Виховання є одним з найважливіших компонентів освіти в інтересах людини, суспільства, держави.

Звісно, освітня трансформація – це складний процес, який вимагає від педагога додаткової перекваліфікації, самоосвіти, творчої, науково-пошукової діяльності, тощо.

Сучасний вчитель має зрозуміти, яким він є, вирішити, яким він хоче бути, та визначитись, якими педагогічними методами хоче виховувати своїх учнів. Відповіді на ці запитання – це самовдосконалення вчителя як особистості та вдосконалення його діяльності.

Успішність учителя проявляється в безпосередніх стосунках «учитель-учень», у вмінні створити освітнє комфортне середовище для ефективної взаємодії. Учитель, який ставить собі за мету навчити дітей бачити результати своєї праці та прагне постійно чогось досягати – це учитель, який працює на виникнення ситуації успіху в учнів.

Отже, знання та володіння виховними технологіями – це головний зміст майстерності вчителя початкової школи в умовах НУШ. До важливих технологічних умінь педагога відносяться: «Вміння правильно сприймати ті процеси, які відбуваються в середовищі дітей, кожної окремої дитини в різних педагогічних ситуаціях; вміння аналізувати співвідношення "мета-засоби-результат" стосовно вибору ситуації; вміння організовувати діяльнісне життя дітей; вміння вимагати і довіряти; вміння швидко орієнтуватися і перемикаати увагу; вміння грати з дітьми; вміння оцінювати ситуацію з різних сторін; вміння з різноманіття педагогічних фактів виділити істотне; вміння у випадковому факті побачити істотне; вміння в одній і тій

же ситуації користуватися різнорідними прийомами впливу; вміння точно передавати свої настрої, почуття і думки словом, мімікою, рухами». Нерозривно пов'язані з перерахованими професійними вміннями і такі вміння вчителя, як встановлювати контакти з дітьми в процесі навчальної, трудової, спортивної та художньої діяльності; вміння здійснювати індивідуальний підхід; вміння розвивати ініціативу дітей; вміння допомогти дітям у важкі хвилини; вміння довіряти думку учнівського колективу, постійно радитися з учнями, вивчати їх думку з приводу проведених заходів, не підміняти учнів; вміння щадити самолюбство школярів, оберігати слабких, сором'язливих від насмішок їх товаришів; вміння розумно використовувати різні форми самоврядування; вміння не зловживати довірою учня; вміння в кожному учневі шукати і знаходити позитивні якості і саме на них будувати свої; вміння не ділити учнів на улюблених і нелюбимих; вміння непримиренно ставитися до всякого зла, несправедливості, нечесності, моральної неохайності; вміння формувати у школярів моральні орієнтації; уміння розвивати у школярів здатність відстоювати свої переконання, засновані на чіткому уявленні про доброту і зло [5, с.29].

Всебічний розвиток особистості – це найважливіша особливість сучасного виховання в умовах НУШ. Тільки такий розвиток людської особистості може сприяти соціальному і науково-технічному прогресу. Володіння інноваційними технологіями виховання допомагає вчителю підготувати молодших школярів до життя.

Список використаних джерел

1. Бех І. Оновлення освіти: фокус на ранній вік / І. Бех, В. Вербицький // Освіта. – 2017. – № 50-51. – С. 5.

2. Біла С. В. Робота опорних навчальних закладів / С.В. Біла // Завуч. Усе для роботи. – 2017. – № 13-14. – С. 8-41.
3. Біленко І. Початкова школа в контексті інноваційних освітніх змін. Використання сучасних технологій, форм та методів у початковій освіті / І. Біленко // Методист. – 2017. – № 2. – С. 3-7.
4. Василенко Н. В. Нова українська школа: методичний консиліум / Н.В. Василенко // Управління школою. – 2018. – № 7-9. – С. 24-33.
5. Лагодюк В. Ю. Дієве партнерство – успішна школа! / В.Ю. Лагодюк // Управління освітою. – 2017. – № 10-12. – С. 11-32.

УДК 373.3.091.313(043.2)

Машіка Д.В., студентка II-Б курсу;
керівник: Кампов Н.В., викладач
української мови та літератури,
спеціаліст вищої категорії

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України, головна мета якої – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувалося колись, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж

подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

Головна ідея Нової української школи – компетентнісне навчання. Це означає, що учні не просто набуватимуть знань, а вчитимуться використовувати їх на практиці й опановуватимуть навички, необхідні для всебічного розвитку особистості. Для НУШ створено новий Стандарт освіти і нові програми. Дуже складно передбачити, у якому світі житимуть наші діти – адже він швидко змінюється. Проте із впевненістю можна сказати, що їм потрібно буде вміти працювати в команді й співпрацювати. Саме тому значну частину навчального часу в НУШ буде присвячено роботі в групі. Причому школярі не просто разом розв'язуватимуть, наприклад, математичні приклади, а робитимуть проекти і спільно шукатимуть рішення проблем.

Уміння вчитися – це ще одна навичка, яка стане в нагоді кожній людині. Адже у світі, який стрімко розвивається, потрібно не відставати, а значить – уміти самостійно здобувати знання. Саме тому навчання в НУШ буде побудоване на дослідженнях: дитина самотужки шукатиме відповіді на запитання, осмислюватиме вивчене, а вчитель допомагатиме їй у цьому. Тому в НУШ діти часто навчатимуться граючись. Це означає, що вони опановуватимуть той самий навчальний матеріал, але в інший спосіб. Наставнику не потрібно буде більшість часу розповідати щось класу, стоячи біля дошки. Через гру (тобто моделювання ситуацій із додаванням руху, гумору й творчих завдань) учні зможуть дізнатись набагато більше [3].

Інтеграція – це процес пристосування й об'єднання розрізнених елементів у єдине ціле за умови їхньої цільової та функціональної однотипності. Інтегроване навчання – це

необхідний дидактичний засіб, за допомогою якого можливо створити в учнів цілісну картину світу.

У реальному світі немає мононаукових процесів – кожен пов'язаний з різними науками. Аби діти розуміли взаємозв'язки й мали цілісну картинку світу, у початковій школі пропонується інтегрувати (тобто об'єднати) предмети. Це означає, що, наприклад, рослини вивчатимуть не тільки з точки зору ботаніки, а й додаватимуть до цієї теми знання з географії, екології, математики, хімії, мови й літератури.

Мета інтегрованого навчання:

- ущільнити знання;
- опанувати значний за обсягом навчальний матеріал за період уроку, досягти цілісності знань;
- розвивати здібності учнів;
- об'єднати споріднені матеріали кількох предметів навколо однієї теми;
- виховувати креативну особистість, готову до творчого пошуку.

Актуальність проблеми пошуку раціональних шляхів інтеграції різних дисциплін у процесі початкового навчання посилюється у зв'язку з перевантаженістю школярів навчальними предметами, тематичною однорідністю навчальних дисциплін, необхідністю формування цілісного світогляду у взаємозв'язку його елементів.

Серед сучасних дослідників, які опікуються цією проблемою, можна назвати Т. Браже, О. Гільзову, М. Масол, О. Савченко, Н. Сердюкову, О. Сухаревську, В. Фоменка та ін.» [5]

Проблему інтегрованого навчання в школах різних типів серед інших досліджував і Т. Усатенко. Так, на його думку, «реалізація ідей інтеграції і гуманітаризації передбачає докорінну перебудову не лише педагогічного

мислення, а й усієї системи освіти – вихід учителя за межі власного предмета. Настав час осмислювати фактичний матеріал з позиції філософії, здійснювати міжпредметні зв'язки, усвідомивши місце своєї дисципліни в загальній системі культури» [2, с. 34].

Отже, під інтеграцією розуміється процес та результат поєднання окремих елементів навчання та виховання в єдину цілісну систему, з метою одержання якісно нового результату шкільної освіти.

Інтегрований освітній процес повинен конструюватися за принципами:

- доступності;
- науковості;
- послідовності;
- системності;
- цілісності;
- логічності [1, с. 10].

Для ефективного проведення інтегрованих уроків необхідні наступні умови:

- 1) правильне визначення об'єкта вивчення, ретельний відбір змісту уроку;
- 2) високі професійні якості педагогів, що забезпечують творче співробітництво вчителів і учнів під час підготовки уроку;
- 3) включення самоосвіти учнів в навчальний процес;
- 4) використання методів проблемного навчання, активізація розумової діяльності учнів на всіх етапах уроку;
- 5) продумане сполучення індивідуальних і групових форм роботи;
- 6) обов'язкове врахування вікових психологічних особливостей учнів.

Певну систему реалізації міжпредметних зв'язків пропонує П.Г. Кулагін:

- побудова взаємозв'язків між навчальними предметами;
- узгоджена система використання на уроках знань, умінь і навичок, набутих учнями на заняттях із суміжних дисциплін;
- специфічні прийоми здійснення міжпредметних зв'язків на уроках.

Одним із факторів оптимізації навчання, який викликає в учителів найбільші труднощі, є організація навчальної діяльності з використанням міжпредметних зв'язків. Причини труднощів практичного здійснення міжпредметних зв'язків носять як об'єктивний, так і суб'єктивний характер. Об'єктивна причина – це недостатність методичних рекомендацій у цій галузі, координації діяльності вчителів-предметників. Суб'єктивні причини – це необізнаність у змісті програм із суміжних предметів, недостатність знань та умінь, відсутність досвіду в реалізації зв'язків між предметами, здійснення міжпредметних зв'язків у шкільній практиці не в повній мірі [2, с. 48].

Отже, головні шляхи реалізації інтегрованого навчання в початковій школі:

1. Тематичний та діяльнісний підходи:

- поєднання предметного та інтегрованого навчання (тематичні дні, проектний тиждень з методиками навчання учнів на основі їх запитів та проблемного навчання);
- інтегроване навчання за тематичними тижнями;
- інтегроване навчання за тематичними блоками.

2. Розвивально-продуктивний тематичний підхід:

- створення інтегрованих курсів – навчальних предметів, які адаптують для вивчення та інтегрують знання декількох наук або видів мистецтв (природничих – «Природознавство», суспільствознавчих – «Я досліджую світ», біологічних – «Основи здоров'я», музичне й

образотворче мистецтво – «Мистецтво», та ін.)

3. Горизонтальні й вертикальні міжпредметні зв'язки:

- горизонтальний міжпредметний зв'язок здійснюється тоді, коли інтегровані предмети вивчаються відірвано в часі (наприклад, впродовж тижня, місяця);

- вертикальний зв'язок можна спостерігати, якщо інтегровані предмети вивчаються в близьких часових межах (впродовж одного уроку, одного дня). Тобто якщо вчитель весь урок вивчає одну тему, залучаючи з інших відомості, способи дій на основі сформованих в учнів умінь та навичок, форму подання навчального матеріалу тощо, то він використовує вертикальний тематизм.

Методично правильна побудова і проведення інтегрованих уроків впливають на результативність процесу навчання: знання набувають системності, уміння стають узагальненими, комплексними, посилюється світоглядна спрямованість пізнавальних інтересів учнів, ефективніше формуються їхні переконання і досягається всебічний розвиток особистості. Такі уроки сприяють підвищенню зростання професійної майстерності вчителя, тому що вимагають від нього володіння методикою сучасних технологій освітнього процесу.

Вивчаючи можливості інтегрованого навчання, можна зробити висновок, що за цією методикою – майбутнє. Змістовні та цілеспрямовані інтегровані уроки вносять у звичайну структуру шкільної освіти новизну, оригінальність, сприяють формуванню цілісної картини світу, всесторонньому розгляду предмета чи явища, дозволяють систематизувати знання.

Список використаних джерел

1. Жук Ю. О. Електронний підручник та проблема систематики комп'ютерно-орієнтованих засобів

- навчання / Ю.О. Жук., М. П. Шишкіна // Нові технології навчання. – 2000. – № 25. – С. 10-14.
2. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л. М. Масол.. – Київ: Промінь, 2006. – 432 с.
 3. Нова українська школа: веб-сайт. URL: <http://zscrppp.osv.org.ua/nova-ukrainska-shkola-14-57-45-12-11-2020/> (дата звернення: 20.01.2020)
 4. Шляхи реалізації інтегрованого навчання в початковій школі. URL: <https://vseosvita.ua/library/slahi-realizacii-integrovanogo-navcanna-v-pocatkovij-skoli-133208.html> (дата звернення: 20.01.2020).

УДК 373.3/5.064.2(092)

Мойсюк Д.В., здобувач освіти II-Н курсу;
керівник: Мішкулинець О.О., кандидат
психологічних наук, викладач психолого-
педагогічних дисциплін

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК КОМПОНЕНТ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Сьогодні в умовах модернізації української освіти одним із напрямків оптимізації освітнього процесу є його спрямування на демократизацію взаємовідносин вчителя, учня та батьків, що відображається в нових підходах до навчання та створенні сприятливої атмосфери співробітництва. Специфіка освітянської праці базується на тому, що вчителі постійно проектують прогнозований результат, орієнтуються на перспективу, адже виховують майбутнє держави. Згідно концепції «Нова українська школа» заклади освіти мають працювати на засадах

«педагогіки партнерства», зокрема: доброзичливості і позитивного ставлення; поваги до особистості; діалогу, взаємодії, взаємоповаги; довіри у відносинах, стосунках; розподіленого лідерства; принципів соціального партнерства [2].

Педагогіка партнерства набуває важливого значення як вектор гуманного і творчого підходу до кожного учасника освітнього процесу. Новий зміст освіти щодо співробітництва педагогів орієнтує вчителів, батьків на особистісний розвиток учнів та поважне ставлення до них, залучення родин до побудови освітньої траєкторії дитини.

Педагогіка партнерства являє собою систему методів та прийомів виховання і навчання на основі гуманізму та творчого розвитку особистості. Зміст та проблеми впровадження цього напрямку педагогіки розкрито у працях Ш. Амонашвілі, О. Коханової, С. Максименка, В. Моргуна, Г. Татаринцевої, Н. Шигонської та ін.

Дослідники Т. Федірчик, В. Дідух включають до числа активних педагогічних впливів на підростаюче покоління сім'ю і громадськість, школу для батьків, реальні трудові відносини дітей з виробництвом. Зазначимо, що у педагогічній системі виховання особистості здійснюється через тріаду: школа – сім'я – громадськість, які органічно взаємопов'язані та лежать в основі педагогіки, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками [4, с. 52].

На думку І. Беха, найважливішим завданням школи є подолання негативних впливів і створення простору для позитивних. А для цього необхідно, щоб особистість педагога здійснювала найбільш яскравий і дієвий вплив на особистість учня. Науковець стверджує, що кожен, хто вирішує присвятити своє життя вихованню людини, повинен бути терплячим до дитячих слабинок [1, с. 6].

Більшість учених (І. Бех, Л. Ніколенко, Т. Федірчик, В. Дідух, С. Яланська) вказують на те, що педагогіка партнерства базується на повазі до особистості; доброзичливості та позитивному ставленню; довірі у стосунках; принципі «діалог – взаємодія – взаємоповага»; розподіленому лідерстві (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); соціальному партнерстві (рівність сторін, добровільність взяття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Для сприяння самореалізації всіх школярів треба розуміти, що неповторною унікальністю є кожен учень. Таким чином, базовим принципом побудови освітнього середовища школи є пріоритет вільного розвитку особистості, головна мета якого полягає в розумінні кожної особистості та виявленні до неї поваги.

Здійснюючи аналіз видів педагогіки партнерства, варто звернути увагу на соціально-педагогічне партнерство, яке нами (на основі аналізу поглядів учених) розглядається як окрема форма взаємодії освітнього закладу з певними юридичними чи фізичними особами, яка базується на засадах пріоритетної ролі закладу освіти під час реалізації його особистісно-розвивальної функції. Учасниками такого партнерства, як зазначалося вище, є сім'я, педагоги та керівництво освітнього закладу.

Основною метою соціального партнерства є залучення батьків до освітнього процесу школи шляхом створення необхідних умов, що сприятимуть залученню сім'ї до підтримки та супроводу дитини в закладі освіти.

Л. Ніколенко визначає партнерство, яке полягає у: встановленні партнерських стосунків з сім'ями учнів; побудові гуманістичних орієнтирів та способів їх досягнення під час спільної діяльності; залученні батьків до організації освітнього процесу та управління

життєдіяльністю школи; науково-методичному та інформаційному супроводі як педагогічного, так і психологічного навчання батьків, яке сприяє підвищенню їхньої компетентності; проведенні різноманітних діагностик, мета яких полягає у визначенні запитів та реалізації освітніх потреб як батьків, так і учнів.

Соціально-педагогічне партнерство як чітко визначена система взаємин усіх учасників освітнього процесу (батьків, учнів, учителів, керівників) повинна забезпечувати: - на рівні сім'ї (створення стимулюючої духовної та морально-психологічної атмосфери; оволодіння необхідним обсягом психолого-педагогічних знань; інтеграцію зі школою); - на рівні діяльності педагога (стимулювання до творчого пошуку, уміння бачити проблеми та засоби їх розв'язання; пріоритет взаємин співробітництва, співтворчості; модернізація форм, методів навчання та виховання); - на рівні діяльності керівництва закладів освіти (добір педагогічних працівників відповідного рівня, здатних сприяти розвитку учнів; забезпечення умов для самостійної діяльності педагогів, підвищення їх загальнокультурного та професійного рівня) [3].

Варто наголосити, що спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками є необхідною основою педагогіки партнерства, де учень виступає рівноправним учасником в освітньому процесі, особою, яка вимагає поваги до себе, довіру та доброзичливого ставлення. Поряд з цим учитель має стати другом, який зможе сформувавши позитивні якості в дитини.

Також, на думку Яланської С., у педагогіці партнерства важливим є спільні прагнення вчителів та батьків. Родина в цьому випадку має бути залучена до побудови освітньої траєкторії дитини. Взаємодія вчителя та учня насамперед залежить від вчителя та його

педагогічної майстерності, що полягає у змозі керувати власним психофізичним станом та розвитком учня. Проте, потрібно пам'ятати, що педагог бере участь у формуванні всебічно розвиненої особистості тільки на двосторонній взаємодії з батьками учнів. Дослідниця наголошує, щоб добре розуміти дітей, необхідно знати батьків, адже саме батьки є тим першим еталоном, на який орієнтуються діти [5, с. 382].

Разом з тим, головним завданням педагогіки партнерства, в центрі якої особистість дитини, її самобутність, самоцінність, виділяємо розвиток індивідуальних пізнавальних здібностей дитини, максимальний їх вияв, ініціювання, використання індивідуального досвіду кожної дитини; допомога батьків у самовизначенні та самореалізації, уникнення формування попередньо заданих якостей, формування культури життєдіяльності.

На основі цього можемо визначити базові принципи партнерства «вчитель-учень», «вчитель-батьки», «учень-учень», «учень-батьки», а саме усвідомлення єдності цінностей для учнів, батьків та вчителів, тобто: визнання гідності та прав дитини, повага до особистості, доброзичливість, рівність сторін, взаємна підтримка, довіра у відносинах та стосунках, толерантність, позитивне ставлення, діалог-взаємодія-взаємоповага, право вибору та відповідальність; принципи соціального партнерства, які означають рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей [2, с. 4]. Але їх реалізація стане можливою лише за умови відкритого діалогу всіх учасників освітнього процесу.

Для реалізації принципів педагогіки партнерства в новому Законі України «Про освіту» (ст. 55 п.3) закладені обов'язки для батьків здобувачів освіти, а саме: «виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і

законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля; формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану» [5, с. 380]

Отже, в основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями, є добровільними, рівноправними учасниками освітнього процесу і відповідають за результат. Саме педагогіка партнерства дозволяє нам успішно будувати стосунки з оточуючими, оскільки без взаємодії з іншими людьми, без розуміння своїх та їхніх почуттів неможливо досягти спільних цілей. Така взаємодія є ефективною для освітнього процесу, бо зберігає за педагогом функцію управління і надає школяру можливість діяти самостійно і творчо.

Список використаних джерел

1. Бех І. Компонентна технологія сходження зростаючої особистості до духовних цінностей. *Початкова школа*. 2018. №1. С.5–10.
2. Концепція «Нова українська школа». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Ніколенко Л. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/710749/1/>

4. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. №21. 2019. С.50–54.

5. Яланська С. Педагогіка партнерства в авангарді суспільних змін. *Витоки педагогічної майстерності*. 2017. Вип. 19. С.380–384.

УДК 373.3.091.313.81.161.2(043.2)

Русин І.В., здобувач освіти III-Ж курсу;
керівник: Ігнатоля А.А., викладач
української мови, спеціаліст вищої
категорії, викладач-методист

«ЩОДЕННІ 5» ЯК МЕТОДИЧНА СИСТЕМА НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ (НУШ)

У нових умовах важливою ланкою системи освіти стає всебічний розвиток дітей: вміння знайти правильне вирішення різних міжособистісних та міжкультурних ситуацій, творчий розвиток, здоровий спосіб життя, знання правової бази та самоорганізації. Так, з появою НУШ у початковій ланці на уроках рідної мови застосовують «Щоденні 5» - методичну систему, яка навчає учнів працювати самостійно, розвиває креативність, вміння мислити нестандартно. Вона складається з 5 діяльностей:

«Читання для себе» – 6-10 хв.;

«Читання з другом» - 7-10 хв.;

«Письмо для себе» ;

Слухання ;

залежно від ситуації

Робота зі словами .

Візьмемо, до прикладу, першим етапом впровадження «Щоденних 5» метод «Читання для себе». Його вчитель може застосовувати як під час уроку, так і впродовж дня. Він

самостійно визначає час, коли йому краще проводити цю діяльність. Важливим моментом під час виконання цього виду роботи є те, що учень самостійно обирає книгу чи текст для читання. Учителю не повинен нав'язувати свою літературу. Розпочинати цю діяльність потрібно з 5–10 хв., в залежності від віку дітей, і поступово збільшувати час для читання. Коли учні звикнуть, проблем із читанням у школярів не виникатиме. У класі можна створити куточок «Читацьких досягнень», щоб учні могли спостерігати за своїми читацькими успіхами. Після опрацювання книги діти мають виконати завдання для перевірки розуміння твору, а також для усвідомлення прочитаного.

Щоб розпочати «Читання для себе», проводимо такі базові міні-уроки:

I. Три способи прочитати книгу:

1. читай малюнки;
2. читай слова;
3. перекажи історію.

Головна мета цих способів полягає в тому, що всі учні можуть прочитати книгу, навіть ті, які не знають літер. Ключова ідея цього міні-уроку полягає в тому, що учні розуміють, що є 3 способи прочитати книгу, а ми позбуємось проблеми швидкого вичерпання витривалості, адже так відбувається, коли учні думають: « Я не можу читати для себе, тому що не вмю читати».

II. Я обираю відповідні книги.

Вчитель навчає учнів обирати книгу за такими кроками:

1. Я беру книгу. Оглядаю її ззовні та всередині.
2. Моя мета . Чому я можу захотіти її прочитати?
3. Мій інтерес. Вона мене цікавить?
4. Я розумію те , що читаю?
5. Я знаю , що означає більшість слів?

III. Я обираю вдале робоче місце.

Перед тим, як дати учням можливість вибирати місце, де вони будуть працювати, важливо навчити їх обрати місце, де вони можуть бути успішними. Перших два-три навчальних тижні вчитель самостійно обирає місця для кожного учня, щоб

усі спробували попрацювати в усіх осередках, зрозуміли плюси та мінуси кожного варіанту. Коли всі спробували різні варіанти, учитель навчає дітей самостійно вибирати місце. Всі збираються разом і учитель говорить: «У попередні дні ви спробували попрацювати у різних місцях і змогли визначитися, де вам працюється найкраще, щоб бути успішними. Сьогодні ви самостійно оберете місце для читання».

Наступний етап - « Письмо для себе». Кожен учень чи учениця обирає тему та розкриває її письмово для себе у вільній формі. «Письмо для себе» використовуємо ситуативно: на початку чи в кінці дня. Наприклад, сьогодні писатимуть про враження від уроку на природі. Учні перших класів, які ще не вміють писати, малюють.

Щоб розпочати «Письмо для себе», слід провести 4 базових міні-уроки:

1. Підкреслюй незрозумілі слова та рухайся далі.
2. Створи свій записник.
3. Обери, про що писати.
4. Щоденник вражень.

Письмо можна вводити одночасно із читанням. Правила такі самі – змоделювати поведінку, обрати тему. Теми пропонує вчитель, зазвичай, не більше п'яти. Вони можуть бути найрізноманітніші: «Про що я мрію», «Яку добру справу зробив», «Що цікавого було на вихідних», «Що таке дружба ?» тощо. За «Письмо для себе» оцінки вчитель не ставить. Одразу каже дітям: це твій зошит і твої думки, якщо не захочеш, ніхто не прочитає. Але після кожного міні-уроку педагог запитує: хто хоче прочитати вголос те, що написав? Зазвичай, хочуть усі. До речі, у кожному класі є діти, які спочатку тільки малюють. І справа вчителя – лагідно запропонувати: «Підпиши, будь ласка, ці малюнки. Адже завтра можеш забути, що ти хотів висловити».

«Письмо для себе» також передбачає самооцінювання. Школяр має визначити, чи використовував нові слова та правила тощо.

Щоб розпочати «Читання для себе», проводимо такі базові міні-уроки :

1. Перевірка розуміння:
2. ЛЛКК (лікоть , лікоть, коліно, коліно) та сила голосу.
3. Як починати?
4. Поясни незрозумілі слова.
5. Як обрати партнера.

Читання разом з другом допомагає учням розвивати такі читацькі навички:

- розуміння;
- правильність;
- швидкість;
- виразність.

Ця діяльність також підвищує рівень зацікавленості, уваги та співпраці. Учні в парі читають і разом працюють над усвідомленням прочитаного. Під час виконання цього виду роботи учні об'єднуються в пари за інтересами. Такий вид діяльності спонукає дітей вчитися співпрацювати, а саме: слухати один одного, виконувати завдання в парі, ставити запитання за змістом прочитаного та аналізувати опрацьований твір.

Під час діяльності «Робота зі словами» учні виконують вправи на формування:

- мовних умінь;
- графічних навичок;
- удосконалюють правопис.

Вони виконують письмові вправи з одиницями різних мовних рівнів: звуками мовлення, словами в їх лексичному та граматичному значеннях, словосполученнями та реченнями. Так учні поповнюють словниковий запас, покращують навички письма, а також розвивають інтерес до пізнання мови.

Щоб розпочати «Роботу зі словами», проводимо такі базові міні-уроки:

1. Вибираємо та прибираємо матеріали.
2. Вибираємо слова та вправи.

За чотири роки початкової школи - це, як мінімум, 720 слів, які діти розуміють і вміють грамотно писати. Однак, практика показує, що таких слів набагато більше. Адже під час щоденної самостійної роботи учні навчаються не пропускати

незрозумілі слова. Чим більше опрацьованих слів, тим більш грамотними письменниками і більш усвідомленими читачами стають діти.

Під час діяльності «Слухання» кожен учень чи учениця слухає текст та працює над усвідомленням почутого. Завдяки слуханню діти розвивають

- правильну вимову та виразне читання;
- сприйняття інформації на слух.

Під час виконання цього виду роботи вчитель готує для учнів аудіозаписи , які вони обирають і слухають . Сьогодні, у XXI столітті, більшість учнів мають різні гаджети . Тому вони можуть їх використати для цього виду роботи під час навчання. Під час слухання учні можуть слухати:

- читання вчителя;
- читання товариша;
- аудіозапис .

Базові міні- уроки «Слухання»:

1. Налаштування та повернення присторів до початкового стану.
2. Слухання та слідкування за текстом.
3. Справедливе використання обмеженої кількості пристроїв.

Після завершення «Слухання», учні розпочинають роботу над виконанням підготовлених учителем завдань, які спрямовані на перевірку прослуханого. Під час «Слухання» учні вчать тривалий час сприймати інформацію, не відволікаючись, відпрацювати витримку, обмінюватися думками щодо прослуханого твору, аналізувати почуте.

Нові технології допомагають учням не тільки засвоїти певний обсяг знань, а й сприяють розвитку особистісних якостей, розвитку вмінь бути самостійними та відповідальними, креативності, умінню мислити нестандартно. Дані технології спрямовані на розвиток читацьких умінь, самостійності. Також вони прищеплюють любов до читання, розширюють словниковий запас. Принципами технології є довіра та повага, спільна діяльність, відповідальність, 10 кроків до самостійності.

Список використаних джерел

1. Криштоф Н. Активізація опорних знань учнів шляхом впровадження інтерактивних технологій.
URL:<http://nkryshtof.blogspot.com/>
2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навчальний посібник. Київ, 2007. 656 с.
3. На допомогу учителю Нової української школи. 2017 Річанська ЗОШ І-ІІІ ступенів <https://richanskazos.com.ua/nadpomohu-uchytelyu-novoji-ukrajinskoji-shkoly>
4. Настільна книга педагога / Упорядники Андреева В. М., Григораш В. В. Харків : Основа, 2007. 352 с. 4. Використання інноваційних методів та форм роботи в освітньому процесі. <https://nice2020.jimdofree.com/%D0%BF2/>
5. «Нова початкова школа – простір освітніх можливостей». Марина Пристінська.
<http://svitlanagalata.blogspot.com/2017/04/5.html>
6. Чарівна скарбниця знань Боднарюк Людмили Сергіївни: «Щоденні 5». Чернопотіцький НВК.
<http://ludmilabodnaruk1.blogspot.com/>

УДК 373.3.015.311:159.955 (043.2)

Ряшко А.І., здобувач освіти ІV-Ж курсу;
керівник: Глагола О.М.,
викладач педагогіки, викладач-методист

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Зі зміною цінностей та орієнтирів освіти змінюються зміст, форми і методи процесу навчання та виховання молодших школярів, які готують їх до активної трудової діяльності. Індивідуально-особистісний підхід у навчанні, суб'єктні відносини вчителя та учнів визначають вибір технологій, яким педагоги все частіше віддають перевагу на цьому етапі розвитку освіти.

Сьогодні в Україні створюється нова школа, де учень повноцінно живе, проектує своє майбутнє, свій шлях, враховуючи власні можливості, ставлячи перед собою завдання самовдосконалення, самовиховання, самоосвіти. При цьому особливого значення набуває креативність особистості, її здатність до творчого нестандартного мислення, вміння вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності. На основі цього виникає потреба в застосуванні креативних форм, методів навчання, які розвивають здатність до оригінальної думки та креативної дії.

Розвиток креативності молодших школярів торкається величезного спектру питань, що пов'язані з феноменом розвитку особистості. Крім того, креативність й творча діяльність є взаємопов'язаними поняттями. Творча діяльність є фундаментом, передумовою розвитку креативності, метою розвитку особистості. У навчальному процесі творча діяльність учнів виступає як організована вчителем навчально-творча або творчо-пізнавальна діяльність.

Креативність молодшого школяра є складним синтетичним поняттям; це загальна характеристика особистості учня, яка виявляється, передусім, у навчально-пізнавальній діяльності й зумовлює творчу спрямованість дитини, її здатність до самостійного вибору оптимального та оригінального шляху вирішення навчальних завдань, створення нових ідей, продуктів, новизна яких може бути як об'єктивною, так і суб'єктивною. Ядро креативності учня початкової школи утворюють креативні здібності, які є складовою загальних здібностей особистості й виявляються у творчому підході до навчально-пізнавальної діяльності, пізнавальній активності, критичності тощо [2, с. 5].

Під креативними здібностями молодшого школяра розуміємо комплекс індивідуально-психологічних особливостей, що обумовлюють здатність учня успішно здійснювати навчально-творчу діяльність. Вони розкриваються і розвиваються в процесі цієї ж навчально-творчої діяльності. До складу креативних здібностей, як можуть бути оптимально розвинені у процесі навчання, відносять: креативне мислення, креативну уяву, креативну грамотність. Вони тісно пов'язані між собою і можуть розвиватися в процесі навчально-творчої діяльності одночасно [2, с. 7].

Креативна уява є одним із найбільш важливих компонентів здібностей особистості, особливо в дитячому віці. Вона визначається, насамперед, володінням такими вміннями, як створювати нові образи; встановлювати нові зв'язки між об'єктами, явищами, поняттями.

Креативне мислення визначає творчу спрямованість усіх видів діяльності учнів; це здатність школяра аналізувати, оцінювати інформацію, самостійно обирати оптимальні шляхи вирішення завдань.

Креативна грамотність полягає у володінні базовими прийомами пошуку, аналізу, продуктивного опрацювання інформації, від якої залежить ефективність творчої діяльності.

Для оптимального розвитку креативності слід створити відповідні умови, це залежить від учителя. Але його роль у даному процесі не обмежується лише створенням психологічного клімату, вона полягає ще й у тому, щоб активно допомогти дитині у розвитку її креативності [3, с. 10].

Процес формування нешаблонного мислення безпосередньо пов'язаний із процесом навчання, при цьому формування первинних креативних умінь за певних умов може успішно здійснюватися у дітей молодшого шкільного

віку. Цей процес повинен бути цілеспрямованим, безперервним, пов'язаним із процесом вивчення шкільних дисциплін на всіх його етапах.

Для формування креативності в учнів молодшого шкільного віку використовують:

- інноваційні технології (ігрові технології; критичне мислення; диференційоване навчання; розвивальне навчання, інформаційно-комунікаційні технології);
- інтерактивні методи та прийоми: технології кооперативного навчання (робота в парах, два - чотири – всі разом, карусель, робота в малих групах, акваріум); колективно-групової діяльності (обговорення проблеми в загальному колі, мікрофон, незакінчені речення, навчаючи - учись, мозковий штурм, ажурна пилка, вирішення проблем); ситуативного моделювання (імітаційні ігри); опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію);
- метод проектів[5, с. 13].

Для розвитку нешаблонного мислення учням молодшого шкільного віку буде доречно ставити такі завдання: сформулювати питання до змісту тексту, поставити додаткове запитання до відповіді свого однокласника; завдання з даними, що відсутні.

Також варто застосовувати різні проблемні ситуації, які допоможуть викликати пізнавальну потребу, дати необхідну спрямованість їхній думці і тим самим створити необхідні умови для створення нового матеріалу[1, с. 23].

З застосуванням ігрових технологій учитель має змогу розвивати систематично, цілеспрямовано гнучкість та рухливість мислення. Наприклад, метод «Придумай кінець до казки», який використовується на уроках української мови та літературного читання. Сутність цього

методу полягає в тому, що він дає можливість розвинути в молодших школярів логічне мислення, уміння правильно закінчити думку, осмислити почуте, й на основі цього викладати власні думки. Завдання вчителя - озвучити початок казки, далі діти самостійно продовжують її. Якщо для учнів буде складним цей процес, то вчитель має поставити їм різні запитання, що надихнуть їх на роздуми. Вчитель спостерігає за ситуацією, допомагає тим, хто потребує допомоги, може попросити учнів проілюструвати свої думки.

Учні можуть складати власні оповідання, вірші, казки. Молодшим школярам дуже подобається метод «Інсценування казки», адже вчитель лише роздає ролі, а вся робота покладається на учнів, де вони можуть пофантазувати над костюмами, словами та сюжетом.

На уроках математики з метою розвитку творчого мислення, під час розв'язування задач можна використовувати наступні методи:

- метод евристичної бесіди. Під час якої вчитель замість викладу матеріалу у готовому виді підводить учнів до самостійного формування понять, теорем. Цей метод використовується на перших етапах розвитку самостійного мислення під час проблемного навчання.
- метод мозкового штурму. Розв'язання творчої задачі відбувається у формі навчального мозкового штурму. Він складається з наступних етапів: перший – створення банку ідей, другий – аналіз ідей, третій – відбір і обробка результату.
- метод допоміжних задач. На початку уроку розв'язується серія усних задач, на базі яких доводиться теорема або розв'язується більш складна задача.

- метод «помилки». Учням пропонується спрогнозувати помилку або знайти помилку, спеціально допущену вчителем.
- алгоритмічний метод. Учні самі складають алгоритм розв'язування задачі і дотримуються його при розв'язуванні задач такого типу. Найбільш повно розвивається творче мислення учнів при вирішенні нестандартних задач. Таку задачу не можна розв'язати за якимось алгоритмом [4, с. 5].

Для роботи з учнями молодшого шкільного віку можна використовувати завдання, що сприятимуть розвитку творчого потенціалу, а саме:

- «Дивовижні факти», - учитель зачитує цікаву інформацію, яка немає видимого зв'язку з темою, що вивчається. Учням потрібно поміркувати, яким чином явище, ситуацію чи подію, про які повідомив учитель, можна пов'язати з темою уроку;
- «На хвилинку» - учням потрібно говорити за темою не зупиняючись і не повторюючись протягом однієї хвилини.
- «Усе було б інакше без..» - учитель записує на дошці назви від трьох до п'яти об'єктів, які мають відношення до поточної теми. Учні обговорюють, як би виглядав світ без кожного із цих об'єктів.

Розвиток креативності неможливий без допомоги педагога. Схильність до творчості є у кожної дитини, тому завдання педагога – виявити зерна індивідуальної творчості і намагатися їх розвивати.

Виховання творчої особистості, починаючи з молодшого шкільного віку - одне із головних завдань вчителя початкових класів, а щоб його розвивати, необхідно докласти неабияких зусиль, адже лише творчий педагог формує творчого учня. Якщо систематично

застосовувати різні технології, методики, прийоми навчання то це забезпечуватиме розвиток творчого потенціалу, подальшої особистісної реалізації та адаптації до суспільного життя.

Список використаних джерел

1. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: [монографія] / С.О. Сисоєва. – Київ : Поліграфкнига, 1996. – 406 с.
2. Накладова М.В. Розвиток креативного мислення учнів початкових класів че-рез використання ігрових завдань та інтерактивних технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://chito.in.ua/rozvitok-kreativnogo-mislennya-uchniv-pochatkovih-klasiv-chere.html>
3. Павленко В.В. Розвиток креативності молодших школярів як педагогічна проблема // Проблеми освіти: Наук-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2015. – Вип. 85. – С. 152-158.
4. Макушенко Т.Г. Розвиток творчого мислення учнів на уроках математики / Т.Г.Макушенко // Математика в школах України. – 2004. – № 6. – С. 17-23.
5. Куріпта В.І. Нестандартні уроки читання.Бібліотека журналу «Початкове навчання та виховання». Харків. Видавнича група «Основа», 2007.

УДК 373.3.091.33

Софілканич О.І., здобувач освіти III-Б курсу;
керівник: Мішкулинець О.О.,
викладач психолого-педагогічних
дисциплін, кандидат психологічних наук,
викладач-методист

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Початок навчання у школі – визначний момент у житті дитини. Він кардинально змінює весь спосіб її буття. Властиве дошкільно безпечне й безтурботне середовище змінюється світом, наповненим безліччю вимог, обов'язків і обмежень, а саме: жорсткий режим відвідування школи; систематична праця, укладена в більші часові рамки; нові норми і правила поведінки; виконання вказівок учителя.

Свій новий статус школяра дитина не завжди сповна усвідомлює, але обов'язково відчуває і переживає його: пишається тим, що стала дорослою; з'являється бажання бути успішною у навчанні. Для першокласника це означає те саме, що бути хорошим і улюбленим. Дитина переконана в тому, що у неї має все виходити, тому сильно переживає свої невдачі, не завжди розуміє їх причини

Плануючи організацію освітнього середовища в початкових класах, не лише важливо, а й необхідно брати до уваги теорію розвитку дитини, описану в працях відомих вітчизняних і зарубіжних авторів Е. Еріксон, Л. Виготський, Ж. Піаже та ін.

Освітнє середовище у початкових класах має бути безпечним місцем, де діти відчуватимуть себе захищеними та в безпеці, де відбувається більшість навчальних видів діяльності. Окрім цього, освітнє середовище має відображати філософію концепції Нової української школи та освітню програму [2].

Неменш важливим є те, що початок навчання є для кожної дитини сильним стресом – водночас із тим, що її переповнюють почуття радості, захвату або здивування, відчуває тривогу, розгубленість, напругу. У зв'язку з цим у першокласників в перші тижні відвідування школи

знижується опірність організму, можуть порушуватися сон, апетит, підвищуватися температура, загострюватися хронічні захворювання. Діти можуть без причини дратуватися та плакати. Вони легко відволікаються, не здатні до тривалого зосередження, володіють низькою працездатністю і швидко стомлюються, збудливі, емоційні.

У зв'язку з таким станом традиційно для нашої школи на перші тижні припадає адаптаційний період, під час якого менша кількість уроків, незначне навчальне навантаження, режим дня схожий на той, до якого діти звикли до школи [3].

Водночас із початком шкільного навчання відбувається вирішальна зміна соціальної ситуації розвитку дитини. Її відносини із дійсністю перебудовуються: система відносин «дитина – дорослий» диференціюється на дві частини: «дитина – батьки» та «дитина – учитель». При цьому остання визначає відносини між дитиною і батьками, дитиною й іншими дітьми. Маленький школяр стає суб'єктом соціальних стосунків і наділяється суспільно значущими обов'язками, за виконання яких отримує громадську оцінку. У першому класі для дитини вчитель стає найбільш значущою персоною. Його похвала або осуд часто важливіші, ніж оцінка батьків.

В основі навчання молодших школярів перебуває взаємодія дітей і дорослих – гра, спільна праця, пізнання, спілкування. Поступово дитина стає активним учасником цього процесу. Вона спільно з учителем визначає мету, відкриває нові знання, засвоює навчальні дії, експериментує, несе відповідальність за свою роботу. Тож, важливо відразу уникнути авторитарного впливу на особистість дитини, встановити й підтримати добрі стосунки, довіру у спільній діяльності [4].

Разом з тим, нова ситуація розвитку обумовлює необхідність організації особливого середовища й

віковідповідної діяльності, в якій дитина могла б себе реалізувати. Визначальним для вибору форм і способів реалізації навчання є дані вікової психології про те, що початок навчання у школі збігається з початком другої фізіологічної кризи – «кризи семи років». Великі зміни у сфері соціальних відносин і діяльності дитини відбуваються на фоні перебудови всіх систем і функцій організму, що вимагає більшого напруження та мобілізації його резервів.

У цей період життя змінюється психологічний портрет дитини, перетворюються його особистість, пізнавальні і розумові можливості, сфера емоцій і переживань [4].

З першого погляду на середовище в класі ми можемо зробити висновок кому воно належить – вчителям і їхньому баченню щодо освіти чи дітям і їхнім батькам, їхньому баченню освіти.

Можна стверджувати, що середовище в класі, де не видно дитячих робіт, робіт їхніх сімей, не належить дітям. Таке середовище створюється лише вчителем для того, щоб викладати навчальну програму без врахування таких чинників, як інтереси і потреби дітей, їхні попередні знання та досвід. Лише вчитель здійснює контроль щодотого, як, де, і якими навчальними матеріалами будуть користуватися діти. У такому класі немає місця для творчості, досліджень, розвитку позитивної самооцінки дітей.

Зауважимо, що усі діти заслуговують навчатися у такому середовищі, де забезпечуються їхні потреби – базові потреби, потреби у навчанні, додаткові потреби. У такому освітньому середовищі є баланс між навчальними видами діяльності, ініційованими вчителем, та видами діяльності, ініційованими самими дітьми. Таке середовище забезпечує можливості дітям робити власний вибір, можливості для розвитку нових та удосконалення наявних практичних

навичок, отримання нових знань, розвитку свого позитивного ставлення до інших [2].

Ключовою фігурою у впровадженні оновлених цілей і змісту початкової освіти залишається вчитель. Дуже важливо, щоб вчителі повною мірою розуміли свою роль як моделі бажаної поведінки та ставлення до дітей з повагою, добротою й відповідальністю.

Відтак, вчителі початкових класів мають усвідомлювати основні риси відповідальності, яку вони несуть за своїх учнів, що передбачає такі обов'язки:

- поважати кожну дитину;
- вірити в успішність кожної дитини;
- бути чесними і визнавати власні помилки;
- вміти слухати й дотримуватися конфіденційності;
- бути послідовними й справедливими;
- мати високі очікування щодо кожного учня, у тому числі учнів з особливими освітніми потребами;
- цінувати особисті зусилля дітей;
- організовувати стимулююче навчальне середовище;
- постійно поновлювати свої знання про дитячий розвиток.

Слід зазначити, що сучасний учитель постійно вдосконалює свою професійну майстерність, розуміє нові моделі навчальної програми, оновлює предметні і тематичні знання, опановує нові підходи до навчання і викладання. Сьогодні неможливо навчати традиційно: у центрі освітнього процесу має бути учень. Від його творчої активності на уроці, вміння міркувати, обґрунтовувати свої думки, спілкуватися з учителем, учнями залежить успіх у свідомому опануванні шкільної програми. Відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти учитель початкових класів повинен постійно

удосконалювати процес навчання, що дозволяє дітям ефективно і якісно засвоювати програмний матеріал [1].

Ми згодні з думкою О. Я. Савченко, яка зазначає, що вчителі мають пам'ятати, що те, як вони навчають, є таким же важливим, як і те, чому вони навчають [3].

Зважаючи на це, завдання вчителя створити таку систему навчання, яка б викликала інтерес у дітей, бажання вчитися, використання інноваційних методів, технологій. Із застосуванням сучасних методик викладання вчителя на уроках, можна вирішити проблеми, які постають перед сучасною школою.

Таким чином, з появою НУШ у системі початкової освіти відбуваються радикальні масштабні інновації. Утверджуючи правила НУШ, вчителі повинні реалізувати нові дитино-центристські підходи до освітнього процесу. В центрі уваги сучасної початкової школи постає учень з його обдарованістю, здібностями та потенційними можливостями.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / pid zag. red. Bibik N. M. K.: TOB «Vydavnychij dim «Plyajdi», 2017. 206 s.
3. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза, 2016. 368 с.
4. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. Київ, 2017. 480 с.

Томинець М.П., здобувач освіти IV-Н
курсу
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

ВЗАЄМОДІЯ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

Реформуючи та модернізуючи українську освіту одним із напрямків оптимізації освітнього процесу є його спрямування на демократизацію взаємовідносин вчителя та учня, що відображається в нових підходах до навчання: створенні сприятливої атмосфери співробітництва, зниженні монологічного викладу матеріалу та дублювання інформації, яка може бути отримана з доступних джерел до діалогічного спілкування з учнями в ході освітнього процесу, інтенсифікації впровадження в освітній процес активних методів навчання, які дають можливість для розкриття творчої особистості, розвитку ініціативи, активізації пізнавально-навчальної діяльності учня. «Педагогіка партнерства» є однією із факторів ефективності взаємодії учасників освітнього процесу.

В урядових документах вказано, що нова школа повинна працювати на засадах педагогіки партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Проблема взаємодії між учасниками освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства висвітлена у працях зарубіжних і вітчизняних учених. Так, у 60-70

роках ХХ століття Б. Ананьєв, Р. Бенедикт, О. Больнов, К. Корсак, В. Куліков, Р. Лохнер, М. Мід здійснили наукові розвідки того чи іншого аспекту партнерства в контексті освітніх змін; Ш. Амонашвілі, О. Захаренко, В. Сухомлинський впроваджували появу зразків його практичного застосування в школі. Завдання гуманізації освіти полягає в реалізації демократичного підходу, який повинен опиратися не тільки на методологічні, а й аксіологічні основи партнерства. На це звертають увагу відомі українські дослідники гуманістичного навчання і виховання та проблем розвитку особистості (В. Андрущенко, Г. Балл, І. Бех, В. Бондар, Л. Вовк, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Кузь, Д. Пашенко, О. Савченко, В. Сухомлинський, А. Хуторський, М. Ярмаченко).

Так, В. Сухомлинський наголошував, що «сім'я – це джерело, водами, якого живиться повноводна річка нашої держави. На моральному здоров'ї сім'ї будується педагогічна мудрість школи» [3]. Батьки і вчителі по-різному залучаються до процесу виховання дитини, в кожного з них є свої переваги у її баченні, свої засоби виховного впливу на неї. Перевага сім'ї полягає в наявності емоційного зв'язку батьків з дитиною. Перевага школи – у можливості спостерігати вихованця у природних умовах спілкування з однолітками, у процесі навчання, тобто в ситуаціях, які в більшості випадків недоступні для батьків.

Успіх навчання і виховання молодших школярів багато в чому залежить від того, наскільки тісні взаємозв'язки школи та сім'ї. Це, з одного боку, – участь батьків у суспільному вихованні, яке здійснюється школою, а з другого – вплив школи на сім'ю. Будь-який аспект виховання (фізичного, морального, естетичного, трудового) започатковується в сім'ї [4, с. 27].

Т. Виноградова у своїх працях зазначала, що стратегія взаємодії сім'ї і школи має будуватися на системі педагогічних ідей, які є ключовими та актуальними для певного закладу освіти, а система реалізації всього процесу позначатися багатоаспектним характером. Останнє полягає в тому, що педагоги під час розроблення цієї стратегії мають передбачити проблеми, які є актуальними для окремих сімей, вибудовувати роботу з батьками на випереджальному принципі, готувати батьків до розуміння відносин з дітьми та їхніх проблем. Важлива роль у цьому відводиться пропагуванню педагогічних знань з метою підвищення педагогічної освіти батьків [1, с. 52].

Тому, одним із факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу є педагогіка партнерства. Сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини, забезпеченні їй права на вибір, на власну гідність, на повагу, право бути такою, як вона є, а не такою, якою хоче її бачити вчитель. Стосунки партнерства складаються там, де діти і дорослі об'єднані спільними поглядами і прагненнями. Педагогіка партнерства дає змогу педагогу бачити в учневі добровільного і зацікавленого соратника, одноступця, рівноправного учасника освітнього процесу, турботливого і відповідального за його результати.

Доречно зауважити, що педагогіка партнерства ґрунтується на надзвичайно важливих принципах, а саме:

- взаємоповазі всіх учасників навчального процесу;
- довірливих стосунках та спільній наполегливій праці;
- позитивному та доброзичливому ставленні одне до одного;
- порозумінні та ефективній комунікації задля досягнення спільної мети;
- забезпечення права вільного вибору;

- горизонтальній моделі співпраці (всі учасники навчального процесу мають бути рівноправними);
- соціальному партнерстві (добровільності визнання власних обов'язків та обов'язковість їх виконання) [2].

Слід наголосити, що педагоги повинні допомагати батькам відкрити нові таланти школярів, стимулювати їхні інтереси та освітні можливості. А батьки, як перші вчителі дитини, здатні допомогти знайти з нею спільну мову.

Взаємодія між учителем та батьками в рамках педагогіки партнерства включає такі елементи:

1. Постійну комунікацію, яка дозволяє оперативно реагувати на будь-які зміни та проблеми.

2. Неформальне спілкування (спільне святкування визначних подій і свят, які мають важливе значення для життя дітей і школи).

3. Усебічну допомогу й участь батьків у організації та проведенні свят, тематичних та позашкільних заходів.

4. Участь батьків у навчальному житті своїх дітей (добровільна допомога під час створення навчальних матеріалів та формування освітнього середовища).

Так, створення освітнього середовища на принципах педагогіки партнерства потребує чіткої та цілеспрямованої взаємодії всіх учасників освітнього процесу, а також усвідомлення ними важливості досягнення спільної можливості.

Засади педагогіки партнерства без перебільшення є основоположними для взаємин батьків та вчителів заради успіху дітей. Адже саме поведінка дорослих, їхні слова та вчинки є для дітей прикладом для наслідування. Вони впливають на світогляд школярів, на сприйняття ними своєї суспільної ролі, на уявлення про значення навчання у нашому житті.

Завдяки такому підходу батьки можуть повною мірою включитись до освітнього процесу. Це дозволить

визначити спільне бачення траєкторії розвитку дитини, чітко усвідомити права та обов'язки одне одного, мінімізувати загрозу виникнення непорозумінь. Партнерські взаємини між учителем та батьками дають можливість оперативно реагувати на актуальні виклики та проблеми, а саме відстежувати зміни у поведінці дитини, краще розуміти її вподобання та життєві орієнтири.

Звідси, основними шляхами співпраці педагога та батьків здобувачів освіти в сучасній школі є: спілкування, залучення батьків до освітнього процесу та практичне завдання. Спілкування буває *формальне* та *неформальне*. Основні форми спілкування: батьківські збори, індивідуальні зустрічі та інші форми, батьківська кімната [2, с. 134].

Рівноправність взаємин між педагогом та родиною учня дозволяє зменшити ризик виникнення конфліктних ситуацій. А якщо суперечності все ж виникнуть, їх завжди можна розв'язати конструктивно, знайшовши компромісне рішення. Така модель взаємодії дорослих неодмінно стане взірцем для школярів. Саме завдяки педагогіці партнерства такі поняття, як толерантність, співчуття та свобода вибору можуть стати основоположними для нашого суспільства.

Отже, узагальнюючи вище сказане, можемо зробити висновки, що партнерство в школі має базуватись на засадах добровільності, рівності, порозуміння та взаємодопомоги. Права та обов'язки учнів, батьків та вчителів треба чітко формулювати, а головне – усвідомити і захищати. Саме так зусилля кожного з них будуть спрямовані на досягнення спільної мети. І лише завдяки порозумінню, співпраці та підтримці кожного учасника освітнього процесу можна досягти позитивного результату. І партнерські взаємини між учнями, вчителями та батьками є однією з ключових засад якісного реформування української школи.

Таким чином, школа і сім'я повинні бути взаємозалежні. Особистість школяра не може формуватися тільки в школі чи тільки в родині. Учителі повинні налагоджувати партнерські стосунки з батьками, щоб забезпечити максимальну підтримку дітям, задовольнити їхні потреби, які виникають у процесі розвитку та здобуття освіти. Взаємодія сім'ї та школи в контексті педагогіки партнерства являється могутньою силою виховання молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С.51–52.

2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ. ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

3. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ. Радянська школа. 1978. 263 с.

4. Селуянова М.В. Особливості організації взаємодії сім'ї та школи у вихованні молодших школярів. *Педагогічний альманах*. 2013. Вип. 19. С. 25–33.

УДК 002.1:37.015.31(043.2)

Хрипта Я.В., здобувач освіти II–III курсу;
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ, НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Сучасний шкільний підручник, зміст якого відповідає

державним стандартам і навчальним програмам, був і залишається провідним засобом навчання у школі, виступаючи багатофункціональним джерелом знань, засобом їх усвідомленого засвоєння на різних етапах навчання, а також формування всебічно розвиненої особистості.

Пріоритетність завдань всебічного формування особистості молодшого школяра зумовлює необхідність створення підручників, здатних змодельовати розвивальний, особистісно-зорієнтований освітній процес.

Сутність підручника, його структуру та функціональне забезпечення досліджували В. Бейлінсон, В. Безпалько, Д. Зуєв; підручник в умовах розвивального навчання – Л. Занков, А. Полякова; теорію і практику підручника для початкової школи – Я. Кодлюк; використання навчальної книги у навчальному процесі – Ю. Бабанський, І. Лернер, О. Савченко.

У педагогіці підручник розглядається не лише як носій змісту освіти, а й як технологічна модель навчальної діяльності, що цілісно та послідовно відображає всі основні етапи процесу навчання. Технологічність підручників для початкової школи відображається та реалізується в побудові навчальних тем, структура яких відповідає загальній структурі уроків, та в організації всіх видів навчальної діяльності [2, с. 152].

Тож, підручник – це книга інформації для здобування учнями знань, умінь і навичок. С. Палчевський зазначав, що підручник це – навчальна книга, в якій містяться основи наукових знань з певного предмета відповідно до мети і завдань, встановлених навчальною програмою та вимогами дидактики; головне джерело знань для учня, писав С. Пальчевський [3, с. 215].

В. Бондар вважав, що підручник є навчальним виданням, яке містить основи наукових знань, визначених

програмою та вимогами дидактики, а також вікової, педагогічної психології [1, с. 57].

Слід наголосити, що Е. Гельфман та М. Холодна виокремили такі функції шкільного підручника:

- інформаційну – підручник – засіб фіксації соціального досвіду, зокрема наукового, який призначений для здобуття освіти;

- управлінську – підручник повинен забезпечити організацію навчально-пізнавальної діяльності;

- розвивальну – полягає у забезпеченні розвитку креативних здібностей, мотиваційної сфери, особистісних якостей, системи ціннісних відносин;

- комунікативну – забезпечення не лише монологічної передачі повідомлень, а й діалогів;

- виховну – підручник має викликати позитивні емоції в суб'єктів учіння, і, не зменшуючи науковість викладу, використовувати образні порівняння та аналогії, які викликають у них яскраві асоціації;

- диференціації навчання – забезпечує диференційований підхід до учнів;

- індивідуалізації навчання – формує індивідуальність учнів, спрямовує на індивідуальні пізнавальні траєкторії учнів із врахуванням особливостей стилю їхнього мислення [5, с. 15].

З метою реалізації основних функцій та втілення у практику, зміст навчальної книги має бути у формах, які забезпечували б урахування особистісних та індивідуальних якостей кожного учня. Тому що, елементи підручника є структурованими й у самій логіці учнів, які конструюють у процесі навчання систему особистісних «сенсів» щодо предмета [4, с. 109].

Так, в основу підручника входить декілька структур: вступ, зміст, розділи, текст розділу та можуть міститися деякі висновки стосовно даного розділу.

При розробці нового підручника необхідно враховувати такі компоненти як: навчальна програма, навчальний план, методологічні засади та включати у сучасний підручник інформаційні технології. При створенні підручника непотрібно забувати й за принципи, вимоги. До принципів підручника мажемо віднести такі, як: систематичність, послідовність, наступність, наочність, засвоюваність. Серед основних вимог підручника наступні: підручник повинен вказувати на ідейність, науковість, доступність, лаконічність, точність, зрозумілість та емоційність викладу, досконалість методичного апарату, практичну спрямованість, міжпредметні зв'язки, акцентує увагу на те, що у підручнику мають втілюватися найважливіші компоненти змісту освіти, а саме: наукові знання про природу, суспільство, техніку, людину, способи діяльності, поняття, теорії та закони, методологічні й ціннісно-орієнтувальні відомості. Найголовніше, підручник має відповідати віковим особливостям учнів і нести достовірну і сучасну інформацію.

Доречно зауважити, що виклад навчального матеріалу підручника та побудова методичного апарату спрямовані на підтримання інтересу до предмета, активізацію переживань, естетичних та інтелектуальних емоцій. Цей процес посилюється завдяки використанню різних рольових позицій, їх зміни, що сприяє розширенню поглядів на світ людей, вчинків, поведінки та їх аналізу, при цьому через прояв емоцій діти освоюють моральні норми і правила співжиття в суспільстві. Ілюстративний матеріал підручника має також функціональне призначення, розширює уявлення про події, явища, що взаємодіють із навколишнім середовищем, посилює привабливість навчальної книги, розвиває естетичні смаки, стимулює прояв емоційних якостей читача, розвиває інтерес до навчального матеріалу [1].

Також сучасна шкільна книга слугує джерелом та орієнтиром у побудові уроку, на якому реалізується рівнева диференціація з різним цільовим призначенням, що вимагає обґрунтованого вибору вчителем методичних засобів і прийомів, які тісно пов'язані зі змістом навчального матеріалу, формами організації навчальної діяльності учнів на уроці.

Учень у підручнику має знайти матеріал до кожної теми для самостійного опрацювання, поглиблення знань та розвитку вмінь. Загалом зміст підручника має пробуджувати інтерес до предмета, сприяти стійкому формуванню пізнавальних якостей, розвивати вміння самостійно мислити, працювати з книгою, розвивати бажання поповнювати свої знання, розширювати предметні компетенції незалежно від форм і способів організації навчального процесу.

Тому, автори сучасних підручників намагаються подати цілісне уявлення про предмет вивчення, зокрема про світ і закони його розвитку, про застосування цих законів у практичній діяльності людини та ін. Сучасна навчальна книга створюється відповідно до освітніх вимог та потреб. У ній на належному науковому і методичному рівні та відповідно до вікових особливостей учнів систематизовано програмний матеріал. Зміст підручника має бути максимально доступний для засвоєння кожною дитиною, що прагне оволодіти новими знаннями, уміннями, навичками, що у повсякденній діяльності трансформуються у компетентності, практичний досвід учня [2].

Отже, сучасні вимоги до підручника повинні орієнтуватися на таких принципах, як: систематичність, послідовність, наступність, наочність, засвоюваність.

В умовах модернізації шкільної освіти функціональне призначення навчальної книги буде постійно змінюватися

та розширюватися. З огляду на це процес підручникотворення потребуватиме подальшого розвитку та поглиблення у контексті нових цілей і завдань сучасної стандартизованої шкільної освіти.

Таким чином, сучасний підручник як навчальна книга є найважливішим джерелом і засобом навчання в початковій школі, що здатний забезпечити результативну взаємодію вчителя та учнів. Зростання ролі та функцій підручника в реалізації програмних цілей і завдань початкової освіти сприятиме підвищенню якості освіти, спонукатиме до пошуку подальших шляхів його удосконалення та розвитку.

Роль нових підручників та варіативність їх використання як основного засобу навчання в початковій школі постійно підвищується, що пов'язано з оновленням змістового наповнення, модернізацією підходів до їх створення. І все це дає змогу з максимальною результативністю використовувати їх в освітньому процесі закладу освіти.

Список використаних джерел

1. Бондар В.І. Дидактика. Київ: Либідь, 2005. 264 с.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. 3-тє вид., випр. Київ: Знання-прес, 2008. 447 с.
3. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. [2-е вид.]. Київ: Каравела, 2008. 496 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. [вид. 2-ге, випр., доп.]. Київ: Академвидав, 2007. – 560 с.
5. Хуторской А.В. Место учебника в дидактической системе. Педагогика. 2005. № 4. С. 10–18.

Шандор Ю. С., здобувач освіти II-Н
курсу;
керівник: Басараб В.В.,
викладач трудового навчання з
методикою викладання, спеціаліст вищої
категорії, старший викладач

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НУШ ЗА ДОПОМОГОЮ СКЛАДАННЯ КАЗОК

Найголовнішим завданням Нової української школи є виховування особистості в учнях, висловлювання власної чіткої позиції, креативне мислення. Дітям молодшого шкільного віку, зазвичай важко сформулювати власну чітку позицію. Складання казок розвиває в дитині уявлення, розширює її кругозір, тренує фантазію, вчить правильно використовувати українську мову (без суржиків, діалектів тощо), розв'язувати проблеми, виконувати практичні завдання.

Комунікативна компетентність – це здатність вступати в комунікацію, бути зрозумілим, невимушено спілкуватися. Вона передбачає комплексне застосування мовних і немовних засобів, уміння змінювати глибину і коло спілкування, а також вміння інтерпретувати невербальні прояви інших людей. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії і є результатом досвіду спілкування між людьми.

Виокремлюють такі складові комунікативної компетентності:

- вміння орієнтуватися у різноманітних ситуаціях спілкування
- вміння ефективно взаємодіяти з оточенням

- бути готовим до діалогу
- вміти контролювати і оцінювати себе
- володіти знаннями, уміннями і навичками конструктивного спілкування

Основне завдання у складанні казок полягає у тому, щоб виховати творчу особистість, соціально активну, яка здатна навчатись протягом життя.

Етапи у створенні системного підходу для формування загальнокультурної грамотності:

- Мотивація до активної мовної діяльності;
- Коментовані види вправ;
- Використання власного досвіду;
- Взаємозв'язок теорії з практичною частиною;
- Самоаналіз і самооцінка;

Алгоритм складання казок морально-етичного типу:

- 1) Визначення місця, де будуть розгортатися події і позначення цього місця(ліс).
- 2) Перераховування неживих об'єктів, типових для цього місця (камінь, дерево, трава, квіти... не більше восьми предметів)
- 3) Наділення об'єктів властивостями або рисами характеру людини (сова – розумна, лисиця – хитра, вовк – злий, зайчик – тихий.)
- 4) Опис життя цих об'єктів у даному місця за умови, що вони виконують свої функції. Єдина їхня особливість полягає у тому, що вони здатні думати, відчувати, співпереживати, як людина. (Сова була найрозумніша у лісі, напевно, тому була самотня. Лисиця лише на перший погляд здавалася такою холодною, але насправді вона була дуже дружелюбна.)
- 5) Поява й вибір випадку (Лисиця вийшла на полювання, Сова почала облаштовувати дупло до зими, Зайчик збентежено стрибав від одного дерева до іншого).

- 6) Виведення життєвих правил, які вкладаються у уста героя (Сова споглядала за всім, що коїлося в лісі, і сказала: «Якщо лихо трапляється, то не треба бути байдужим, треба допомогти ближньому»)
- 7) Складання загального правила, яке б підходило для всіх героїв («Якщо лихо з ким-небудь трапиться – потрібно поспішати на допомогу!»)
- 8) Придумування назви.
- 9) Відтворення базових кроків складання казки.

Ми живемо в епоху, якій притаманно відкривати та шукати щось нове. Це час змін, експериментів, творчих відкриттів. Коли відходять у минуле старі методи викладання, а головна увага приділяється розвитку навичок та вимог використання мовних форм у життєвих ситуаціях. Тому для сучасних учнів варто знаходити особливий підхід. Головне – формувати в дитині особистість та чітку позицію. В пригоді може стати складання казок, яке розвиває уявлення та творчу особистість дитини.

Список використаних джерел

1. Галушка Г.М. Формуємо соціокультурну компетентність за допомогою казок / Г.М. Галушка. – Харків: Основа, 2008. – 94 с.
2. Гончаренко А. Комунікативна компетентність – головна мета / А. Гончаренко // Дошкільне виховання. – 2008. – №7. – С. 12-15.
3. Зубенко О.А. Співвідношення літературної та фольклорної казки / О.А. Зубенко // Філологічні науки. – 2012. – №12. – С.78-82.
4. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1977. – 341 с.

5. Козлов А.В. Азбука літературознавства: навч.-метод. посібн. / А.В. Козлов, Р.А. Козлов. – Тернопіль, 1997. – 326 с.

УДК 37.016:811.111]:373.3(477)(043.2)

Янчій М. М., здобувач освіти IV-Ж курсу
керівник: Фийса Н. В., викладач
іноземної мови, спеціаліст вищої
категорії

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НУШ

Нова українська школа (НУШ) – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Це школа, в якій учням приємно навчатися, яка дає учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

Завданням початкової школи у навчанні іноземної мови в умовах НУШ є сформувати наступні навички і уміння: говоріння, аудіювання, читання, письмо в межах тематики, окресленої навчальною програмою [1].

Головною метою вивчення англійської мови в початкових класах є формування в учнів комунікативної компетентності з урахуванням комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань і навичок, оволодіння вміннями й навичками спілкуватися в усній та письмовій формах. Відповідно до загальної мети освіти, метою іншомовної освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини. Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і

створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чію мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальними програмами. На думку вчених, для швидкого і легкого засвоєння іноземної мови найкращий період – від народження до 8-9 років. Вивчення англійської мови у ранньому шкільному віці, на мою думку, є дуже корисним так як цей вік вважається найбільш синтетичним, тобто діти в цьому віці дуже добре все сприймають, розвивається їхня увага, мислення. Те, що запам'яталося в цьому віці, вже не забудеться ніколи, або за необхідності легко встановлюється. Раннє вивчення англійської мови важливе і тому, що в цей період у дітей яскраво виражається здібність до імітації: вони абсолютно точно відтворюють чужу фонетику. Дуже важливо, щоб кожен урок супроводжувався різними засобами наочності (зорові, слухові або змішані), так дітям буде легше влитися в іншомовне середовище.

В умовах, що склалися на сьогодні, тобто за новою програмою НУШ важливо не лише навчити учнів спілкуватися, читати та писати на іноземній мові, але й важливо, щоб діти могли застосувати ці знання у власному житті. Відповідно до проекту Концептуальних засад реформування середньої освіти «Нова українська школа» передбачається два цикли початкової освіти:

- 1) адаптаційно-ігровий (1-2 класи);
- 2) основний (3-4 класи).

Така структура зумовлює вчителів до вибору особливих форм, методів і прийомів навчання учнів іншомовного спілкування. Так у першому циклі головна увага зосереджена на ігровій діяльності. Навчання у 1-2

класі слід проводити в ігровій формі, так діти легше запам'ятовують новий матеріал. і він довше залишається в пам'яті дитини. Дуже важливо під час ігрової діяльності враховувати індивідуальні особливості кожної дитини; навчання іншомовного спілкування доцільно організовувати через діяльність із використанням ігрових методів [2, с.31].

При ознайомленні з алфавітом іноземної мови слід заделегідь продумати презентацію кожної букви, можна використовувати ігри з розрізаною абеткою, картками-фоніксами, які спиятимуть:

- освоєнню школярами співвідношення «буква-звук»;
- правильній вимові слів по звуках;
- фонетично усвідомленому написанню перших слів.

Для здобуття елементарного іншомовного комунікативного досвіду можна застосовувати такі ігрові завдання:

- змагальні
- ситуативні
- ритмомузичні тощо.

Суть гри має зміцнювати стосунки між дітьми, а також між учнями і вчителем. Дієвими методами є урок-подорож, урок-казка, пальчиковий театр, ляльковий театр тощо.

Всі ці методи розвивають мозок дитини, стимулюють розвиток мови, творчі здібності, фантазію. Прості рухи допомагають зняти напруження не тільки з самих рук, але і розслабити м'язи всього тіла. Вони здатні поліпшити вимову багатьох звуків. Більшість таких ігор можуть бути використані як тренувальні вправи на етапі як первинного сприйняття, так і подальшого закріплення [4, с.128]. Щодо другого циклу, то тут уже більша увага зосереджується на спілкуванні, письмі та читанні, але ігровий метод все ще присутній. Навчальний процес має бути організований в

такий спосіб, щоб забезпечити в учнів здатність до спілкування, спонукати їх не тільки до породження або сприймання їхнього мовленнєвого висловлення, але й досягати при цьому взаєморозуміння із співрозмовниками як у мовленнєвій, так і культурній сфері.

Спілкування є засобом досягнення мети і засобом навчання та передбачає формування в учнів початкової школи комплексу вмінь, до яких варто віднести:

- уміння розпочинати, підтримувати і завершувати бесіду;
- уміння дотримуватися норм мови, якою буде відбуватися спілкування;
- уміння виконувати норми мовленнєвого етикету.

Відповідно до вікових особливостей учнів навчання англійської мови у початковій школі має забезпечувати формування в учнів уміння усвідомлено виконувати такі види англомовної діяльності:

- логічно вибудовувати продуктивні усні чи письмові тексти відповідно до поставлених завдань;
- висловлювати згоду чи незгоду, задоволення чи незадоволення, подив, розчарування, власну точку зору, у межах набутого іншомовного комунікативного досвіду;
- користуватися словником і граматичним довідником як засобами підтримки навчальної діяльності;
- розрізняти на слух звуки і на письмі літери й слова, з яких складаються усні чи письмові тексти;
- конструювати речення за зразками і без них відповідно до прийнятих норм;
- самостійно регулювати свою навчальну діяльність, здійснювати об'єктивний контроль її результатів, шукати способи їх удосконалення [3, с.12].

Рекомендації вчителям англійської мови, які працюють в початковій школі:

- Заохочувати своїх учнів спілкуватись якомога більше іноземною мовою, навіть на елементарному рівні.
- Добирати завдання в межах можливостей дітей; завдання повинні бути досяжними, але у той же час достатньо стимулюючими, для того, щоб діти були задоволені своєю роботою в кінці кожного уроку.
- Використовувати коротші види роботи. Увага та зосередженість дітей є нетривалими. [5].

Таким чином ці прості рекомендації відображають специфіку навчання іноземної мови в початкових класах

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/Laws/show/462-2011>
2. Денисенко М. Побачив – запам’ятав – навчився/ М. Денисенко // Іноземні мови в навчальних закл. – 2007.-№3. – С. 112-116.
3. Давидова М. В. Підвищуємо якість навчання школярів іноземних мов / М. В. Давидова // Англійська мова та література. – Харків: Основа, 2016. – Вип. 10. – С. 25-28
4. Бочковська О. Вивчення іноземної мови в ранньому шкільному віці / О. Бочковська // Ігри в початковій школі на уроках англійської / упоряд. Л. Мудрик. – Київ: Шк. Світ, 2010. – 128 с.
5. Гуменюк І. Б. Вивчення англійської мови в умовах НУШ [Електронний ресурс] / І. Б. Гуменюк – Режим доступу: / .

file:///C:/Users/User/Desktop/20180813_statja_7%20(1).pdf.

РОЗДІЛ IV. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

УКД 378.018.43

Бердар А.С., здобувач освіти III–Б курсу;
керівник: Мішкулинець О.О., викладач
психолого-педагогічних дисциплін,
кандидат психологічних наук, викладач-методист

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасному світі активно розвивається система дистанційної освіти в самих різних галузях. Дистанційна освіта – комплекс освітніх програм, що призначені полегшити стратегію навчання, незалежну від щоденного контакту з викладачем, а засновану на кращому використанні самостійного навчання здобувачів освіти. Аналіз та узагальнення літературних джерел свідчать, що сьогодні є різні трактування сутності дистанційної освіти, у багатьох випадках термін «дистанційна освіта» використовується поряд з терміном «дистанційне навчання».

Відмінність дистанційного навчання від традиційного зрозуміла, якщо розглянути їх з позиції взаємодії викладача і здобувача освіти. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських та різних видів занять, організація самостійної роботи здобувачів освіти. Базою навчання виступає книга і викладач як інтерпретатор знання. Дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в

навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, самостійну роботу здобувачів освіти, тренінги й інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями [4].

Зауважимо, що в наш час перед системою вищої освіти постає задача підготовки фахівців, які вміють творчо мислити, володіють дослідницькими вміннями і навичками, здатні орієнтуватися в просторі наукової інформації і сучасних інформаційних технологіях. В зв'язку з цим, одним з найбільш вискоєфективних напрямів вдосконалення вищої освіти є використання в навчальному процесі технологій дистанційного навчання. Під дистанційними технологіями розуміють технології, які реалізуються із застосуванням сучасних інформаційних та телекомунікаційних мереж, що дозволяють здійснювати процес навчання на відстані, без особистого контакту між викладачем і здобувачем освіти. Технології, що застосовуються в дистанційному навчанні налічують три види.

Технологія перша – дистанційне навчання, яке проходить на основі паперових і аудіо носіях. Сюди входять аудіо- та відеодиски, навчально-методичні посібники, підручники та інше. Як правило, в даній формі навчання із здобувачем освіти працює викладач, який і перевіряє роботи, надіслані поштою, а також консультує і відповідає на питання по телефону. Крім того, іноді проводяться заняття в спеціальних навчальних центрах.

Друга технологія – це дистанційне навчання за допомогою телевізора. Так звана, телевізійно-супутникова технологія. Вона користується малим попитом, оскільки є дорогою і складною.

І, нарешті, третя технологія – це дистанційне навчання за допомогою інтернет-технологій. Інтернет-

навчання користується все більшим попитом і стає все більш актуальним, у міру щільного і повсюдного впровадження Інтернету в наше життя. Дана технологія включає в себе всі вищеназвані форми в різних пропорціях [1].

Незважаючи на те, що саме технічний потенціал сучасних інформаційних технологій допомагає реалізувати одне з головних переваг дистанційного навчання – навчання на відстані, створення у навчальному закладі відповідної матеріально-технічної бази не дозволить досягти значного ефекту. Головним все-таки є наявність і розробка учбово-методичного забезпечення для самостійної роботи здобувачів освіти. Електронні носії інформації дозволяють впроваджувати так звані «електронні лекції». Лекційний матеріал може бути викладений у вигляді тексту, озвучений і доповнений відеоматеріалами; мова йде про відеолекції, слайди-лекції, якісні комп'ютерні тренінги, різного роду тести та навчальні програми, додатковий ілюстративний матеріал, а також доступ у потрібний час до довідкових даних, словникових термінів. Головна перевага даних матеріалів полягає у тому, що здобувач освіти зможе самостійно користуватись ними в зручний для себе час.

Для дистанційного навчання особливого значення набуває наявність і саме головне якість електронних підручників, що повинні бути по всіх дисциплінах навчального плану. Робота з електронним підручником дозволяє зробити навчальний процес індивідуальним.

Разом з тим, під час дистанційного навчання значно збільшується частка самостійної роботи здобувачів освіти, а це у свою чергу призводить до зміни змісту, форм і методів навчання. Суть роботи викладача в даних умовах полягає не в читанні лекцій, а в створенні учбово-методичного забезпечення дисципліни в електронному

вигляді, у постійній роботі над внесенням необхідних змін у навчальний матеріал, підборі кольорових ілюстрацій, графіків, створенні Flash-анімацій, тестів для самоконтролю. На підставі цього дистанційне навчання мусить характеризуватися високою професійністю викладача, прагненням до співпраці з колегами та здобувачами освіти на шляху досягнення високих якісних результатів освіти [5].

Варто акцентувати увагу на тому, що тепер вже не є проблемою отримання повноцінної освіти практично в будь-якій галузі, дистанційно в умовах браку часу. Але, як будь-яке інше навчання, воно має як позитивні, так і негативні сторони. Розглянемо зручність і переваги дистанційного навчання перед іншими формами навчання.

Можливість навчатися в будь-який час. Здобувач освіти, який навчається дистанційно, може самостійно вирішувати, коли і скільки часу протягом семестру йому приділяти на вивчення матеріалу.

Можливість навчатися в своєму темпі. Здобувачам освіти дистанційно не потрібно турбуватися про те, що вони відстануть від своїх однокурсників. Завжди можна повернутися до вивчення більш складних питань, кілька разів подивитися відео-лекції, перечитати переписку з викладачем, а вже відомі теми можна пропустити.

Можливість навчатися в будь-якому місці. Здобувачі освіти можуть вчитися, не виходячи з дому. Щоб приступити до навчання, необхідно мати комп'ютер з доступом в Інтернет.

Високі результати навчання. Як показують дослідження вчених, результати дистанційного навчання не поступаються або навіть перевершують результати традиційних форм навчання. Більшу частину навчального матеріалу здобувачі освіти вивчають самостійно. Це покращує запам'ятовування і розуміння пройдених тем.

Крім того, використання в процесі навчання новітніх технологій робить його цікавішим.

Мобільність. Зв'язок з викладачами здійснюється різними способами: як on-line, так і off-line. Проконсультуватися з тьютором за допомогою електронної пошти іноді ефективніше і швидше, ніж призначити особисту зустріч при очному або заочному навчанні.

Доступність навчальних матеріалів. Здобувачі освіти мають відкритий доступ до всієї необхідної інформації, або він отримує навчальні матеріали поштою.

Дистанційна освіта дешевше. Якщо порівнювати навчання по окремо взятій спеціальності на комерційній основі очно і дистанційно, то друге виявиться дешевше. Здобувачу освіти не доводиться оплачувати дорогу та проживання.

Навчання в спокійній обстановці. Проміжна атестація здобувачів освіти дистанційних курсів проходить в формі on-line тестів. Тому в здобувачів освіти менше приводів для хвилювання перед зустріччю з викладачами на заліках та іспитах. Виключається можливість суб'єктивної оцінки: на систему, яка перевіряє правильність відповідей на питання тесту, не вплине успішність здобувача освіти з інших предметів, його суспільний статус і інші фактори.

Зручність для викладача. Викладачі, що займаються педагогічною діяльністю дистанційно, можуть приділяти увагу більшій кількості здобувачів освіти.

Індивідуальний підхід. При традиційному навчанні викладачеві досить важко приділити необхідну кількість уваги всім здобувачам освіти групи, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних технологій підходить для організації індивідуального підходу. Здобувач освіти сам вибирає собі темп навчання, він може оперативно отримати у тьютора відповіді на всі запитання [2].

Але, зрозуміло, поряд з перевагами дистанційне навчання має і недоліки.

Прийнято вважати однією з негативних сторін дистанційного навчання відсутність особистого спілкування з викладачем, а також спілкування з іншими здобувачами освіти. З іншого боку, в даний час це вирішується досить просто – електронна пошта, телефон, програми відео-конференцій. Іноді не обов'язково перебувати поряд, щоб мати можливість спілкуватися особисто.

Наступним фактором, як правило, вказують на необхідності у того, хто навчається сильної мотивації, щоб навчатися продуктивно без нагляду викладача. І з цим неможливо посперечатися. Але, в той же час, дистанційне навчання – це найчастіше обдуманий і зважений крок, на який йде доросла людина.

Також, залишаються невирішеними питання проведення контролю знань здобувачів освіти. При наявності якісних комунікаційних каналів іспити можна проводити за допомогою двосторонніх відеоконференцій. Але тут виникає проблема – якості зв'язку.

Ну і зрозуміло, технічний аспект – здобувачі освіти не завжди можуть мати необхідне технічне обладнання: комп'ютер або доступ в Інтернет [3].

І, тим не менш, дистанційне навчання має великі перспективи, тому що виправдовує себе і є дійсно зручним. Дана форма навчання інноваційна, але вже зараз дистанційне навчання набуває своїх послідовників. Система дистанційного навчання побудована з урахуванням всіх нюансів, щоб забезпечити максимальну ефективність навчання і в той же час, забезпечити зручність її використання.

Виходячи з вищесказаного, розвиток дистанційних технологій є дуже важливим напрямом в системі освіти, а

зміст діяльності викладача значно відрізняється від традиційного.

По-перше, ускладнюється розробка курсів, яка вимагає від викладача спеціальних навичок, пов'язаних з швидким розвитком інформаційних технологій.

По-друге, комунікаційні технології дозволяють зробити взаємодії між викладачем та здобувачем освіти більш активними і інтенсивними, що потребує від викладача спеціальних додаткових зусиль.

По-третє, на відміну від традиційної освіти, де центральна фігура – викладач, при використанні дистанційних технологій увага переноситься на здобувача освіти, а функція викладача – підтримати, скерувати, допомогти.

Зауважимо, що окрім основної навчальної мети, технології дистанційної освіти дозволяють допитливим здобувачам освіти дистанційно брати участь у наукових конференціях, спілкуватись на наукових форумах і віддалено обмінюватись результатами своєї дослідницької роботи.

Список використаних джерел

1. Антипина О. Н. Дистанционное обучение на основе Интернет-технологий. *Высш. образование сегодня*. 2013. № 4. С. 50 – 53.
2. Корсунська Н. О. Дистанційне навчання: підходи до реалізації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб-к наук. пр. – Київ. Вінниця: ДОВ Вінниця, 2018. 486 с.
3. Сисоєва С. О. Проблеми дистанційного навчання: педагогічний аспект. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. – Вип. III –IV. 2016. С. 81.

4. Стефаненко П.В. Дистанционное обучение в высшей школе: моногр. Донецк: ДОННТУ, 2012. 397 с.
5. Хмель О. В. Психолого-педагогічні особливості системи дистанційного навчання. *Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка*. 2015. № 11. С. 181 – 190.

УДК 37.018.43(043.2)

Козар Т.І., здобувач освіти III-Г курсу;
керівник: Кампов Н.В., викладач
української мови та літератури

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК СУЧАСНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Дистанційне навчання (ДН) — це одна із форм організації навчального процесу, при якому всі або частина занять здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при територіальній віддаленості викладача й учнів. Дистанційне навчання в школі відкриває можливість вивести на новий рівень допрофільну і профільну підготовку учнів, забезпечує гнучкість та багатоваріантність у навчанні, сприяє більш повному розкриттю потенціалу учнів через фактично необмежену кількість дистанційних навчальних курсів. Саме дистанційна форма навчання відкриває можливості для учнів, які пропускають школу з поважних причин (особливо за станом здоров'я, що передбачає індивідуальне навчання), якісно задовольнити власні потреби у здобутті освіти. Натомість ускладнюється завдання сучасного вчителя загальноосвітньої школи, яке полягає у розвитку в школярів пізнавальної потреби, у вмінні навчити його вчитися самостійно, тобто знати, як здобувати знання

самотужки, уміти використовувати їх у нестандартній ситуації.

Дистанційне навчання має майже 200-річну історію. У 1836 році в Лондонському університеті було вперше запроваджено так зване кореспондентське навчання, яке передбачало передачу матеріалу від навчального закладу до студента (та у зворотному напрямку) лише в письмовій формі та пересилалося поштою. Цю форму навчання поступово перейняли інші університети (1892 рік – університет Чикаго, 1911-ий – університет Квінсленда). Пострадянська освіта з 20-х років ХХ ст. впровадила як різновид кореспондентського навчання – заочне навчання.

Дистанційному навчанню притаманні класичні дидактичні ознаки, такі як: мета, зміст, методи, засоби, форми навчання тих, кого навчають, і тих, хто навчає. Але ДН має і специфічні характеристики, зокрема, воно побудоване в основному на принципах інформатизації освіти і широкому застосуванні телекомунікаційних технологій. Таким чином, для дистанційної форми навчання в школі повинна бути підготовлена відповідна науково-методична база, робочі навчальні плани із годинами на дистанційні курси та факультативи, проведена велика підготовча та організаційна робота.

Процес введення дистанційної форми навчання в освітній процес має чимало переваг, зокрема:

- економить час учня й учителя;
- вносить елементи новизни в освітній процес для учнів і вчителя, дозволяє здобувачеві освіти відчути самотійність і, разом із тим, відповідальність, що підвищує його мотивацію до навчання;
- розвивати в учнів навички безперервної освіти й підвищення кваліфікації в майбутній професійній кар'єрі та ін. [2].

В умовах сьогодення вимушене впровадження ДН у загальноосвітніх навчальних закладах стало серйозним випробуванням не тільки для вчителів та учнів, а й для батьків. Вміти організувати якісне он-лайн навчання, надихати учнів, мотивувати їх і бути готовим до технічних проблем виявилось зовсім непросто. На шляху якісного впровадження дистанційного навчання в освітній процес виникло чимало проблем, зокрема:

- відсутність досвіду роботи в даному напрямку;
- відсутність достатньої нормативно-правової та науково-методичної бази;
- необхідність психологічної підготовки всіх учасників навчально-виховного процесу до запровадження та використання такої інновації,
- невизначеність чітких розмежувань розподілу навчального часу на очне та дистанційне навчання;
- відсутність системи підготовки педагогів-предметників до використання та запровадження дистанційного навчання в школі;
- недостатнє забезпечення технічними засобами як школи, так і учнів;
- недостатній рівень володіння комп'ютерною технікою, навичками роботи в Інтернеті, використання інтерактивних технологій навчання;
- несформованість навичок самоосвіти, саморозвитку, саморегуляції, професійної рефлексії;
- складність у розробці навчальних програм, підручників, посібників, недостатня варіативність [1].

Вимушене дистанційне навчання (ДН) поставило вчителів і батьків перед непростими викликами: як організувати навчання дітей в умовах карантину.

Основні види навчальних занять з учнями початкової школи: урок, практичні заняття, консультації, ділові ігри, виконання проєктів у групах тощо.

Отримання навчальних матеріалів та спілкування між учасниками дистанційного навчання забезпечується через передачу відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі. Це можуть бути письмові роботи (самостійні і контрольні, перекази, зокрема й окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також навчальний проєкт, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо.

Синхронний режим дозволяє співпрацювати в режимі реального часу. Перевага синхронного режиму в тому, що можна залучати учасників миттєво та у визначений час.

Не потрібно копіювати класно-урочну систему в онлайн-форматі. Так само не підійде і традиційна структура уроку. В дистанційному уроці ефективніше запланувати: мінімум пояснень, максимум інтерактиву.

Не варто починати дистанційне навчання з нової теми. Поки діти при звичаюватимуться до нових умов, розпочати з повторення й закріплення знайомих дітям тем. У ході підготовки до онлайн-уроків учителю/вчительці слід урахувати, що надати в повному обсязі навчальний матеріал, як це передбачено в реальному часі, не вдасться. Варто виокремити найголовніше, те, про що дитина має дізнатися та чого навчитися саме в цьому класі, не потрібно говорити загальних фраз і не давати матеріалу, який планувався включити в очне навчання з пропедевтичною метою.

Асинхронний режим може включати в себе різноманітні засоби інформації, аудіо- та відеоуроки (але не обмежуватись ними). За допомогою асинхронного режиму навчання учень/учениця може працювати у власному темпі та в зручний для себе час. Учителю/вчительці важливо зазначити терміни виконання завдань, надіслані для зворотного зв'язку, надати орієнтовний розклад уроків для учнів, щоб вони мали

уявлення про те, що їм слід робити і коли. Асинхронний режим застосовується до різних форм цифрового та онлайн навчання. Наприклад, учитель/ка може записувати власні короткі відеоуроки, пояснення або навчальні завдання на основі ігор, які учні виконують самостійно.

Асинхронний режим включає: записані презентації, такі як слайд-шоу та відео; електронну пошту; дошки для обговорень; групи в соціальних мережах або Viber [6]. Роботи можуть збиратися також в учнівському портфолію. За потреби, завдання учнів та учениць можна контролювати через будь-який месенджер, що має відеозв'язок (Zoom, Skype тощо). З різними можливостями отримання зворотного зв'язку можна ознайомитись на платформах дистанційного навчання)[5].

Для забезпечення дистанційного навчання учнів учитель може створювати власні веб-ресурси або використовувати пропонувані на власний розсуд. Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки певний сервіс чи ресурс уможливує досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі. Перевагу краще надавати україномовним ресурсам. Так, найбільш поширені вебресурси для дистанційного навчання – Платформа Moodle (<https://moodle.org/>), ZOOM (zoom.us/download), Classtime, GoogleClassroom, предметний сайт Blogger, EdEra (<https://www.ed-era.com/>), iLearn (<https://ilearn.org.ua/>), Prometheus (<https://prometheus.org.ua/>), онлайн-тести від порталу «На Урок» (<https://naurok.com.ua/test/create>), ClassDojo (<https://www.classdojo.com/uk-ua/signup/>)[3].

Важливо: Потрібно не лише збирати зворотний зв'язок від учнів, а й надавати їм свій: що виконано добре, над чим варто попрацювати, де найближча зона розвитку учня чи

учениці. Слід намагатися надавати дітям більше підтримки, ніж критики, вони й так страждають від соціальної ізоляції та вимушеного перебування вдома.)[5].

Контрольні заходи з навчальної дисципліни передбачають проміжний та підсумковий контроль компетентностей, набутих дитиною у процесі навчання. Розвиток комп'ютерних технологій зменшує проблеми контролю знань, але все ж, не вирішує їх повністю.

При дистанційному навчанні використовуються різні види педагогічного контролю. Вони поділяються за часом:

- попередній контроль виявляє початкові знання здобувачів освіти;
- поточний контроль дозволяє визначити рівень засвоєних знань;
- тематичний контроль виявляє рівень засвоєння теми або розділу;
- підсумковий контроль дозволяє визначити засвоєння знань з предмета в цілому.

При контролі знань під час дистанційного навчання використовуються такі методи педагогічного контролю як:

- тестовий (використання тестів з одним або декількома правильними варіантами відповіді, які проводяться в комп'ютерній системі дистанційного курсу);
- письмовий (наприклад, написання есе, що відсилаються викладачеві через Інтернет-технології або спілкування через чат з викладачем і групою);
- усний (наприклад, використання аудіо-та відеоконференцій). Даний метод дозволяє вирішити проблему особистісного контролю знань.

Для підвищення ефективності контролю знань та умінь учнів у дистанційному навчанні потрібно використовувати сукупність різних видів та методів педагогічного контролю. Усі контрольні заходи можуть здійснюватися

відповідно до рішення навчального закладу дистанційно, з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференцз'язку[4].

Готуючись до уроку, вчителю варто збалансовано поєднувати цифрові завдання, роботу з підручником та робочим зошитом. Особливу увагу треба приділити практичним завданням, при виконанні яких не передбачається користування електронними ресурсами. Під час дистанційного навчання, коли діти нерухомо сидять біля екрана, не треба забувати про чергування розумової активності з фізичною, пропонуючи руханки та ігри, проводячи гімнастику для очей. Додатково варто запропонувати щоденні зустрічі в конкретний час для тих учнів, кому потрібна консультація. Домашні завдання не задаються: в першому класі, на святкові, вихідні дні та канікули. Зважаючи на карантин, слід пам'ятати, що домашні завдання мають бути диференційовані, практико-орієнтовані та творчі. Учитель обирає посильні домашні завдання з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених програмою для відповідного класу [3].

Отож, дистанційне навчання надає здобувачам освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчого самовираження, знаходження та закріплення різних професійних навичок, а викладачам в свою чергу дозволяє реалізовувати абсолютно нові форми і методи навчання.

Список використаних джерел

1. Журнал «Основа» Дистанційне навчання/ О.С КрASNяник// «Основа». – 2019. - № 6 (175). – С. 27-29

2. Т. Літвінова Дистанційне навчання: форми, методи, засоби / Т. Літвінова// Відкритий урок.- 2012.- №2.- С. 56-57.
3. А. Лотоцька Організація дистанційного навчання у початковій школі / А. Лотоцька// Початкова школа.- 2020.- № 7.- С. 1-8.
4. Божинський В. Дистанційне навчання: зміст, умови запровадження, особливості організації освітнього процесу/ В. Божинський// Учитель початкової школи.- 2016. - №1.- С. 8-10.
5. Форми та методи організації дистанційного навчання. URL : <https://naurok.com.ua/formi-ta-metodi-organizaci-distanciynogo-navchannya-168137.html>
6. Організація дистанційного навчання. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>

УДК 37.018.43 (043.2)

Немеш Я.М., здобувач освіти III-Ж курсу;
керівник: Ігнатоля А.А., викладач української мови, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК СУЧАСНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – освітян, вчителів, учнів та їхніх батьків.

Дистанційне навчання – навчання, засноване на сучасних інформаційних і комунікаційних технологіях

навчання й підвищення кваліфікації. Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі відчувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Потенціал дистанційних технологій оцінюється високо. Таким чином, порівняно з традиційним кореспондентським навчанням, дистанційне навчання на основі комп'ютерних комунікацій дає можливість:

- > розширити аудиторію учнів з мінімальними витратами;
- > постійного контакту між педагогом і учнями;
- > залучення зарубіжних викладачів і експертів;
- > постійного доступу до навчальних матеріалів, що регулярно оновлюються.

Існує багато чинників, що відрізняють дистанційне навчання від традиційного (що відбувається в класі).

Виділимо деякі з них:

- вчитель не має можливості бачити реакцію учнів на свої слова і дії;
- ефективність викладання багато в чому залежить від того, наскільки грамотно вчитель використовує сучасні технології (як інформаційно-комунікаційні, так і педагогічні);
- вчитель при дистанційному навчанні має приділяти більше уваги мотивації учнів.

Досвід початкової школи: як вчителька успішно налагодила реальне навчання віртуально. Коли ж навчання педагогів, як і школярів, примусово перейшло в інтернет, з'ясувалося, що багатьом досвідченим вчителям довелося майже навіпацки опановувати сучасні інструменти комунікації, зокрема, платформу Zoom.

І тим дивніше було почути про вчительку початкової школи Олену Шибкову, яка має власний сайт, адмініструє Facebook-спільноти з більш ніж

десятитисячною кількістю учасників, створює відео уроки для всієї України разом із видавництвом "Ранок" та навіть проводить віртуальні піжамні вечірки для своїх 7-8-річних "супергероїв 2-А".

Вона розповідає, що занурення у світ цифрових технологій розпочала ще у 2008-му році, коли пройшла комп'ютерні курси. Певне занурення у віртуальні комунікації Олена практикувала ще з попереднім своїм набором (ці діти зараз у шостому класі), а з нинішнім 2-А, вірніше, з батьками цих хлопців та дівчат, комунікацію у Facebook розпочала за півроку до 1 вересня, навесні, в рамках підготовчої "Школи першокласника". "Тоді в закритій спільноті я і познайомилась зі своїми майбутніми першачками, побачила їхні світлини, дізналась про характери та особливості", – каже вчителька.

Саме навчання довелось розпочати також з батьків – пані Олена наполягла на тому, щоб всі вони створили акаунти на gmail. Це було потрібно, насамперед, для того, щоб разом наповнювати "соціальний паспорт класу" на гугл-диску: "Цей документ ми постійно оновлюємо, там інформація про наші кошти, плани, звіти".

Потім виникла потреба створити групу у Viber з батьками, а згодом – і дитячу Viber-спільноту, та ще і не одну: є дівоча, хлопчача, по підгрупах з англійської мови, для тих, хто не дуже товаришує з математикою. "В січні ми з дітьми за програмою НУШ розпочали занурюватись в інформатику, що передбачає наявність інтернету й роботу з кюар-кодами.

Тоді батьки остаточно зрозуміли, що гаджети у дітей мають бути, бо це потреба програми 2-го класу. Звісно, що все це давалося нелегко. Якщо перші дні промайнули під гаслом "Ми готові!", то вже за два тижні звучало "Припиніть, бо ми шаленіємо!". Поступово стрес у

батьків став проходити. Ми знайшли баланс, багато чого поміняли, переробили розклад, залишили лише три найважливіших предмети, змінили підходи, щоб діти могли навчатися, а батьки працювати.

На третьому тижні дистанційки Олені стало зрозуміло, що можливостей Viber не вистачає. Довелося "реанімувати" та оновити сайт "Супергеройська компанія", який наразі містить і відео уроки, і матеріал для друку, і відео, аудіо файли для слухання, і лайфхаки для читання.

Один дистанційний тиждень 2 класу виглядав так:

■ Понеділок

Досліджували державні символи: малювали і створювали, співали гімн з дитячим хором, вчили караоке версію "Моє ім'я Україна!" разом з Тіною Кароль та хрестоматією 1-2 класів. А ще знайшли вдома колекції різних речей, які мають державні символи.

■ Вівторок

Досліджували рослинні символи України через малюнки та побутові речі, одяг, прикраси, що має родина. Любисток, чорнобривці, вишня та конвалії – це все є поряд, на світлинах домашніх подвір'їв. А ще на вишиванках! Писали листівки друзям, а новими "квітковими" поробками прикрасили полички та столи.

■ Середа

Мандрували музеями за допомоги чудового відео уроку. Виконували самостійні кроки та зібрали свої колекції музейних родинних раритетів! Вчителька перебуває у культурному шоці, а діти (дехто) вперше дізналися історії своїх родин.

■ Четвер

Вчилися любити свою домівку – готували її до Великодня. Чек-лист з трьох важливих справ, до яких

долучилися, був заповнений вже до 18.00. Дім блищав, а батьки просили у приваті про такі завдання "вперед років на 25 щодня").

■ П'ятниця

Замість мандрівки рідним містом влаштували екскурсію-знайомство з власними домівками. Наважилися зняти 2-4-хвилинні влоги, де були гідами! А ось зараз, коли всі вдома, питання зв'язку, наявності покриття інтернету та взагалі електроенергії іноді дуже шкодять безперебійному освітньому процесу. "Коли зранку немає світла чи інтернету, ми з дітьми збираємось увечері, або я пишу урок на відео за допомогою Zoom й розташовую на YouTube", – каже вчителька. І додає: "Вчимося виживати один у одного! Вчимося на запитах і потребах (дітей, родин, вчительки), і це найкращий досвід, щоб рухатися далі"...

Отже, дистанційна освіта – це інструмент, який дозволяє індивідуалізувати навчання та дати знання дітям із високою мотивацією. Головна мета школи зараз — виховувати навички, такі як вміння працювати в команді, спілкуватися, ставити мету та досягати її.

Список використаних джерел

1. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації / Н. Клокар // Шлях освіти. – 2007. – №4 (46). – С. 38–41.
2. Ковальська К.Р. Дистанційне навчання як перспективна форма розвитку предметно-орієнтованих професійних компетентностей учителів. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/>
3. Стефаненко П.В. Дистанційне навчання в школі: – Моногр. – Донецьк: ДОННТУ, 2002. – 397 с.

4. Технологія створення дистанційного курсу. Навч. посібник / За ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.

УДК 37.018.43:37.041] (043.2)

Станинець М.Ю., здобувач освіти II-II курсу;
керівник: Грицько В.В.,
доктор філософії, викладач суспільних
дисциплін, спеціаліст I категорії

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА САМООСВІТУ

Протягом останнього десятиліття відбувається вдосконалення розвитку навчання за допомогою інтерактивних технологій. На сьогодні, через ситуацію у світі, всі навчальні заклади змушені були перейти на онлайн навчання.

Дистанційне навчання – це процес отримання знань за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, який надає змогу навчатися на відстані.

Основним завданням дистанційного навчання є формування студента як особистості, який уже усвідомлює свої потреби та завдання навчально-пізнавальної діяльності, здатний до самоорганізації у розподілі своїх певних завдань, часі та здатний до самоконтролю своїх знань. Тобто метою онлайн навчання є заохочення студентів до спілкування, навчання та самоосвіти.

Основи застосовування та ініціювання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі розроблюють велика кількість науковців, такі як: Н.Корсунська, М.Загірняк, В.Кухаренко, А.Хуторський, І.Козубовська, Є.Долинський, М.Бухаркіна, Я.Ваграменко,

В.Вержбіцький, Є.Полат, К.Верішко, В.Каймін, В.Солдаткін, Н.Сиротенко, О,Скубашевська, В.Осадчий та інші.

Дистанційне навчання останнім часом набуває все більшої популярності та стає більш затребуваним, адже дає змогу здобути освіту всім бажаючим без зайвих затрат часу та грошей. Зараз сучасний світ накопичений великим досвідом для реалізації систем дистанційного навчання, тому воно набуло широкого поширення у багатьох країнах світу. Для прикладу, у Сполучених Штатах Америки та у Канаді було створено віртуальні університети, як заміну традиційному навчанні. У цих навчальних закладах кожен студент може здобути освіту за основними дистанційними курсами на базі будь-якого університету.

У країнах Європи були створені відкриті університети дистанційної освіти. А саме це група навчальних заходів, які реалізують дистанційне навчання. Основні завдання такого навчання передбачають новітні інформаційні технології, які включають в себе комп'ютерні мережі, супутникове телебачення, мультимедіа тощо.

Навчання онлайн в Україні є набагато наближене до споживача і є більш демократичним від зарубіжних країн. Українська дистанційна освіта є доступна для широкої маси населення. Адже вона органічно поєднує в собі технології відкритої дистанційної освіти (кейс-технології навчання, телевізійні технології, Інтернет, мережеві технології, електронні підручники, чат-конференції, телеконференції зв'язок або відеотелефон, веб-технології та електронна пошта).

Впровадження тьютерських та інформаційних центрів телеуніверситетів, центрів дистанційного підвищення кваліфікації і перепідготовки тощо, тобто нових освітніх технологій та введення їх в організаційне русло у вигляді таких новітніх соціальних інститутів,

дозволяє усім бажаючим, навіть в умовах системної кризи й різкого обмеження фінансових ресурсів, отримувати належну освіту і здобувати потрібну спеціальність.

Зростають можливості, а Інтернет та комп'ютерні технології дозволяють зробити навчання більш цікавим і ефективним. З'являються нові проекти і винаходи в цій області, щоб кожна людина з самими різними можливостями могла реалізувати свій потенціал і стати справжнім професіоналом у своїй справі.

Дистанційне навчання означає форму організації освітнього процесу, коли студент віддалений від викладача, але може підтримувати розмову за допомогою сучасних комп'ютерних телекомунікацій. Тобто передача навчального матеріалу, рекомендації щодо його опрацювання, відбувається в зручному місці та у зручний час для студента. Також самостійне обрання студентом послідовності вивчення предметів на основі індивідуального графіку та звертання особливої уваги на ті предмети та науки, у яких йому потрібно більш вдосконалитися. Він сам вирішує якими знаннями та навичками він повинен оволодіти досконало.

Всі ці фактори допомагають знизити кількість певних аудиторних занять, звільнити графік та зайнятися більш активно самостійною роботою.

Виходячи з цього, можна виділити основні ознаки, притаманні дистанційній освіті:

- по-перше, онлайн навчання розглядається як нова форма організації процесу навчання, що базується на принципі самостійного навчання студента,
- по-друге – це інтерактивна взаємодія між учасниками (студентом та викладачем) педагогічного процесу здійснюється на відстані за допомогою сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Також навчання за посередництвом Інтернету дозволяє:

- підвищити ефективність самостійної роботи студентів;
- рівень мотивації до навчання;
- стимулювати розвиток їх інтелектуального потенціалу;
- автоматизувати процес контролю та оцінювання здобутків учнів.

Впровадження його у навчальний процес сприяє глибше розуміння навчального матеріалу та формування таких компетенцій як:

- комунікативні (здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми за допомогою мережі);
- інформаційні (роботою з інформацією у всіх її формах і представленнях);
- самоосвіти (здатність навчатися самостійно).

Здатність до пізнавальної діяльності та самостійне накопичення знань лежать в основі самоосвіти та самонавчання.

Саме ці процеси спрямовують особистість до об'єктивного пізнання істинності, до самоорганізації, самовизначеності та самопізнання – процеси, що є показниками зрілості особистості. Тому самоосвіта є засобом особистого самовизначення, формування і реалізації стратегії життя, оскільки сприяє розвитку різних сфер особистості, а саме інтелектуальну, емоційно-вольову та мотиваційну та сприяє розвитку до важливих якостей людини таких як цілеспрямованість, відповідальність, емоційну стійкість, наполегливість, працьовитість тощо.

Самоосвіта – це по-справжньому вільний та складний вид освітньої діяльності студента вищого навчального закладу, оскільки він пов'язаний із процедурами саморефлексії, самооцінки, самоідентифікації особистості студента і нерозривно поєднаний із розробкою умінь і

навичок самостійно набувати актуальні знання і трансформувати їх у майбутню практичну діяльність.

Головним завданням самоосвіти є самостійний розвиток та вдосконалення особистості для максимальної підготовки її до життя; побудова особистості, здатної не лише пізнавати існуючий світ, але і цілеспрямовано змінювати його на краще, забезпечення постійного зростання професійно-педагогічної майстерності у вирішенні професійних завдань.

Самоосвіта, як основа дистанційного навчання, передбачає самомотивацію студента щодо власного навчання, а також певний рівень самоорганізації особистості. Тобто в основі самоосвіти лежать прийоми діяльності, особисті стимули та установки, якості, уміння та навички.

Як одна із форм задоволення пізнавальної потреби особистості, самоосвіта пов'язана з проявом значних вольових зусиль з високою мірою свідомості і організованості, прийняттям внутрішньої відповідальності за своє самовдосконалення. Всі здобуті знання під час дистанційної освіти самостійно запам'ятовуються набагато швидше та досить продуктивно реалізуються. Якщо студент не навчиться приймати свої власні рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною.

Самоосвіта студента як особистості – спосіб формування стратегії життя, яка створює умови організації життєвого процесу, які здійснюються під впливом уявлень індивіда про основні результати або обставини, які повинні статися в житті, що інтегрують усі приватні події та реабілітують людське існування.

Завдяки самоосвіті сукупність різних ситуацій, проблем, обставин та умов життя забезпечують

ефективність особистого розумового піднесення, готовність до майбутнього життя та сьогодення, реалізується життєва ціль в життєвих подіях, формуються життєві завдання та включеність особистості в процеси їх виконання, пізнається та розширюється кругозір людини.

Саме під час дистанційного навчання можливості займатися самоосвітою зростають на багато разів, ніж при звичайній формі навчання. Адже студент не відволікається від щоденного отримання знань на практичних заняттях та не порушує процесу навчання. Навпаки - це виховує в студента навички самоорганізації, самоаналізу власних можливостей, якостей, результатів професійної діяльності.

Отже, впровадження навчання онлайн є хорошою альтернативою традиційному навчанню. Безумовно це засвідчило та довело сьогодення ситуація пов'язана з умовами карантинних заходів на час спалаху Covid-19 в Україні, а також з метою підвищення самоосвіти та кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є.В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Вип.42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202-207.
2. Осадчий В.В. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої педагогічної школи / В.В. Осадчий // Педагогічний процес: теорія і практика : Збірник наук. праць. – К. : Видавництво П/П «ЕКМО», 2009. – Вип. 2. – С.190-207.
3. Бурлука, О.В. (2018) Самоосвіта особистості як спосіб формування стратегії життя. Філософія. (51), 98-109.

4. Майборода С. Дистанційне навчання як інноваційний процес у галузі вищої освіти / С. Майборода, О. Майборода // Проблеми освіти. – 2007. – Вип. 50. – С. 14- 19.

УДК 37.018.43 (043.2)

Шкурина А.О., здобувач освіти II-III курсу;
керівник: Тягур А.В., викладач природничих дисциплін

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

У наш час дистанційне навчання стало невід’ємною частиною освіти. Особливо тепер, у період карантину, коли немає можливості перебувати в навчальних закладах. Простіше кажучи, дистанційне навчання – це єдиний вихід із ситуації, коли здобувачів освіти позбавили змоги спілкуватися та отримувати знання наживо. На сьогодні існує багато підходів до визначення поняття «дистанційне навчання». Це поняття було сформульоване такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, і Д. Кіган. Кожен із цих авторів підкреслював окремий аспект цього методу [3].

Метою нашої доповіді є характеристика дистанційного навчання з урахуванням його переваг та недоліків. Зважаючи на те, що на даному етапі дистанційна освіта стала дуже поширеною, це й зумовлює актуальність нашої теми. Для досягнення поставленої мети, ставимо перед собою такі завдання:

- дати характеристику дистанційного навчання;
- указати позитивні та негативні сторони віддаленого освітнього процесу.

Основою «дистанційки» є те, що здобувач освіти отримує лекції вдома, тому він може вивчати їх у будь-який час. Часто заняття супроводжуються вправами, які потрібно виконувати і повертати викладачам на перевірку. В останні роки все більше і більше закладів перейшли «з ручки на мишку», використовуючи цифрові інструменти (електронна пошта, чат, відео і т. д.) для полегшення навчання і взаємодії між здобувачем освіти та викладачем. Останнім часом Internet завойовує все більшу популярність у вивченні тих чи інших дисциплін поряд з традиційними формами навчання. Це пов'язане із трьома обставинами: технічний розвиток Internet-технологій, що дозволяють більш дешевими та зручними засобами реалізувати будь-яку навчальну модель; простота під'єднання до мережі Internet; низька вартість під'єднання. Як зазначає Штихно Л. В., «виникає потреба навчити здобувача освіти самостійно вирішувати типові й нетипові завдання, вести пошук інформації, постійно опановувати нові знання. Для реалізації цього необхідні нові підходи щодо організації навчальної діяльності та створення необхідних умов» [4, с. 490]. На наше переконання, дистанційна освіта явно відрізняється від звичайної з точки зору фізичної присутності на заняттях здобувача освіти чи викладача.

Це означає більшу свободу як для здобувачів освіти, так і для викладачів, а також вимагає високого ступеня дисципліни та планування для успішного завершення навчання. Розширена свобода дистанційного навчання найчастіше відображається в тому, що здобувачі освіти можуть вибирати час, відповідно до розкладу та ресурсів (викладачі можуть робити так само). У разі використання цифрового навчання можна також вибрати місце та стиль навчання, які найкраще відповідають потребам здобувачів освіти. Тому погоджуємося із думкою Сльоти М. І., «головні переваги дистанційної форми навчання:

доступність всім верствам населення; відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари; демократичний зв'язок «викладач – здобувач освіти»; комплексне програмне забезпечення; провідні освітні технології; індивідуальний процес навчання; гнучкі консультації» [2, с. 41].

Ми також вважаємо, що дистанційне навчання є ще й відмінним економічним рішенням. Зокрема, воно зменшує витрати на проїзд та проживання (в певних випадках) або витрати на харчування поза домом, де доводиться платити більше за їжу.

Ще один «плюс» навчання вдома у тому, що Ви стаєте більш відповідальними. Коли ви вирішите перейти на дистанційне навчання, ви більше нікому не підкоряєтеся, крім самого себе. Ви будете нести одноосібну відповідальність за свій успіх ... Або свою невдачу. Більшість здобувачів освіти, які навчаються на дистанційному навчанні, визнають, що подорослішали завдяки цьому типу навчання, коли прокрастинація є найбільшим лихом. Але, як правило, здобувачі освіти швидко усвідомлюють свою ситуацію і тим самим стають більш залученими до свого навчання.

Проте зворотня сторона свободи – це дисципліна, необхідна для отримання максимальної користі із занять. Здобувачам освіти необхідно самомотивуватися, щоб ефективно виконувати роботу, особливо в системах, які не потребують їх присутності у визначений час. Хоча у деяких випадках дистанційне навчання не просто потрібне, а є найкращим варіантом. Бувають моменти, коли дистанційне навчання дійсно має переваги над традиційним способом викладання.

Незважаючи на досить об'ємний перелік позитивних якостей дистанційної освіти, як і будь-якій іншій формі навчання, в ній можна виділити кілька недоліків.

Розділяємо міркування з цього приводу В. М. Прибилової, «це ускладнена ідентифікація дистанційних здобувачів освіти, оскільки на сучасному етапі розвитку технологій перевірити, хто ж саме складає іспит, досить складно» [1, с. 34]; «низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій» [1, с. 35]; «недостатній безпосередній контакт між персональним викладачем та дистанційним студентом через надзвичайну професійну завантаженість вітчизняних педагогів» [1, с. 35].

Онлайн-навчання полегшує віддалений доступ здобувача освіти до аудиторії в зручний для нього час. Проте останній може відчувати почуття ізольованості через індивідуальний формат цього типу навчання, що може викликати у нього почуття самотності. Але завдяки постійному розвитку технологій здобувачі освіти можуть більш активно взаємодіяти із викладачами або іншими здобувачами освіти, використовуючи такі інструменти, як відеоконференції, соціальні мережі та дискусійні форуми.

Ще одним недоліком, на нашу думку, є негативний вплив на здоров'я. Оскільки здобувачі освіти, які навчаються онлайн, проводять багато часу за своїми комп'ютерами та іншими подібними пристроями, а це може призвести до зорового стомлення, поганої постави або інших фізичних проблем, вони мало рухаються та мало часу проводять на свіжому повітрі. Відчуваючи занадто багато свободи під час навчання, здобувачі освіти просто можуть перестати вчитися і це також недолік віддаленого навчання. Таким чином, дистанційне навчання може бути шкідливим здобувачів освіти, у яких є схильність відкладати все на наступний день.

Але, незважаючи на недоліки, технології дистанційного навчання є могутнім засобом пізнання. Тому, зваживши позитивні й негативні ознаки

дистанційного навчання, ми вважаємо, що дистанційне навчання покликане допомогти в глобальному освітньому просторі, особливо у період пандемії, коли іншого виходу просто немає. Воно виступає як ефективне доповнення традиційних форм освіти, як засіб часткового вирішення її нагальних проблем. Необхідно відзначити, що саме дистанційна освіта відкриває здобувачам освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання із застосуванням концептуального моделювання явищ і процесів.

Список використаних джерел

1. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України *Проблеми сучасної освіти* 2017 (4). С. 27-36
2. Сльота М. І. Дистанційне навчання: проблеми впровадження *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія* [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 40-43
3. Хассон В. Дж. Критерії якості дистанційної освіти / В. Дж. Хассон, Е. К. Вотермен / Вища освіта. 2004. № 1. С. 92-99
4. Штихно Л. В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти *Молодий вчений*. №6 (33), 2016. С. 489-493

РОЗДІЛ V. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 37.043.2-056.2/3:316.614(43.2)

Габовда А.Ю., здобувач освіти II-Ж
курсу
керівник: Алмаші О.І., викладач
педагогіки

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні в Україні відбувається істотна зміна відношення суспільства до осіб з проблемами здоров'я, особливостями психофізичного розвитку. Приходить розуміння того, що кожній дитині необхідно створювати сприятливі умови розвитку, які враховують її індивідуальні освітні потреби і здібності. Тому розбудова національної школи в Україні зумовлює новий підхід до спеціальної освіти, яка будується на повазі до людей із певними вадами.

Так, згідно зі статутом Організації Об'єднаних Націй, Всесвітньої декларації про права людини, діти-інваліди мають рівні права і можливості з іншими людьми. В Україні нормативно-правовою базою забезпечення освіти дітей з особливими потребами в Україні є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про реабілітацію інвалідів», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», Указ Президента України від 01.06.2005 р. № 900 «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов з життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями».

В нашій державі протягом десятиліть існувала освітня політика, яка базувалась на принципах роботи

системи загальноосвітніх шкіл для «здорових» дітей та так званих спеціальних шкіл для «дітей з особливими освітніми потребами». Тому важливого теоретико-практичного значення набуває проблема інклюзивного навчання, що передбачає спільне перебування дітей із різними порушеннями психофізичного розвитку з їхніми здоровими однолітками.

Питання здобуття освіти дітей з особливими потребами розкрито в роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників О. Акімової, Е. Андрєєвої, В. Андрущенко, В. Бондаря, Т. Ілляшенко, А. Колупаєвої, Н. Сабат, М. Ярмаченка, Є. Ярської-Смирнової.

Слід відзначити, що поняття «діти з особливими освітніми потребами» охоплює всіх дітей, які мають певні особливості розвитку та освітні потреби яких виходять за межі загальноприйнятої норми. Більшість дітей з відхиленнями в розвитку, всупереч зусиллям сім'ї, спеціалістів, суспільства по їх навчанню та вихованню, коли виростають, залишаються невідповідними до включення в соціально-економічне життя. Проте, результати досліджень та практика свідчать про те, що кожна людина, яка має вади у розвитку, може за відповідних умов стати повноцінною особистістю, розвиватися духовно, матеріально себе забезпечувати і бути корисною для суспільства. Так, на сьогоднішній день все гостріше постає проблема соціальної адаптації та навчання дітей з особливими потребами в умовах масових загальноосвітніх закладів. Одним з оптимальних напрямів у вирішенні цієї проблеми виступає інклюзивна освіта [1, с. 117].

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання,

що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [2, с.72].

Необхідно зазначити, що метою інклюзивної освіти є досягнення якісних змін в різних аспектах розвитку дітей цієї категорії – фізичному, соціальному, психологічному, розумовому, особистісному.

Основними принципами інклюзивного навчання в школі можна виділити:

- всі діти потребують один одного;
- цінність дитини не залежить від її здібностей і досягнень;
- різноманітність підкреслює всі сторони життя дитини;
- всі діти потребують підтримки і дружби ровесників;
- кожна дитина має право на спілкування і на те, щоб бути почутою;
- для всіх учнів досягнення прогресу швидше може бути в тому, що вони можуть робити, ніж в тому, що не можуть;
- справжня освіта може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємин;
- всі діти потребують підтримки і дружби ровесників [3, с.130].

На сьогоднішній день існує вже досить багато освітніх закладів, що перейшли на інклюзивну освіту для того, щоб забезпечити ефективне навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому закладі. Велика увага зосереджується на соціалізацію дітей цієї категорії та якості навчання, яке передбачає використання особистісно орієнтованих методів, в основі яких індивідуальний підхід до кожної дитини з урахуванням усіх її індивідуальних особливостей (здібностей, особливостей розвитку, типів темпераменту, статі, сімейної культури тощо). Діти з особливими потребами стають частиною життя, до них ставляться як до рівних, до таких, які заслуговують на повагу і сприйняття такими, як вони є. Проте, для таких дітей на основі

робочого навчального плану розробляється індивідуальний навчальний план, і кожна дитина повинна бути забезпечена медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом [1, с.74].

Слід наголосити, що навчання в інклюзивних закладах освіти є корисним як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для дітей з типовим рівнем розвитку, членів родин та суспільства в цілому. Як свідчать дослідження, в інклюзивних класах увагу зосереджують, в першу чергу, на розвитку сильних якостей та талантів дітей, а не на їхніх фізичних або розумових проблемах. Взаємодія з іншими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. При цьому діти з типовим рівнем розвитку демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими освітніми потребами і мотивують їх до цілеспрямованого використання нових знань та вмінь. У більшості випадків дітям просто необхідне доступне викладання, що потребує використання різних методів, які відповідають індивідуальним вимогам, здібностям та особливостям розвитку [2, с.73].

Варто акцентувати увагу на тому, що для забезпечення ефективності процесу соціалізації та навчання дітей з особливими освітніми потребами, в залежності від їх психофізичного розвитку інклюзивне навчання може здійснюватися за однією з форм:

- повна інтеграція, за якою дітей із психологічною готовністю до спільного навчання зі здоровими однолітками та рівнем психофізичного розвитку, що відповідає віковій нормі по 1-3 особи включають до звичайних класів загальноосвітнього навчального закладу, але при цьому вони мають одержувати корекційну допомогу за місцем навчання і проживання;

- комбінована інтеграція, за якої дітей із близьким до норми рівнем психофізичного розвитку по 1-3 особи включають до звичайних класів загальноосвітнього навчального закладу; у процесі навчання вони постійно одержують допомогу вчителя-дефектолога (асистента вчителя);

- часткова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку, які неспроможні разом зі здоровими однолітками оволодіти освітнім стандартом, включають до загальноосвітніх класів по 1-3 особи лише на частину дня;

- тимчасова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку об'єднують зі здоровими однолітками 2-4 рази на місяць для проведення спільних виховних заходів [3, с. 130].

Безумовно, що для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах необхідно створити відповідні умови:

- безперешкодний доступ до території та приміщень навчального закладу, зокрема для дітей з вадами опорно-рухового апарату, в тому числі для дітей, які пересуваються на візку, і дітей з вадами зору;

- забезпечення навчального закладу необхідними навчально-методичними посібниками, наочно-дидактичними та індивідуальними технічними засобами навчання;

- наявність кабінетів учителя-дефектолога, психологічного розвантаження, логопедичного з відповідним корекційно-розвитковим обладнанням;

- забезпечення педагогічними кадрами, які володіють методиками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (зокрема, вчителями-дефектологами,

вчителями інклюзивного навчання (асистентами вчителя) [3, с.131].

Таким чином, інклюзивне навчання передбачає, що дитина з особливими потребами, яка з раннього віку знаходиться в соціумі, вчиться виживати. У таких дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й для участі у громадському житті. З іншого боку, здорові діти, які навчаються з першого класу з дітьми з особливими потребами, в дорослому віці по-іншому ставляться до людей з обмеженими фізичними можливостями, тобто вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.

Список використаних джерел

1. Єсіна В. Інклюзивна освіта як механізм соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Нова парадигма. 2017. №133. С. 111-122.
2. Манилова Л. Діти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. *Психологічний часопис*. 2015. № 2 (2). С. 71-76.
3. Маранчак Р, Василенко О. Інклюзивна освіта як одна з умов соціальної адаптації дітей з особливими потребами. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. №2 (8). С. 128–132.

УДК 373.3.043.2 – 056.2/3 :811.161.2 (043.2)

Гнетило М.І., здобувач освіти III-Ж курсу;
керівник: Ігнатоля А.А., викладач української мови, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСАХ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Завжди всі зміни, що відбувалися в суспільстві, мали і мають відображення в методах і прийомах, які використовуються під час навчального процесу. Сьогодні стрімкого розвитку у світі та в Україні зокрема набуває інклюзивна освіта, тобто освіта, доступна для кожного. І не просто доступна, а спеціальним чином організована в залежності від потреб конкретної особи.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах загальноосвітнього закладу.

Для того, щоб будь-яка дитина зі своїми особливостями могла навчатися в школі, необхідно створити спеціальні умови. Ці вимоги до школи закріплені в Законі України «Про освіту».

Список вимог широкий і різноманітний. Це умови навчання, виховання та розвитку учнів, що передбачають використання спеціальних освітніх програм і методів навчання та виховання; спеціальні підручники, навчальні посібники і дидактичні матеріали, спеціальні технічні засоби навчання колективного та індивідуального користування. Серед дітей з особливими освітніми потребами є діти з порушеннями мовлення, слуху, зору, опорно-рухового апарату та порушеннями психічного розвитку. Працюючи з кожною із цих категорій дітей, педагогу потрібно враховувати особливості кожного захворювання та застосовувати ту чи іншу методику, залежно від можливостей конкретної дитини.

Так, під час уроків української мови в інклюзивному класі, вчитель повинен намагатися адаптувати програму до можливостей кожного учня. Якщо в дитини порушення мовлення чи (та) слуху, то першочерговими завданнями для вчителя є працювати над збагаченням словника спеціальними термінами, формуванням мовленнєвих умінь і навичок для засвоєння і відтворення теоретичних та практичних знань. А також важливо намагатися виробити в учнів уміння і навички сприймати звернене мовлення, продукувати власні висловлення.

Під час проведення уроку в класі з інклюзивним навчанням будь-яка технологія і методика розглядається в контексті можливостей дітей з ООП, віддаючи перевагу груповим та індивідуальним методам навчання. Урок починається з емоційного настрою на позитив, спрямованого на формування в учнів з ООП впевненості у своїх можливостях.

Методи й форми роботи з учнями з особливими освітніми потребами на уроках рідної мови дещо різняться. Ретельний добір матеріалу дуже важливий. Це може бути зменшений обсяг завдання, полегшений варіант завдання, зразок виконання роботи, варіанти відповідей, ілюстраційний матеріал, право вибору завдання; визначити темп виконання завдання, активізувати роботу дитини, надавати допомогу, розвивати самостійність учня.

Розвиток мовленнєвої діяльності на уроках української мови забезпечується сприятливими умовами для невимушеного спілкування, застосування діалогічних форм роботи, наданням можливостей для самостійної творчої діяльності учнів, використанням ігрових, інтерактивних вправ для мовного розвитку.

Для учнів з порушенням слуху головним завданням є робота з розвитку мови та мовлення: збагачення словника

спеціальними термінами; формування мовленнєвих умінь та навичок для засвоєння і відтворення теоретичних та практичних завдань; вироблення вмінь і навичок сприймати звернене мовлення та продукувати власні висловлювання. Задля досягнення реалізації вищеперерахованих цілей, педагог використовує різні матеріали та застосовує під час уроків української мови різноманітні методи. Для дітей молодшого шкільного віку особливо ефективним і легким є навчання у формі гри. Це, наприклад, «Рольова гра», «Відтвори текст», «Віднайди зайве», «Робота з деформованим текстом», «Створи розповідь» та інші. Дітям з особливими освітніми потребами можна запропонувати створити розповідь за малюнком. При цьому вчитель може ставити допоміжні запитання чи пропонувати опорні слова.

При роботі з учнями, що мають порушення мовлення, ефективним будуть також логоритмічні ігри: мовлення та спів під рухи, ритмічні вправи, артикуляційна гімнастика. Вчителю на уроці з дітьми, що мають порушення, потрібно звернути увагу і на своє мовлення, тобто говорити чітко, емоційно та повільніше, ніж зазвичай.

Для дітей із затримкою психічного розвитку забезпечується розширення словникового запасу через засвоєння відповідної термінології; удосконалення зв'язного мовлення, розвиток самоконтролю під час виконання практичних завдань; формування логічного мислення. Робота в парах і групах формує навички спілкування та співпраці, створює успішну атмосферу, у груповій роботі діти з ООП мають підтримку і допомогу, краще справляються із завданнями; формуються такі людські чесноти: терплячість, доброзичливість, дружелюбність, толерантність.

Велика роль відводиться вчителю-асистенту, адже він допомагає в організації навчально-виховного процесу в класі, надає необхідну допомогу учням з ООП, допомагає концентрувати увагу, сприяє формуванню самоконтролю учнів.

Індивідуальні заняття з учнями з ООП – важлива складова освітнього процесу. Вони надають можливість повторити, узагальнити, доопрацювати, скоригувати, закріпити навчальний матеріал. Індивідуальні заняття спираються на такі особливості учнів: життєвий досвід, сфера інтересів, бажань, нахилів; духовні потреби; світогляд, емоційно-почуттєва сфера.

Робота з учнями з інтелектуальним порушенням та порушенням розумового розвитку – це створення індивідуальної програми розвитку, які розробляються вчителем, асистентом та сурдопедагогом, відповідно до планування уроків рідної мови; це додаткові корекційно-розвиткові заняття.

Першочерговими корекційно-розвивальними завданнями є: покращення мовленнєвого розвитку у дітей з психофізичними порушеннями, розвиток мовленнєвої та дрібної моторики; вироблення навичок свідомого сприймання та розуміння зверненого мовлення; розвиток можливостей слухо-зорового сприймання мовлення; тренування у використанні мовних засобів при висловленні думки.

Засвоїти матеріал учням з ООП допомагають унаочнення та дидактичний матеріал. Вони мають бути доступними для розуміння, враховувати життєвий досвід, розвивати сприйняття, увагу, мислення; викликати інтерес та бажання їх пізнати.

Вчителями початкових класів практикується ведення обліку індивідуальних учнівських досягнень – портфоліо.

Позакласна робота (в тому числі виховні заняття з рідної мови) надає можливість сформувати колектив, у якому учні з ООП почувають себе комфортно, адже там панує взаємодопомога, почуття поваги до інших, розуміння і врахування потреб інших, толерантність.

Тож сьогодні впровадження інклюзивної освіти є надзвичайно важливим у загальноосвітніх навчальних закладах. При цьому чимала роль належить педагогу, що працює в інклюзивному класі, тому, відповідно, чимале значення має і його фахова підготовка. Головне завдання під час цього – забезпечити дитині навчання на належному рівні, але в жодному разі не обмежувати її. Вчитель повинен зробити все для учня з особливими освітніми потребами, аби підтримати його у новому середовищі, налаштуватися на роботу з ним та сформувати належне ставлення до нього в колективі.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>.
2. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – К.: АТОПОЛ. – 2011. – 274 с. – (Серія „Інклюзивна освіта”).
3. Що таке інклюзивне навчання? URL: <https://sites.google.com/site/pogorilasvitlanaandriievna/inkluzivne-navcanna>

Кисельова Р.О., здобувач освіти IV–Н курсу;
керівник: Мішкулинець О.О., викладач психолого-педагогічних дисциплін, кандидат психологічних наук, викладач-методист

ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ В ПСИХОКОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

На сучасному етапі розвитку суспільства до освітньої системи України ставляться нові вимоги та очікування. Найперше увага суспільства прикута до розв'язання питань здобуття освіти, пошук ефективних методів впливу на формування, розвиток і корекцію психофізичних якостей дітей з особливими потребами. Актуальності набуває інклюзивна освіта – оптимальна форма включення дітей з неповносправністю до загальноосвітнього навчального простору, творення безбар'єрного середовища.

Проаналізувавши наукові джерела з психології та корекційної педагогіки можна констатувати, що можливим шляхом сприяння процесу реабілітації та соціалізації особливих дітей є використання в роботі з ними арт-терапії. Арт-терапевтичні методи є одночасно реабілітаційними і креативно-терапевтичними засобами, оскільки охоплюють різноманітні види мистецької діяльності, що мають корекційно-компенсаторний вплив [1, с.43].

Питання становлення, розвитку та застосування методів арт-терапії всебічно розглядалися науковцями з погляду світового та вітчизняного соціокультурного та психолого-педагогічного досвіду: у *психологічному* (О.

Вознесенська, А. Захаров, О. Копитін, Е. Крамер, О. Лурія, К. Роджерс, К. Б. Теплов, З. Фройд, К. Юнг та ін.), *педагогічному* (Л. Аметова, Н. Ветлугіна, А. Грїшина, В. Езїкєєва, І. Євтушенко, Т. Комарова, Л. Лебедева, С. Міловська, Н. Сакулїна, І. Щуркова та ін.), *корекційному* (Г. Беденко, Т. Вохмяніна, Л. Гаврїльченко, О. Гаврїлушкіна, Г. Добровольська, О. Караванова, Л. Комїсарова, Л. Кузнецова, О. Мастюкова, О. Медведева, Т. Миронова, С. Міловська, Ю. Некрасова, М. Поваляєва, З. Рїбакова, Е. Сеген, Д. Соколова, Р. Фортуната, М. Чїстякова та ін.) аспектах.

Значний внесок у дослідженні ефективності, ролї мистецтва та застосування арт-технологїй як засобів психокорекції в роботї з дїтьми, що мають особливі освітні потреби, зробили такі вчені: Л. Аксьонова, О. Боровик, Л. Вїготський, О. Гаврїлушкіна, А. Граборов, Т. Головіна, Ж. Демор, О. Декролі, В. Кащенко, А. Колупаєва, І. Нагорна, Л. Руденко, Е. Сеген, Т. Скрипник, М. Федоренко, О. Чеботарьова, М. Шеремет та ін. [2, с.10].

Слід зазначити, що арт-терапія – це вид психотерапїї та психологічної корекції, заснований на мистецтві та творчостї. Вперше цей термін був використаний Андрїаном Хїлом у 1938 р. Поступово, протягом ХХ столїття, арт-терапія стає невід'ємною частиною соціальних заходів профїлактичного й реабїлітаційного характеру, медичної, психотерапевтичної та педагогічної практики.

У вузькому сенсі слова під арт-терапїєю мається на увазі терапія, до якої відносять: музикотерапію, танцювально-рухову терапію, фототерапію, пісочну терапію, гудзикотерапію, казкотерапію. Метою таких занять є не зміна та виправлення дитини, не набуття нею спеціальних поведїнкових навичок, а надання їй можливостї бути самим собою, розкрити потенціал, проявити свої емоції та почуття через мистецтво [5, с.93].

Розглянемо більш детально кожен метод арт-терапії. Як зазначає Н.В. Тарасенко, пісочна терапія, є провідним методом корекційного впливу та надає дитині можливість виявити свої найглибші емоційні переживання, звільнитися від страхів. Варто зауважити, що пісочна терапія застосовується: з метою діагностики; надання первинної психологічної допомоги; стимуляції та розвитку тактильних навичок [4, с.27].

Музикотерапія являє собою метод, що використовує музику як засіб корекції емоційних відхилень у поведінці, у разі комунікативних ускладнень, а також для лікування різних соматичних та психосоматичних ускладнень. На думку українського вченого Гріньова О.М., музикотерапія як комплексна наука, що використовується у різних варіантах, після якої у дітей поліпшується психоемоційний стан, підвищується самооцінка та рівень самосприймання, зникають проблеми комунікативної сфери [3, с.29].

Танцювально-рухова терапія дає змогу розглядати рух людського тіла як послідовність дій мимовільного характеру. Ці теорії, як зазначає Л. Мови, допомагають дитині, яка має певні психофізичні відхилення, позбутися страхів та проблем. Саме через танцювально-рухову терапію можна досягти гармонійної єдності тіла та свідомості.

Наступною важливою складовою арт-терапії є казкотерапія. Це метод, що використовує казкову форму для інтеграції особистості дитини у реальний світ, розвиток творчих здібностей, розширення свідомості. Казка дає змогу дитині емоційно відреагувати, виявити внутрішні конфлікти та труднощі в процесі соціалізації її особистості [2, с.11].

Однією з новітніх складових арт-терапії є фототерапія. Одним із засновників фототерапії є канадський арт-терапевт і психолог Джуд Вайзер, який

відзначає, що люди можуть використовувати фотомистецтво для особистого саморозкриття або творчого самовираження у вирішенні проблем.

Варто зауважити, що на відміну від попередніх видів терапії, гудзикотерапія відноситься більш до тестових, аніж до реабілітаційних аспектів арт-терапії. Даний вид проводиться з метою виявлення навичок кмітливості, дрібної моторики рук та пам'яті. Важливо, що саме гра з добре знайомими в побуті предметами дає можливість розширити сферу соціальної орієнтації [1, с.23].

Тому, на нашу думку, психокорекційний ефект кожного з названих видів залежить не лише від кваліфікованої технології застосування, а, в першу чергу, від урахування індивідуальних особливостей розвитку та можливостей дитини, які зумовлюють специфіку використання різних методів.

Підсумовуючи вище сказане, можемо стверджувати, що арт-терапія може використовуватись як форма реабілітаційної та розвивально-корекційної роботи. Вона є невід'ємним елементом навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Ефективність її використання в умовах інклюзивної освіти буде залежати від врахування потреб, можливостей дітей, кваліфікованої роботи фахівців, задля досягнення спільної мети – створення належних умов для розвитку кожної дитини.

Список використаних джерел

1. Використання методів арт-терапії в реабілітації людей з проблемами психічного здоров'я: методичні рекомендації / за заг. ред. М.Л. Авраменка. К.: Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів. 2008. 55 с.
2. Власюк М. Арт-терапія: зцілення мистецтвом. *Психолог*. 2005. №39. С. 9–23.

3. Гріньова О.М. Особливості використання музикотерапії в роботі з дошкільниками. *Практичний психолог: Дитячий садок*. 2015. №10. С. 25–31.
4. Сусла А.М. Пісочна терапія в роботі з дітьми з вадами психофізичного розвитку. *Дитина з особливими потребами*. 2016. № 6. С. 6–8.
5. Терлецька Л.Г. Психологія здоров'я: арт-терапевтичні технології: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2016. 128 с.

УДК 37.043.2-056.2/3:316.61(43.2)

Немеш А.В., здобувач освіти III-У курсу
керівник: Гала М. І., викладач іноземної
мови, спеціаліст вищої категорії.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СОЦІУМУ

Українське суспільство досягло такого рівня соціального розвитку, коли не може собі дозволити втратити жодну підрастаючу людину, а визнання Конвенції ООН про права дитини та Всесвітньої декларації про забезпечення виживання, захист і розвиток дітей посилило увагу батьків, держави і громадськості до їхніх проблем з народження і до повноліття та відповідальності за розвиток, навчання і виховання. Безумовно, діти з особливими освітніми потребами теж не повинні залишатися без належної уваги. Адже історично так склалося, що вони були позбавлені можливостей отримувати освіту поруч зі своїми однолітками з нормальним розвитком, їм відмовляли у доступі до загальноосвітньої навчальної програми і навчали у спеціальних закладах.

Тому на сьогодні одним із найважливіших явищ у сучасній спеціальній освіті є рух за інклюзивну освіту. Інклюзія справляє значний вплив на політику, науково-пошукову та практичну роботу і має багато значень, що охоплюють діапазон від простого зарахування учнів з особливими освітніми потребами в звичайні класи до трансформації філософії, цінностей і практичних підходів цілих освітніх систем. Інклюзія потрібна нашій державі як засіб досягнення соціальної справедливості в інтересах учнів з особливими освітніми потребами.

Ученими обговорюються проблеми інтеграції дітей з особливими освітніми потребами і активно розробляються підходи до навчання і виховання їх в умовах загальноосвітніх навчальних закладів. Вивчення особливостей створення комфортного інклюзивного освітнього середовища має важливе значення для успішного виховання та соціалізації не тільки дітей з порушеннями психофізичного розвитку а й інших учнів. Активні наукові розробки проблеми інклюзивного навчання з'явилися у науковій літературі приблизно в середині 80-х років минулого століття.

У 1978 році Л. Виготським було доведено, що розвиток дитини у спеціальних закладах відбувається у вузькому, обмеженому колі колективу, у маленькому замкненому світі, де все пристосовано до дефекту. Унаслідок штучної ізоляції дітей, відриву від сім'ї, ровесників формується особистість, невпевнена у собі, власних силах і можливостях. Таким чином формується так звана «вторинна інвалідність».

Аналіз праць В.О. Сухомлинського свідчить про те, що майже в усіх своїх роботах учений звертав особливу увагу на необхідність використання принципу індивідуального підходу в роботі з дітьми з особливими потребами. «Конкретна наша робота, – зазначав дослідник,

– полягає у визначенні причин біди в кожному окремому випадку, необхідності знайти кожній дитині посилену розумову працю, доступні для неї шляхи подолання труднощів, захопити її цікавою роботою, завдяки якій вона могла б розвиватись інтелектуально». «Духовне життя школи повинно бути настільки багатограним, щоб кожний знайшов поле для розкриття, ствердження своїх сил і творчих здібностей. Зміст духовного життя полягає в тому, що в кожному вихованці пробуджується його індивідуальна неповторність. Тільки там, де маленька людина переживає відчуття гордості від того, що вона у чомусь досягла видатних успіхів, виявила себе, – в індивідуальному духовному житті ми бачимо те, що потрібно називати енергією думки. Радість розумової праці – ось що стає доступним людині, якщо її духовне життя перейнято почуттям оптимістичної впевненості у своїх силах, почуттям власної гідності», – писав В.О. Сухомлинський [1].

В.О. Сухомлинський наголошував на тому, що не може існувати виховання особистості поза колективом, як не може бути колективу без особистостей. Розумово відсталі діти не повинні бути покинуті самі на себе, а розвиватися у таких же умовах, що й нормальні діти. В.О. Сухомлинський доречно зауважував, що колектив може стати виховним середовищем тільки в тому разі, коли він створюється під час спілкування і спільної діяльності, яка дає кожному радість і насолоду, розвиває його інтереси і здібності, коли є освічений педагог, який любить дітей.

Питанню інтегрованого навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку приділяли увагу численні фахівці в галузі соціальної, корекційної, спеціальної педагогіки та дефектології: Л. Аксьонова, В. Бондар, Є. Бондаренко, М. Веденіна, М. Власова, О. Глоба,

В. Григоренко, П. Горностаї, Г. Іващенко, Б. Пузанов, О. Усанов.

В Україні окремі аспекти проблеми інтегрованого навчання висвітлюються у працях А. Колупаєвої, М. Сварника, В. Синьова, Н. Софій, М. Шеремет, В. Тарасун, О. Таранченко, А. Шевцова та ін.

Більшість учених вказують на необхідність упровадження нових форм освіти, які б сприяли інтеграції людей з особливими потребами у суспільство. Серед них особливої уваги заслуговує інклюзивна освіта.

Мета інклюзивного закладу освіти, як зазначають В. В. Алексєєва та І. В. Сошіна, – «надати всім учням можливість найбільш повноцінного соціального життя, активної участі в колективі, тим самим забезпечуючи найбільш повну взаємодію і турботу один про одного як членів співтовариства» [2, 17-18].

Погодимось із Елен Р. Данієлс та Кей Стаффорд у тому, що «залучення дає можливість малятам з вадами взаємодіяти зі звичайними дітьми, спостерігати за ними, наслідувати їх. Інакше кажучи, діти-інваліди можуть отримувати такий соціальний досвід, як і їхні здорові товариші. Спілкування з інвалідами корисне і для звичайних дітей, їхніх сімей, учителів та місцевої громади» [3, 23].

На сучасному етапі розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами пріоритетного значення набуває створення інклюзивного освітнього середовища. У такому середовищі всі діти навчаються разом у системі масової освіти за загальноосвітніми навчальними програмами, що пристосовані до потреб такої дитини.

Серед першочергових кроків у напрямі створення інклюзивного середовища вбачаються такі: відмовитися від стереотипних поглядів на вчителів, учнів і навчальний процес; формувати в школі атмосферу, засновану на ідеях

інклюзії; розбудувати школу як громаду; зосереджуватися на співпраці, а не на конкуренції; прищеплювати віру в свої сили кожному члену шкільного колективу [4, 19].

Необхідними умовами формування інклюзивного освітнього середовища в загальноосвітніх навчальних закладах є:

- визнання педагогом необхідності використання різноманітних навчальних підходів з урахуванням різних стилів навчання, темпераменту й особистості окремих дітей;
- адаптація навчальних матеріалів для використання повному, підтримуючи самостійний вибір дитини у процесі навчання у класі;
- використання різних варіантів об'єднання дітей у групи;
- налагодження співробітництва та підтримки серед учнів класу;
- використання широкого спектру занять, практичних вправ і матеріалів, що відповідають рівню розвитку дитини.

Мета цього середовища – орієнтуватися на розвиток особистості та відповідати запитам соціального оточення і сподіванням людини.

Освітнє середовище тільки тоді буде інклюзивним, коли матиме ряд ознак:

- спланований і організований фізичний простір, у якому б діти могли безпечно пересуватися під час групових та індивідуальних занять;
- наявність сприятливого соціального та емоційного клімату;
- створені умови для спільної роботи дітей, а також надання один одному допомоги в досягненні позитивного результату.

В інклюзивному освітньому середовищі всі діти здатні досягати успіху. На основі всебічного аналізу літератури з цього питання Д. МакГрегор і Фогельсберг наводять такі переваги для дітей з особливими освітніми потребами:

- в інклюзивному середовищі діти з обмеженими можливостями демонструють вищий рівень соціальної взаємодії з іншими дітьми, які таких обмежень не мають;
- в інклюзивному освітньому середовищі підвищується соціальна компетентність і вдосконалюються комунікативні навички дітей з відмінними здібностями;
- діти з особливими потребами навчаються за складнішою й глибшою навчальною програмою, завдяки чому процес набуття вмінь і навичок протікає ефективніше, а академічні досягнення покращуються;
- посилюється соціальне сприйняття дітей з відмінними здібностями завдяки методиці навчання в інклюзивних школах, де воно часто відбувається у формі групової роботи.
- дружні стосунки між дітьми з обмеженими можливостями та іншими, що таких обмежень не мають, зазвичай частіше розвиваються в інклюзивному середовищі. Дослідження довели, що діти в інклюзивному закладі мають надійніші й триваліші зв'язки з друзями. Це особливо справедливо в ситуації, коли діти відвідують місцеву школу у своєму районі та мають більше можливостей бачитися з друзями після уроків.

Аргументи на користь перебування учнів в інклюзивному освітньому середовищі незаперечні. Тому супротивне твердження про те, що решта дітей отримують менш якісну освіту в інклюзивному середовищі чи

опиняються у менш сприятливих соціальних умовах, важко назвати аргументованим.

У багатьох відношеннях решта дітей від перебування в інклюзивному середовищі отримують стільки ж користі, стільки й діти з особливими освітніми потребами. Присутність дітей з відмінними здібностями в класі ніяк не заважає успішності інших учнів, які не мають обмежень.

Діти без обмежених можливостей можуть підвищувати самооцінку та закріплювати знання навчального змісту, виступаючи наставниками для інших. Також вони мають нагоду опанувати додаткові вміння, наприклад, навчитися читати шрифт Брайля чи спілкуватися мовою глухонімих. Навчання цих умінь може відбуватися у ситуації, коли всі учасники процесу усвідомлюють їхню важливість і можуть застосовувати на практиці. Крім того, володіння ними надає можливість для особистісного зростання, якої часто позбавлені діти, що не мали нагоди навчатися поруч з тими, хто має відмінні здібності.

Усі діти, перебуваючи в інклюзивному середовищі, можуть навчитися цінувати й поважати дітей з відмінними здібностями. Вони навчаються бачити людину, а не передусім її ваду чи обдарованість, та не помічати пов'язаних із ними соціальних ярликів.

Таким чином, інклюзивне освітнє середовище – це середовище, де всі учні незалежно від свої освітніх потреб здатні навчатися ефективніше, підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички, а також відчувати себе частиною спільноти.

Список використаних джерел

1. Іноземцева С.В. Використання педагогічних ідей В.О. Сухомлинського в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. – Режим доступу:

http://www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu/TtMNiV/2008_21/11.html.

2. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : зб. наук. праць. — № 6(8). — К. : Університет «Україна», 2009. — С. 17–18.
3. Данієлс Елен Р. і Стаффорд Кей. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. — Л. : Тов. «Надія», 2002. — С. 23 .
4. Таранченко О. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи / О. Таранченко// Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання. – 2011. №1. – С. 19.

УДК 373.3.091.33–027.22:51 (043.2)

Петрашко Я.І., здобувач освіти II-Г курсу;
керівник: Феньов Я.І., завідувач циклової комісії викладачів педагогіки, психології та фізичного виховання, викладач педагогіки, спеціаліст I категорії

ФІЛОСОФСЬКІ ПРИНЦИПИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Одним із сучасних ціннісних орієнтирів в освіті є особистісний підхід до суб'єктів, забезпечення не лише рівних прав всім учасникам освітнього процесу, а передусім рівних можливостей. Відповідно такі ціннісні орієнтації призвели до активного запровадження інклюзивної освіти, яка на часі є одним із пріоритетних завдань в галузі вітчизняної освітньої політики. Це підтверджується цілою низкою законодавчих актів, суттєвим зростанням кількості наукових досліджень, відповідно до яких інклюзивна освіта передбачає

спрямування педагогічної діяльності на створення для дитини з психофізичними порушеннями комфортного життєвого простору. У світлі ідей інклюзивної освіти, проблеми дітей з особливими потребами треба розглядати не окремо, а комплексно на основі системного підходу включення дитини до структури складної системної організації соціуму.

Багато наукових праць присвячено проблемі навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти та підготовки вчителя (В. Бондар, Т. Євтухова, Т. Ілляшенко, А. Колупаєва, І. Луценко, О. Савченко, О. Столяренко).

Особливого значення набуває перетворення системи цінностей і руйнування стереотипів. Так, О. Шпек зазначав, що інклюзія відтворює спотворену соціальну екологію дитини з обмеженими можливостями, відновлюючи або створюючи заново цілісні життєві взаємозв'язки, які є частиною її світу.

Слід наголосити, що в соціумі відбувається зміна ставлення до дітей з особливими потребами: люди визнають їх права, унікальність і виявляють повагу. Найбільш яскраво подібна ситуація заявляє про себе в ідеології інклюзії, що враховує природні задатки, інтереси і здібності таких дітей. Інклюзивна освіта виходить з того, що кожна дитина – неповторна і унікальна особистість зі своїми інтересами, здібностями і потребами, що вимагає індивідуального підходу в процесі навчання і гнучкості у розробці навчальних програм, які б враховували ці особливості. Індивідуальний підхід вимагає від учителя високого професіоналізму, що включає в себе такі якості, як етичність, гнучкість, делікатність, уміння почути і зрозуміти іншого. Крім того, інклюзивна освіта формує свою власну шкалу цінностей (аксіологія), де ключовим є постулат: кожна людина, незалежно від здібностей і

досягнень, має право на освіту, самовираження і особистий прогрес. Проте, інклюзивна освіта базується на загальних філософських принципах, а саме:

- всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними;
- школи мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів, узгоджуючи різні види й темпи навчання;
- забезпечення якісної освіти для всіх завдяки відповідному навчально-методичному забезпеченню, застосуванню організаційних заходів, розробці стратегії викладання, використанню ресурсів і партнерських зв'язків зі своїми громадами;
- діти з особливими освітніми потребами мають отримувати додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання.

Звідси, можемо стверджувати, що інклюзивна освіта прагне розробити стратегію викладання і навчання, яка буде більш гнучкою для задоволення різних потреб у навчанні. Якщо навчання стане більш ефективним внаслідок впливу інклюзивних інновацій, то виграють усі діти, а не тільки діти з особливими потребами. Навчання в інклюзивних школах дозволяє дітям набути знань і соціального досвіду, що призведе до зменшення дискримінації, оскільки діти, навчаючись спілкуватися один з одним, навчаються розпізнавати і приймати різні відмінності. Розуміння цього важливо закладати з раннього дитинства, адже люди з обмеженими можливостями, крім самих цих можливостей нічим не відрізняються.

Водночас, для дітей з особливими потребами інклюзивна освіта стає надзвичайним стрибком. Вони починають тягнутися до здорових дітей і рівнятися на них. Вони бачать, що їх приймають, не відкидають, а

заохочують і підтримують, що в них переважає особистість, а не їх недуг. І це допомагає вірити у власні можливості. Отже, впровадження інклюзивної освіти сприяє реструктуризації культури навчального закладу, захоплюючи у цей процес всіх: педагогів, учнів та їх батьків. Все це створює умови для подальшого прояву і життєдіяльності дітей з психофізичними порушеннями в соціумі. У цілому, інклюзивна освіта являє собою унікальний процес доступної освіти для кожного.

Доречно зауважити, що Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей, що всі діти – цінні й активні члени суспільства. Навчання в інклюзивних освітніх закладах корисне як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для інших дітей, членів родин та суспільства в цілому. Взаємодія зі здоровими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. При цьому діти з типовим рівнем розвитку демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими освітніми потребами і мотивують їх до розвитку та цілеспрямованого використання нових знань і вмінь. Взаємодія між учнями з особливими освітніми потребами та іншими дітьми в інклюзивних класах сприяє налагодженню між ними дружніх стосунків. Завдяки такій взаємодії діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, вони стають більш чуйними, готовими до взаємодопомоги.

Інклюзивні підходи також корисні для сім'ї. В цьому випадку родини дітей з особливими освітніми потребами можуть отримувати підтримку з боку інших батьків, вони краще розуміють, у чому розвиток їхніх дітей типовий, а в чому атиповий, а також беруть активнішу участь у процесі навчання і виховання.

Отже, філософія інклюзії базується на вірі в те, що кожна людина з вадою має отримати освіту і житлові умови, які б якомога ближче відповідали нормальним. Вона передбачає істотні зміни в культурі, політиці та практичній діяльності шкіл. Одним із аспектів інклюзивної освіти є забезпечення ефективності навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому закладі. Увага зосереджується на соціалізації дітей цієї категорії та якості навчання. Діти з особливими потребами стають частиною нашого життя, вони включаються в загальноосвітні школи, оточення, спільноти. До них ставляться як до рівних і як таких, що заслуговують на повагу і сприйняття їх такими, як вони є. Це те право, яким всі ми користуємось як члени суспільства.

Таким чином, інклюзивна освіта передбачає надання додаткової підтримки в освітньому процесі (постійної чи тимчасової) дітям, які її потребують – дітям з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта, передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. Реалізація ідеї інклюзії як однієї з провідних тенденцій сучасного етапу розвитку національної системи освіти жодною мірою не означає згортання існуючої диференційованої системи освіти. Навпаки, інклюзія, на нашу думку, – це філософія розуміння участі людини у житті суспільства, розуміння того, що усі діти є цінними членами суспільства і мають рівні права незважаючи на особливості їхнього психофізичного розвитку, що можливе в умовах постійного удосконалення систем загальної та спеціальної освіти, ліквідації наявних кордонів між ними.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD). Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.: іл.

2. Засенко В., Колупаєва А. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. №3 (71). С. 20–29.

3. Колупаєва А.А. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник. За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – Київ: «А.С.К.», 2012. 308 с.

4. Кузава І.Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і методика: монографія. Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. 292 с.

УДК 37.013:376-056.36(043.2)

Сімакова В.С., здобувач освіти IV-Ж курсу;
керівник: Синевич І.С., викладач педагогіки

НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Реформування всіх галузей освіти в Україні, що відбувається на тлі неоднозначних соціально-економічних і суспільно-політичних змін, вимагає нових підходів до проблеми оновлення її змісту та удосконалення засобів, форм, методів навчання. В умовах сучасних закладів освіти важливу роль у соціалізації дітей з особливими потребами відіграє система комплексної роботи із широким спектром впливу на становлення людини-особистості. Саме інтенсивна робота фахівців у тісному зв'язку із державною політикою щодо забезпечення права дітей з особливими

освітніми потребами на здобуття якісної освіти, інтеграції їх у суспільстві, повинні забезпечити формування світогляду дітей, їхньої громадянської свідомості, патріотизму, загальнолюдських і національних цінностей. Організація соціальної допомоги дітям і молоді, позбавленим можливості вести повноцінне життя внаслідок вад фізичного або психічного розвитку, потребує, в першу чергу, зміни ставлення суспільства до дітей з особливими потребами та проблеми інвалідності в Україні взагалі. Внаслідок обмежень у спілкуванні, самообслуговуванні, пересуванні, контролі за своєю поведінкою розвиток цих дітей залежить від задоволення їх потреб іншими людьми.

Крізь призму педагогіки, психології, соціології відбувається теоретичне осмислення головних концептуальних ліній проблеми інклюзивної освіти, а також апробуються універсальні технології з метою емпіричного дослідження цього феномена (С. Болтівець, Г. Бондаренко, А. Венгер, З. Зайцева, І. Іванова, А. Капська, Г. Марченко, М. Николаєв, О. Нікольська, М. Сварникта, О. Хохліна, Т. Шульга ін.). Багато праць присвячено проблемі навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти та підготовки вчителя (В. Бондар, Т. Євтухова, Т. Ілляшенко, А. Колупаєва, І. Луценко, О. Савченко, О. Столярченко). Проблему реабілітації та соціалізації дітей з особливими потребами обґрунтовано О. Безпалько, Є. Мартиноюю, О. Поляковою, Т. Самсоною, Е. Столярченко, О. Шевцовою.

Найактуальнішим питанням сьогodнішньої системи освіти є інклюзивна освіта для дітей з обмеженими функціональними можливостями та особливими потребами у єдиному освітньому просторі. Кожна країна має свій

досвід спеціального навчання таких дітей, пройшовши різний шлях від інтеграції до інклюзії.

Термін «інклюзія» концептуально відмінний від терміну «інтеграція». Зокрема, в документі «Міжнародні консультації з питань навчання дітей з особливими освітніми потребами» вказується, що інтеграція визначається як зусилля, спрямовані на введення дітей у регулярний освітній простір. Інклюзія – це політика та процес, що дають змогу всім дітям брати участь у всіх освітніх і соціальних програмах. Відмінність у підходах полягає у визначенні того факту, що ми змінюємо суспільство, аби воно врахувало й пристосувалось до індивідуальних потреб людей, а не навпаки. Основоположним в інклюзивних підходах є те, що не особистість має прилаштовуватися до суспільних, соціальних, економічних стосунків, а навпаки – суспільство має створити умови для задоволення особливих потреб кожної особистості [4, с. 48].

Так, інклюзивна освіта полягає у створенні освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Вона передбачає навчання двох-трьох дітей у класі разом із здоровими ровесниками. Для того, щоб дитина просувалася в засвоєнні програми, з нею працює асистент. Навчання (у разі потреби) відбувається за індивідуальним планом розвитку, забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом [3].

Сьогодні в Україні розроблено Концепцію розвитку інклюзивної освіти, яка спрямована на виконання вимог міжнародних нормативно-правових документів та на розробку механізмів впровадження інклюзивної освіти. Метою зазначеної Концепції є діяльність, спрямована на:

- визначення пріоритетів державної політики у сфері освіти в частині забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітям з особливими освітніми потребами;
- створення умов для удосконалення системи освіти та соціальної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі, з інвалідністю, шляхом упровадження інноваційних технологій, зокрема, інклюзивного навчання;
- формування нової філософії суспільства щодо позитивного ставлення до дітей та осіб з порушеннями психофізичного розвитку та інвалідністю [5, с. 54].

Слід також зазначити, що існує багато різних чинників, які можуть вплинути на успіх інклюзивного процесу, серед яких можна назвати роль керівників, вчителів і батьків учнів з особливими потребами. Крім того, у цій справі також важливу роль відіграють і самі учні. У дітей з особливими потребами підвищуються можливості:

- здійснювати вищий рівень соціальної взаємодії;
- покращувати соціальні компетенції та навички комунікації;
- використовувати складніші навчальні програми;
- дружити зі здоровими однолітками.

Педагоги повинні діяти за переконанням, що різниця між людьми – це нормальне явище, і що процес навчання повинен бути пристосованим до потреб дитини. Діти, які мають особливі потреби в галузі освіти повинні мати доступ до навчання у звичайних школах. Однак, як показують дослідження, понад 60 % дітей з особливими освітніми потребами навчаються поза класним колективом: з педагогом вдома чи у школі у спеціально визначений час. Це грубе порушення умов навчання дитини, оскільки позбавляє дитячого колективу і не має нічого спільного з

принципами інклюзивного навчання, бо ніякого включення у середовище здорових дітей не відбувається.

Зрозуміло, для того, щоб діти з фізичними обмеженнями навчалися у загальноосвітній школі за місцем проживання, потрібно забезпечити можливість вільно і безпечно пересуватися у візках не тільки по школі, а й на вулиці, у під'їзді власного дому. Йдеться про так званий безбар'єрний простір. Педагог, який працює з цілим класом, без участі асистента не зможе повною мірою забезпечити допомогу таким дітям [2, 49].

Винятково великого значення набуває робота з батьками дітей, які потребують спеціального навчання. Світова практика довела, що освіта батьків та залучення їх до свідомої й компетентної допомоги дитині – першо-чергове завдання фахівців, на розв'язання якого потрібно спрямовувати усі зусилля. У дослідженнях вчених встановлено, що в розвитку інклюзивної освіти зацікавлені, насамперед, батьки, які не заперечують проти спільного навчання, однак вони переконані в тому, що педагогам треба докладати спеціальні зусилля. 70% батьків дітей з особливими потребами згодні з перевагою спільного навчання, але розуміють, що для цього необхідно подолати ряд бар'єрів організаційного, соціального, нормативно-правового характеру у сфері освіти. Не менш важливою є і підготовка батьків здорових дітей до навчання їхнього сина чи доньки разом із тими, що мають психофізичні порушення [2, с. 48].

Окремим важливим завданням педагогічного процесу в контексті інклюзивної освіти має стати створення особливої установки щодо «особливої дитини», а саме: в освітньому закладі має домінувати турбота, емпатійність, чуйність і тактовна взаємодія до такої дитини, з одного боку, а з іншого – ставлення до неї як до рівноправного члена колективу. Здійснення інклюзивної освіти потребує

організації належного психолого-педагогічного супроводу усіх учасників освітнього процесу: дітей та дорослих – фахівців різних напрямків, батьків, адміністрації.

Також вчителям початкової школи, які навчають дітей з особливими освітніми потребами необхідно насамперед підготувати учнів класу до того, що поряд із ними навчатиметься особливий учень; створити в класі демократичне середовище, налагоджувати між учнями дружні стосунки. Перед прийомом до класу дитини детально ознайомитися з діагнозом, особливостями її фізичного та психічного розвитку, вивчити медичні довідки; усвідомити, в чому полягає першопричина. З цією метою потрібно поспілкуватися з батьками дитини, жодна педагогічна чи психологічна література не дасть такої дієвої і своєчасної поради в конкретній життєвій ситуації, як батьки. Вони – це перше і найважливіше джерело інформації про дитину, її звички, захоплення, особливості характеру. На кожную дитину, яка має особливі освітні потреби необхідно скласти індивідуальний навчальний план, складений за програмою, рекомендованою медико-психолого-педагогічною консультацією.

У ньому мають бути зазначені відомості про учня, його батьків чи опікунів, поточний рівень розвитку дитини, пристосування та модифікації класного докільця, довгострокова (річна) мета, короткострокові завдання, а також дата і прогрес у розвитку учня відповідно до поставлених завдань. Чималу роль у відстежуванні змін у розвитку такої дитини відіграє портфоліо учня: соціальний паспорт сім'ї, в якій виховується дитина, результати обстежень психолога, фотографії, аудіо та відеозаписи, дитячі малюнки, аплікації, і, безумовно, робочі зошити школяра.

Оцінювання здійснюється за критеріями навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти та

обсягом матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою. Однак вчитель може поставити дещо завищену оцінку, мотивуючи її тим, що для виконання певного завдання учневі з особливими потребами необхідно докласти значно більше зусиль порівняно зі здоровими однолітками [1, с. 7]. Необхідно наголосити, що дитина з особливими освітніми потребами немає стати центром уваги у класі, а має усвідомлювати, що вона такий же член учнівського колективу, як і решта учнів класу.

Отже, узагальнюючи вищесказане, можна прийти до висновку, що реальна освіта і виховання діють далеко за межами шкільного рівня, охоплюючи тим самим весь процес життя людини. В таких умовах, керівна філософія в освіті і вихованні є не тільки зосередженням на навчальний процес, але і на підготовку людини до змістовного життя поряд з іншими. Інклюзивна освіта є процесом, в якому загальноосвітня школа повинна бути змінена таким чином, щоб усі діти-інваліди та діти, які опинилися без уваги з різних причин навчалися зі своїми однолітками і отримали якісну освіту.

Список використаних джерел

1. Ілляшенко Т. Гіперактивний розлад (Єдиний вихід – індивідуальна форма навчання?). *Початкова школа*. 2016. № 8. С. 6–9.
2. Ілляшенко Т. Яка вона – інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі. *Початкова школа*. 2011. № 5. С. 47–49.
3. Колупаєва А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. Київ: «Самміт-Книга», 2009. 272 с.
4. Колупаєва А. Інклюзія – соціальна модель устрою суспільства. *Початкова школа*. 2015. № 6. С. 47–50.
5. Луценко І. Правові аспекти запровадження інклюзивної освіти в Україні. *Початкова школа*. 2017. № 3. С. 53–57.

РОЗДІЛ VI. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

УДК 004:378.044-022.316(043.2)

Влк М.К., здобувач освіти II-Б курсу;
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ПІДТРИМКИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Необхідність реформування системи освіти в Україні, її удосконалення і підвищення рівня якості є важливою проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобальної інформатизації, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та появі нового напрямку – нанотехнологій. Саме ці процеси дають можливість створення інформаційно-освітнього середовища та навчально-методичного простору в закладах освіти, в результаті чого відбувається трансформація особистого інформаційного простору учасників освітнього процесу і інформаційно-освітнього простору закладу освіти в електронний освітній простір.

Використання комп'ютерних технологій сприяє досягненню якісно нових освітніх результатів, прискорює процес управлінської діяльності та підвищує її ефективність. Проте, використання нових інноваційних моделей навчання та технологій потребує не тільки наукового підґрунтя у вигляді досліджень, експериментів, методик впровадження, а й необхідності створення електронного освітнього простору, в якому для кожної людини, яка навчається, відповідно до її потреб та

можливостей за індивідуальною траєкторією навчання, використовуючи різні форми, надається якісна освіта протягом життя.

Проблема якості освітніх послуг та роль інноваційних технологій в освітньому процесі завжди є однією з ключових у системі загальної середньої освіти. Значна увага висвітленню цих питань приділялась у публікаціях В. Андрюшенка, Я. Болюбаша, А. Дякова, І. Зязюна, В. Кременя, М. Степка, В. Шинкарука, П. Яременка та в інших дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених. Досліджуючи види інформаційного освітнього ресурсу, науковці (І. Захарова, Л. Раїцький, Л. Рулієне, Е. Ширянов) виділяють основні особливості електронного освітнього простору (ЕОП), а саме:

- електронний освітній простір не може бути закритим, він відповідає головним тенденціям в сучасній освіті: відкритість, доступність і масовість;

- соціокультурні, технологічні процеси і зміни, що відбуваються в суспільстві, вимагають нових підходів до надання інформації та організації освітнього процесу [3].

Так, електронний освітній простір включає електронні інформаційні та навчальні ресурси, а також кошти і технології, що забезпечують ефективність використання цих ресурсів в освітньому процесі, є місцем, де суб'єкт сам визначає параметри формування і розвитку, може вступати у взаємодію з іншими суб'єктами освітнього процесу, глобальною мережею Інтернет, сам впливати на формування освітнього контенту середовища. Саме ЕОП дозволяє вести навчання з урахуванням вимог Нової української школи, забезпечуючи при цьому індивідуальний підхід [3, с. 109].

Виходячи з вище сказаного, ми розглядаємо ЕОП як складну, багаторівневу систему, що об'єднує програмно-методичні, організаційні і технічні ресурси та

інтелектуальний потенціал закладу освіти, що реалізуються в процесі взаємодії учасників навчального та інформаційного процесів.

Тож ефективність електронного освітнього простору може бути забезпечена при дотриманні таких принципів, як: принцип відкритості (доступність освітнього простору, можливість включитися в цю систему); принцип ресурсної надмірності (матеріали можуть бути представлені в різній формі (текст, презентації, аудіо, відео), немає обмежень стосовно обсягу матеріалу або посилань); принцип інтегративності (встановлення перехресних посилань між різними електронними навчальними курсами, створення метапредметних курсів); принцип динамічності та інтерактивності (можливість активно розширяти і розвивати контент) [4, с. 45].

Слід зауважити, що метою створення електронного освітнього простору є інформаційне забезпечення освітнього процесу відповідно до вимог Державного стандарту освіти, до реалізації основних освітніх програм. Але при впровадженні електронного навчання в освітню діяльність слід врахувати деякі проблеми, з якими стикаються освітні установи, серед яких: відсутність електронного контенту; неготовність більшості педагогів до роботи з електронною системою навчання; відсутність фахівців в сфері електронного навчання, готових забезпечити кваліфіковану допомогу педагогічному складу та учням; слабка нормативна база; авторські права вчителів на методичні матеріали власної розробки і відсутність бажання їх публікації у відкритому доступі; відсутність фінансових можливостей закладів освіти.

Проте, інтенсивний розвиток електронного освітнього та впровадження електронного навчання має такі переваги:

– свобода доступу до навчальних ресурсів, зменшення витрат на навчання і економія часу вчителів та учнів за рахунок можливості здобувати освіту з використанням мережі Інтернет;

– гнучкість навчання: тривалість і послідовність вивчення матеріалів слухач вибирає сам, повністю вибудовуючи процес навчання для себе.

– компетентність, якісність, ефективність освіти – електронні курси створюються командою фахівців з усього світу, електронний варіант навчальних матеріалів оперативно оновлюється;

– мотивація, робота в електронній системі викликає інтерес в силу своєї інноваційності;

– можливість виставляти чіткі критерії, для оцінювання знань, отриманих в процесі навчання;

– різноманітність форм навчання: ігрові симулятори, інтерактивні тести, віртуальні лабораторні та практичні роботи, моделювання процесів, що імітують реальність тощо;

– реалізація потреби в самонавчанні і постійному самовдосконаленні [1, с. 23].

Крім того, за допомогою системи електронного навчання збільшується комунікативна складова освітньої діяльності, що сприяє формуванню міжкультурної комунікативної компетенції, а також може служити засобом розвитку міжкультурної взаємодії.

Зауважимо, що електронний освітній простір може бути сукупністю просторів. Науковці виділяють два рівні просторів – імітаційний і трансформаційний.

Імітаційний рівень передбачає масове використання існуючої технології та інструментальних засобів для вирішення типових завдань підтримки освіти. По суті, це прагнення створити електронний образ реального світу, практично без зміни перенести реальність в Інтернет,

використовуючи образи, що добре зарекомендували себе, моделі і технології. Тобто, при наявності джерела можна удосконалювати процеси за рахунок використання інформаційних та комунікаційних технологій по аналогії з реальним світом.

Трансформаційний рівень – це перспективна реалізація принципу нових завдань на рівні «вся система». Розвиток наукового і технологічного базису обумовлюють потреби відпрацювання можливих рішень для переведу їх в статус промислової реалізації, придатної для масового вживання. Як правило, це вимагає достатнього часу і тривалого відпрацювання на реальних пілотних експериментах взаємодії користувачів в процесі рішення завдань. Основою інновацій є відмова від традиційних рішень «за аналогією» та пошук нових шляхів вирішення задачі, формування нових підходів до логіки створення самих систем, середовищ, просторів, надання послуг, контенту, організації взаємодії тощо.

Також існує багато варіантів технічних засобів для організації електронного освітнього простору, тому що всі ці засоби є доступними, вільними та надійними. Використання електронного освітнього простору доводить свою ефективність як засобу підтримки освітнього процесу у закладах освіти. Цілодобовий доступ до інформаційних ресурсів, онлайн-тестування, відеоконференції – усе це сприяє підвищенню рівня знань, умінь та навичок учнів.

Таким чином, на основі аналізу досліджень можна зробити висновок, що впровадження в освітню діяльність навчальних закладів ЕОП дозволяє ефективно залучити користувачів в роботу з ІКТ-технологіями. Користуючись ресурсами ЕОП, беручи участь в проектній діяльності із застосуванням ІКТ, учні опановують необхідні навички роботи з інформацією в електронному вигляді, поступово формуючи і розвиваючи відповідні ІКТ-компетенції,

оволодівають навичками самостійної роботи, що допоможе їм стати затребуваними фахівцями, готовими до постійного самовдосконалення і безперервної освіти протягом всього життя. Таким чином, електронний освітній простір виступає в якості необхідної умови функціонування сучасного закладу освіти, дозволяє вирішувати завдання розвитку ІКТ-компетенцій у підростаючого покоління, є ефективним засобом реалізації освітніх програм в усіх закладах освіти.

Список використаних джерел

1. Манако А.Ф. ІКТ, інновації та підтримка масового безперервного навчання. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. №3. 2012. С. 20–30.

2. Манако А.Ф., Синица К.М. Электронные научно-образовательные пространства и перспективы их развития в контексте поддержки массовости и непрерывности. *УСИМ*. 2012. № 4. С. 83–92.

3. Панченко Л.Ф. Інформаційно-освітнє середовище сучасного університету: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 280 с.

4. Полат Е.С. Моисеев М.В., Петров А.Е. Педагогические технологии дистанционного обучения. Москва: Академи, 2006. 267 с.

УДК 373/3-042.4:004(043.2)

Габовда М.І., здобувач освіти III–IV курсу,
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Стрімке зростання інформатизації охопило всі сторони життя сучасного суспільства. Найбільш вразливими до інформаційного впливу є діти та молодь. Саме тому батьки та педагоги повинні підготувати дітей до безпечного, свідомого та грамотного використання інформаційних ресурсів та керувати процесом входження дитини до інформаційного світу.

Державний стандарт початкової освіти та Концепція «Нова українська школа» містять вимоги щодо формування інформаційно-комунікаційної компетентності учня, що визначається як здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для вирішення особистісних та суспільних завдань [2, с. 2]. Формування цієї компетентності відбувається в результаті використання діяльного підходу під час вивчення всіх навчальних предметів. Таким чином, учень не тільки розвиває свої навички роботи з комп'ютером, а й вчиться застосовувати свої знання та вміння на практиці.

Використання ІКТ в освітньому процесі початкової школи є актуальною і складною проблемою. У психолого-педагогічних дослідженнях етапність упровадження ІКТ в освітній процес висвітлено в наукових працях таких науковців, як В. Биков, В. Гриценко, М. Жалдак, В. Кухаренко, С. Макеєв, Н. Морзе, Ю. Рамський.

Так, М. Жалдак визначає сучасні інформаційні технології як сукупність засобів, методів і прийомів збирання, зберігання, опрацювання, подання та передавання повідомлень, що розширює знання людей та розвиває їхні можливості щодо управління технічними та соціальними процесами [4, с. 18].

У свою чергу В. Биков трактує інформаційно-комунікаційні технології навчання як «комп'ютерно-орієнтовану складову педагогічної технології, яка відображає деяку формалізовану модель певного компоненту змісту навчання і методики його подання в освітньому процесі, що представлена педагогічними програмними засобами і передбачає використання комп'ютера, комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання і комп'ютерних комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань або їх фрагментів» [1, с. 12].

Слід зазначити, що під час реорганізації освіти, реалізації концепції «Нова українська школа», використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання для учнів початкової школи є необхідним. Але користь воно принесе за умов правильного комп'ютерного забезпечення, розміщення комп'ютерів у класі відповідно до гігієнічних оздоровчих умов, наявності прикладних інформаційних технологій та компетентності учителя – фахівця, який впевнено володіє програмами, що використовуються в освітньому процесі. Так, основними напрямками використання ІКТ у початковій школі є:

- використання мультимедіа для кращого засвоєння матеріалу;

- використання електронних навчальних посібників, підручників;

- розв'язування інтерактивних кросвордів, ребусів, головоломок;

- здійснення тестового комп'ютерного контролю навчальних досягнень.

Також, хочемо наголосити, що комп'ютер, ноутбук, інтерактивна дошка – універсальні помічники в організації уроків, які допоможуть залучити учня до освітнього процесу, сприятимуть кращому розумінню і запам'ятовуванню навчального матеріалу, підтримуватимуть активний інтерес. Використовувати їх можна по-різному: як довідкову систему, як засіб демонстрації матеріалів уроку, моделювання ситуацій, практичний тренажер тощо. Головне, використовувати ІКТ вчасно і влучно. Роль учителя лишається провідною. Адже саме учитель готує завдання і матеріали, обирає програми для учнів, виходячи з їх індивідуальних особливостей, визначає, який характер програм більш доцільно використовувати на тому чи іншому етапі навчання [5, с. 19].

Отже, інформаційно-комунікаційні технології дозволяють: забезпечити зворотній зв'язок у процесі навчання; зробити навчання більш інтенсивним, ефективним за рахунок реалізації можливостей мультимедійних навчальних систем; підвищити уяочення освітнього процесу початкової школи; моделювати досліджувані процеси або явища; організувати колективну і

групову роботу; створювати сприятливу атмосферу для спілкування та навчання. Також використання ІКТ на уроці знижує емоційну напругу в класі; вводить учнів у світ ігрових навчальних технологій, що сприяє не тільки закріпленню отриманих знань в ігрових ситуаціях, а й появи бажання досягти успіху в цьому, використовувати комп'ютер як засіб навчання [3, с. 39].

Таким чином, використання ІКТ в освітньому процесі початкової школи сприяє формуванню інформаційно-цифрової компетентності учнів, основ інформаційної культури, надбанню умінь, життєво-необхідних компетентностей, розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту, підвищує творчу активність, ініціативність та самостійність.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ: Атіка, 2008. 684 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. Електронний ресурс. Режим доступу: [http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний стандарт початкової освіти.pdf](http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний_стандарт_початкової_освіти.pdf)
3. Дворецкая А.В. Основные типы компьютерных средств обучения. *Педагогическая технология*. 2004. № 2. С. 38–40.
4. Жалдак М.І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті. *Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В Гнатюка. Серія «Педагогіка»*. 2005. № 6. С. 17–24.
5. Ломаковська А.В. Інформаційно-комунікаційні технології – нова якість навчання та послуг: практико-зорієнтоване дослідження. Київ: Інком, 2006. 70 с.

УДК 37.018.43:37:004.946.5(043.2)

Грицько К.В., здобувач освіти II-Б курсу;
керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ, ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Протягом останніх років в нашій країні відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Це стало можливим з розвитком мережі Інтернет, що дало можливість пересилати необхідні дані з одного кінця світу в інший, вільно вести дискусії з іншими користувачами мережі в online режимі і розміщувати інформацію на Інтернет-сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих.

Використання технологій віртуальної реальності в освіті пробудило появу віртуального освітнього середовища, в межах якого можна здійснювати безперервну самореалізацію та саморозвиток вільної, активної та творчої особистості за умов організації і функціонування відкритих освітніх систем на основі технологій віртуальної реальності. В освітньому процесі переважає інтерактивне самонавчання за наявності постійного зворотного зв'язку в системі «викладач – студент», а організація самостійної роботи спрямована на розвиток умінь творчості, пізнавальної діяльності та системності мислення суб'єктів навчання.

Важливими компонентами технологій віртуальної реальності є забезпечення доцільності навчання за рахунок дотримання пріоритету навчання перед викладанням; передавання діяльнісного типу навчання; організації самостійної навчальної діяльності; підвищення мотивації за допомогою використання засобів комплексного представлення та маніпулювання аудіовізуальною інформацією; підвищення рівня емоційного сприйняття інформації та формування навичок реалізовувати різні

форми самостійної діяльності щодо обробки та аналізу інформації [3].

Система віртуального освітнього середовища передбачає наявність всіх традиційних освітніх компонентів – цілі, завдання, зміст освіти, форми організації навчання, засоби навчання навчальні методи, але реалізуються вони специфічними інформаційно-телекомунікаційними технологіями.

Варто зауважити, що віртуальне освітнє середовище утворюється освітніми суб'єктами, а не технологічними засобами чи електронними посібниками, тому існування віртуального освітнього середовища поза комунікації студентів, викладачів, адміністраторів, розробників дистанційних курсів та інших неможливо.

На сьогодні в Україні утворюються різні види віртуальних освітніх систем, але наразі найбільш поширеним є дистанційна освіта.

Термін «дистанційне навчання» (distance education or distance learning) означає таку організацію освітнього процесу, в якій викладач розробляє навчальну програму, що будується на самостійному навчанні студентів віддалених від викладача в будь-який час, а зв'язок здійснюється за допомогою телекомунікацій [1].

Розвиток дистанційного навчання зумовив появу закладів освіти нового типу: «відкритих», «дистанційних», «віртуальних», «електронних» та, як закономірний еволюційний наслідок, – «смарт» закладів. Вони мають оригінальну організаційну структуру, використовують набір форм, методів і технологій організації та здійснення освітнього процесу.

Проблемам з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як: Г. Рамбле, Д. Кіган, М. Сімонсон, А. Кларк, М. Томпсон ін., а також вітчизняних, серед яких О. Андреев,

Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторський. Проаналізувавши наукові дослідження вище зазначених авторів, можемо стверджувати, що сучасна дистанційна освіта в Україні – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірнього, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

Дистанційне навчання передбачає ретельне планування діяльності учнів, її організації, чітке планування завдань і цілей навчання, доставку необхідних навчальних матеріалів, які повинні забезпечувати інтерактивність між слухачем та педагогом (тьютором, керівником), зворотній зв'язок між слухачем та навчальним матеріалом, надавати можливість колективного чи колективно-групового навчання.

Слід зазначити, що основною перевагою дистанційних форм навчання виступає незалежність його учасників від географічного розташування закладу освіти. А також, до переваг цієї форми навчання віднесемо наступні її особливості:

- гнучкість – слухачі (учні, студенти), які навчаються за дистанційною формою навчання, як правило, не відвідують регулярних занять, а працюють у зручний для себе час у зручному місці та зручному темпі; кожний може вчитися стільки, скільки йому особисто необхідно для засвоєння;

- модульність – кожна окрема дисципліна або ряд дисциплін, які засвоєні слухачами (студентами, учнями), створюють цілісне уявлення про визначену предметну галузь; це дозволяє з переліку незалежних навчальних дисциплін формувати навчальний план, який відповідає індивідуальним або навчальним потребам;

– паралельність навчання може здійснюватися у процесі поєднання основної професійної діяльності з навчанням або одночасне навчання у двох закладах освіти;

– віддаленість – відстань від місця знаходження того, хто навчається, до закладу освіти не є перешкодою для ефективного освітнього процесу;

– асинхронність – у процесі навчання і той, хто навчає, і той, хто навчається, можуть реалізовувати технологію навчання й учіння незалежно в часі, тобто по зручному для кожного розкладу і в зручному темпі;

– масовість – кількість учасників дистанційної форми навчання не є критичним параметром; вони мають доступ до багатьох джерел навчальної інформації, а також можуть спілкуватися один з одним і з викладачем через засоби зв'язку або за допомогою інших засобів інформаційних технологій;

– рентабельність – під цією особливістю розуміється економічна ефективність дистанційного навчання [2].

Реалізація дистанційного навчання дозволить розв'язати низку завдань, які можна сформулювати таким чином: забезпечення доступності різноманітних навчальних ресурсів; здобування загальної і професійної освіти в зручній, адекватній і відповідній формі для того, хто навчається; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей здобувача за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті; обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх; організація дозвілля, відпочинку і розвитку; підвищення кваліфікації, перепідготовка або зміна професійної діяльності.

Також, в рамках дистанційної освіти можливе створення такого освітнього середовища, в якому здобувач відчуває себе більш комфортно, перетворюючись на

активного учасника освітнього процесу, коли стимулюється звичка до самостійного навчання, самостійного планування власного напрямку навчання, пошуку та обробки великих обсягів інформації за допомогою сучасних технологій безперервної освіти впродовж життя.

Таким чином, питання використання технологій віртуального освітнього середовища в сьогоденні є надзвичайно актуальним. Робота в цьому просторі потребує від сучасного викладача сформованої інформаційно-комунікаційної компетентності, володіння знаннями основних програмних продуктів, інтернет-ресурсів, технічних засобів проектування віртуального освітнього середовища для вивчення іноземної мови, уміння розуміти їхній дидактичний потенціал.

Список використаних джерел

1. Кадемія М.Ю. Дистанційне навчання у віртуальному університеті як спосіб доступу до якісної освіти. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2016. № 2. С. 192–198.

2. Мачинська Н.І., Нагірняк М.Я. Дистанційне навчання – новітня технологія підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Зб-к наук. пр. – Ч. 1. За ред. М.М. Козяра та Н.Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2009. 270 с

3. Полова Н.О. Віртуальне навчання як головний вектор нової інформаційної епохи. *Соціологія*. 2015. № 10 (126). С. 92–97.

Копин Я.І., здобувач освіти III-Г курсу;
керівник: Кампов Н.В., викладач
української мови та літератури.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Сьогодні життя диктує нам нові вимоги до організації навчального процесу в школі. Необхідно, аби в учня формувалося аналітичне мислення, а не відбувалося автоматичне запам'ятовування і відтворення матеріалу. Наразі найважливішими якостями особистості стають ініціативність, здатність творчо мислити та знаходити нестандартні рішення, вміння обирати професійний шлях, готовність навчатися протягом усього життя. Використання інноваційних технологій у процесі навчання сприяє формуванню саме таких якостей особистості, її всебічному і гармонійному розвитку, глибшому засвоєнню і усвідомленню навчального матеріалу [3, с. 77].

Вимоги сучасної освіти щодо формування компетентного учня, а відтак – і вчителя, обумовлюють звернення педагогів до різноманітних методів, прийомів, форм активного й інтерактивного навчання [2, с. 24].

Сьогодні існує великий вибір навчальних і виховних методів і методик – від класичних до ультрасучасних. Педагогічна наука розвивається разом із науково-технічним прогресом.

Завжди перед освітою стояли питання: –Чого навчити?|| та –Як навчити?||. Головна стратегічна лінія розвитку освітньої системи наразі полягає в її адаптації до змінних соціально-економічних умов суспільства.

Сьогодні дедалі наполегливіше вимагає пошуку таких форм і методів навчання, запровадження яких сприяло б активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, підвищувало ефективність набуття учнями нових знань, розвивало творчу активність, а також навички колективного злагодження дій [1, с. 68].

Останнім часом досить широко увійшов у вжиток термін «інноваційні педагогічні технології». Слово «інновація» має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового.

У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що покращує хід і результати навчально-виховного процесу [1, с. 68].

Основу і зміст інноваційних освітніх процесів становить інноваційна діяльність, суть якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесення новоутворень у традиційну систему. Будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати основним методологічним вимогам:

- концептуальність;
- системність;
- можливість управління;
- ефективність.

Готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію педагога.

За структурою це складне інтегративне утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, знання, навички особистості.

В інноваційних освітніх перетвореннях особливо високими є вимоги до рівня теоретичних знань і практичної підготовки вчителя.

У сучасних умовах інноваційна діяльність педагога повинна відповідати таким основним принципам:

- *інтеграції освіти*: передбачає посилену увагу до особистості кожної дитини як вищої соціальної цінності суспільства;
- *диференціації та індивідуалізації освіти*: налаштовує на забезпечення умов для повноцінного прояву й розвитку здібностей кожного вихованця;
- *демократизація освіти*: дотримання його зобов'язує до створення передумов для розвитку активності, ініціативності, творчості учнів.

Реалізація цих принципів вимагає переходу від нормативної до інноваційної, творчої діяльності, що передбачає зміну методів, форм, технологій навчання і виховання.

Основним принципом роботи вчителів початкової школи є використання сучасних досягнень вікової психології, інноваційних технологій навчання для успішного розвитку пізнавальних, інтелектуальних, творчих, фізичних здібностей школярів початкової школи за умови збереження та підвищення резервів їх фізичного, психічного та соціокультурного здоров'я. [1, с.71]

Використання інноваційних технологій навчання на уроках української мови та читання створює умови кращого засвоєння нового матеріалу та активізації пізнавальної діяльності школярів, де учень сам відкриватиме, здобуватиме й конструюватиме знання та власну компетентність у різних галузях суспільного життя.

На сьогодні в сучасних реаліях розвитку освіти на уроках української мови та читання можна виділити такі інноваційні технології (*схема 1*):

Організація *інтерактивного навчання* передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

До *інформаційно-комп'ютерних технологій* відносяться комп'ютерні ігри, які дозволяють організувати навчальну діяльність у цікавій формі. Дитину постійно супроводжують казкові герої, які спонукають її до дій. Учень потрапляє в різні незвичайні ситуації, сам собі ставить завдання, шукає засоби для їх вирішення, і при кожному успішному подоланні перешкод отримує вагомe емоційне заохочення.

Ігрова технологія є найприроднішою і найпривабливішою діяльністю для молодших школярів. Саме в іграх розпочинається невимушене спілкування дитини з колективом класу, взаєморозуміння між учителем і учнем. У процесі гри в дітей виробляється звичка зосереджуватися, працювати вдумливо, самостійно, розвивається увага, пам'ять. У навчальних іграх немає тих, хто програв або виграв, тут виграють усі. Їх можна

проводити на будь-якому етапі уроку. Це надасть змогу виявити знання учнів і вміння користуватися ними.. [4].

Освітня *технологія розвитку критичного мислення* в процесі навчання дитини – це сукупність різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають учнів до дослідницької творчої активності, створюють умови для усвідомлення ними матеріалу, узагальнення одержаних знань. Ця технологія допомагає готувати дітей нового покоління, які вміють розмірковувати, спілкуватися, чути та слухати інших.

Використання елементів технології розвитку критичного мислення на уроках української мови у початкових класах сприяє тому, що кожен учень відчуває себе цікавою особистістю; у молодших школярів пробуджується прагнення до спільної організації шкільного життя, формується здатність обґрунтовувати свою позицію і приймати думку іншого, якщо вона більш обґрунтована.

Використання інноваційних технологій на уроках української мови та читання – це засіб для досягнення такої атмосфери в класі, яка сприяє співробітництву, порозумінню й доброзичливості, надає можливість дійсно реалізувати особистісно орієнтоване навчання. [4]

Список використаних джерел

1. Беркович О. Інноваційна діяльність – необхідність./ О. Беркович // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2012. – № 07-08. – С. 65-74.
2. Фасоля, А. Інноваційні технології: педагогічна майстерність. / Анатолій Фасоля// Українська мова і література і школі. – 2018. – №5. – С. 24–26.
3. Симониченко, Т. Використання інноваційних технологій у роботі з молодшими школярами /

Симониченко Тетяна // Рідна школа. – 2013. – № 3. – С. 77–78.

4. Інноваційні технології навчання на уроках української мови та літератури у початковій школі. URL:<https://genezum.org/library/innovaciyni-tehnologii-navchannya-na-urokah-ukrainskoi-movy-ta-literatury-v-pochatkoviy-shkoli>.

УДК 373.3.016:004:796.11(043.2)

Пономаренко Д.А., здобувач освіти II-Н курсу
керівник: Синевич І.С., викладач педагогіки

ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Відповідно до нових освітніх стандартів нового покоління, провідними підходами в навчанні стали компетентнісний і особистісно-орієнтований, які спрямовані на формування предметних і міжпредметних компетентностей в учнів початкової школи. Виклики, що стоять перед Новою українською школою, сприяли вибуху інновацій в області предметних методик. Сучасні, творчі педагоги ставлять за мету запровадження в освітню діяльність розвиваючі педагогічні технології, методики і форми навчання, які сприяють ефективному засвоєнню знань. Однією з таких технологій є квест-технології.

Використання квест-технологій в навчальній діяльності розглянуто в наукових роботах авторів: Гуревич Р., Мішагіна О., Романцова Ю., Сокол І., Шмідт В. та ін. Вченими детально досліджено та описано використання

квест-технологій під час навчального процесу для активізації навчальної і пізнавальної діяльності та мотивації до самостійної роботи учнів.

На думку багатьох учених (Биховський Я., Бовтенко М., Сисоєв П., Берні Додж, Том Марч та інші), під час застосування квест-технології діти проходять повний цикл мотивації від уваги до задоволення, знайомляться з автентичним матеріалом, який дозволяє їм досліджувати, обговорювати й усвідомлено будувати нові концепції і відносини в контексті проблем реального світу, створюючи проекти, що мають практичну значимість [5, с. 143].

Квест поєднує в собі елементи мозкового штурму, тренінгу, гри тощо. Під час проходження квесту задіяні розум дітей, їхні фізичні здібності, увага, пам'ять і увага. Окрім цього, молодші школярі проявляють кмітливість та організованість. Тому квест дає змогу ефективно поєднувати ігрову та навчальну діяльність дітей.

Тож, квест – це вид інноваційного навчання з елементами традиційного виду навчання (проблемного), у якому використовуються методи стимулювання засобами рольової гри [1].

Освітній квест – це інтелектуально-динамічна гра, яка полягає у проходженні командою вказаного маршруту за умови виконання спеціальних завдань. У процесі проходження квесту гравці послідовно виконують усі завдання. Квест є не лише формою навчання, а й містить потужний виховний потенціал. Участь у командних квестах сприяє соціалізації дитини та формує комунікативну компетентність школяра. Квест дає змогу дітям оцінити та правильно розставити пріоритети під час взаємодії, адже авторитетним стає той член команди, якому властивий розумом, котрий логікою та лідерством веде команду до перемоги [4].

Основною ідеєю квесту є: розвиток навчально-пізнавальної активності в умовах, коли всі психічні процеси учня, його увага, емоційно-вольова сфера готові до активного опрацювання навчального матеріалу. Діти мають можливість більше спілкуватися, висловлювати власну думку, в них розвивається уміння не тільки працювати самостійно, а й у команді.

Слід зазначити, що розвиток в процесі проходження квесту логічного мислення, пам'яті, уваги, уяви, спостережливості, інформативних вмінь підвищує загальний рівень розвиненості учня. Тому основною метою квесту є:

- активізація розумової діяльності дітей шляхом створення спеціальних умов для виконання завдань, які потребують достатньої свідомості й зрілості учнів, здатності до подолання спеціально створених перешкод;
- формування стійкого інтересу учнів до предмету та навчання;
- активізація сприйняття матеріалу засобами наочності (реальних предметів, макетів, моделей, зображень умовних графічних знаків, символіки тощо);
- поєднання новітніх та традиційних дидактичних засобів навчання;
- розвиток універсальних форм розумової діяльності в контексті навчання (аналіз, синтез, індукція, порівняння, систематизація тощо) [3].

Використання квест-технологій в початковій школі дозволяє розвивати активне пізнання на уроках, сприяє розвитку мислення, допомагає долати проблеми та труднощі, сприяє розвитку умінь вирішити, розплутати, придумати, вміти застосовувати свої знання на практиці у нестандартних ситуаціях, тобто актуалізувати знання, розвиває інтерактивні здібності.

Вагомим при розробці організаторами квесту є враховування і застосовування сім основних складових елементів гри: виду квесту, мети, складність та довжина маршруту, спосіб представлення завдання, вид картки завдання, контроль виконання та спосіб заохочення.

Квести можна класифікувати за визначеними ознаками:

- за місцем проведення: в приміщенні, на відкритому повітрі, комбіновані;
 - за способом переміщення: пішохідний, мобільний, екстремальний, комбінований;
- за типом завдань: пошукові, екстремальні; інтелектуальні, ігрові;
- за типом проходження: лінійні та нелінійні;
- за рівнем проведення: шкільні, міські, обласні, Всеукраїнські [2].

Враховуючи, що квест – аматорське інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання задалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями, то можна визначити послідовність дій учасників гри, а саме: під час гри команди вирішують логічні завдання, здійснюють пошук на місцевості, будують оптимальні маршрути переміщення, шукають оригінальні рішення і підказки. Після завершення чергового завдання команди переходять до виконання наступного. Перемагає команда, що виконала всі завдання швидше за інших. Ця послідовність дій визначає основні засади квесту, серед яких:

- проходження за сюжетом, який може бути чітко визначеним або мати декілька варіантів, у залежності від вибору учасника;
- питання розраховані на застосування логіки;
- однозначність відповіді (одне слово - якщо це запитання для переходу між етапами; розширена

- відповідь - якщо це запитання самого етапу);
- регламентована кількість часу на обговорення [3].
- Чітке розуміння основних засад квесту дає можливість створити типові правила проведення гри:
- визначення місця проведення квесту (приміщення школи, шкільний двір тощо);
 - учасникам видається завдання, якщо вони правильно розгадують його за відведений час, то одержують завдання-перехід;
 - час проходження квесту;
 - права та обов'язки учасників та організаторів квесту;
 - чітка і зрозуміла система нарахування бонусів та штрафів;
 - підсумок результатів та види заохочення учасників [5, с. 145].

Основними критеріями вдалого квесту є насамперед його безпечність для учасників, оригінальність, логічність, цілісність, відповідність запланованому сюжету, створення атмосфери повного занурення в гру. Якісний квест має бути побудований на комунікаційній взаємодії між гравцями. За відсутності злагодженої взаємодії неможливо досягти поставленої мети. Натомість спілкування, обговорення можливих варіантів дій стає хорошим засобом для згуртування молодших школярів [1].

Створення та проведення квестів є не складним процесом, що не потребує завантаження додаткових програм або одержання специфічних технічних знань та навичок – необхідним є лише бажання вчителів та учнів.

Таким чином, головною перевагою використання квест-технології є зосередженість на автономії навчання, стимулювання креативного мислення, залучення студентів до оцінювання своїх результатів та результатів колег. Сьогодні вкрай необхідно продовжувати вивчати можливості даної технології. Квести допомагають відійти

від нав'язування готових відповідей, оскільки вчать здобувати вміння і навички самостійно. Вчитель допомагає, координує процес пошуку вирішення проблеми поставленої у квесті. Цей метод сприяє розвитку багатьох компетенцій, необхідних фахівцю ХХІ століття. Маючи в своєму арсеналі серію квестів, педагог зможе зробити освітній процес цікавим, ефективним і сучасним.

Список використаних джерел

1. Болдовський В.В., Шустка В.М. Квест – це дуже просто. Методичний посібник. Канів. 2018.
2. Соколов І.М. Впровадження квест-технологій в освітній процес: навчальний посібник. Запоріжжя: Акцент інвест-трейд, 2014. 108 с.
3. Мельникова І. Квести в початковій школі. Шкільний світ, 2019. 102 с.
4. Олена Стаєнна. Квест – гра у школі: як підготувати і провести. *Заступникам директора школи*. 2020. № 11.
5. Хвашевська О. Характерні особливості квест-технологій як ефективного засобу навчання молодших школярів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Спецвипуск, С. 143-146.

УДК 373.3.091.313:37.091.32(043.2)

Тайстра А.А., здобувач освіти II-IV курсу
Керівник: Синевич І.С., викладач
педагогіки

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Наше сьогодні дедалі все більше й більше вдосконалюється та стає більш сучасним. Тому, воно і вимагає нових форм та методів навчання і виховання,

впровадження яких сприяло б активації навчально-пізнавальної діяльності учнів, набуття нових знань та умінь. Зараз педагоги для активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів використовують різні способи. Ці всі способи належать до системи інтерактивного навчання і виховання, метою яких є модифікація сучасного освітнього процесу.

Модифікація ставить перед освітою нове завдання – сформувати в школяра вміння вчитися. Саме розвиток в особистості життєво важливих компетентностей може дати людині можливості орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому здобутті освіти. Серед педагогічних технологій, що сприяють формуванню компетентності учнів, чільне місце посідає метод творчих проєктів, мета якого – сприяти самостійному формуванню інтелектуальних, спеціальних і загальнокультурних знань і умінь учнів, розвитку ініціативності, співробітництва, роботи в колективі, логічного мислення, бачення проблеми прийняття рішень, одержання й використання інформації, самостійного навчання, планування, комунікативних навичок.

Метод проєктів – це саме те, що зараз потребує наш час. Цей метод засвідчує повну узгодженість навчання з інтересами учнів. Ідея включення методу проєктування в освітній процес була запропонована американським педагогом Дж. Дьюї, більше століття тому. Теоретичне обґрунтування даної технології здійснили відомі науковці, а саме В. Зверєва, В. Лазарєв, А. Моїсеєв, М. Поташник, Г. Селевко, І. Сисоєв та ін. Проблеми організації проєктної діяльності в початковій школі присвячені праці Т. Башинської, Л. Коваль, О. Онопрієнко, В. Тименко та ін.

Проєктна діяльність у початковій школі має свою специфіку: слід урахувувати вікові та психологічні

особливості учнів, більше уваги приділяти самостійній, пошуковій роботі, а не репродуктивній діяльності [1, с. 53].

Слід зауважити, що проектна діяльність є індивідуальною дією, результатом якої може бути корисний матеріал. Адже, мета кожного проекту полягає в створенні педагогом таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності учня.

Проектна діяльність також має свою практичну цінність. За допомогою цієї діяльності розвиваються пізнавальні навички учнів, активно розвивається критичне мислення, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі тощо. Учні отримують досвід, необхідний для подальшого розвитку їх як особистості.

Головною перевагою проектної діяльності є донести до учнів уміння користуватися дослідницькими прийомами: збирати всю необхідну інформацію, вміти її аналізувати та робити висновки [2].

Оскільки молодші школярі мають недостатній для самостійної роботи рівень теоретичних і практичних знань, кожен етап проектної діяльності повинен ретельно контролюватися вчителем. Проекти для початкової школи в більшості випадків – короткотривалі. Але все ж таки вчителі мають чудову можливість залучити до пошукової, творчої діяльності практично всіх учнів і в першу чергу – дітей із підвищеною навчальною мотивацією.

Участь у роботі над колективними або індивідуальними проектами сприяє формуванню в молодших школярів уміння відбирати й аналізувати інформацію, працювати з енциклопедіями, довідниками, спеціальною літературою, присвяченою різним етапам життя й діяльності людини, галузям техніки, науковим відкриттям; використовувати можливості інформаційних технологій, мережі Інтернет.

Учні початкової школи вчатья проводити спостереження, брати інтерв'ю, систематизувати й узагальнювати отриману інформацію, висувати гіпотези, робити аргументовані висновки. Теми учнівських проєктів дуже різноманітні, і в початкових класах їх не слід регламентувати, визначати та виділяти більш значимі. Тему проєкту пропонує вчитель, виходячи зі змісту предмета, який вивчається. Іноді тему обирають самі учні, або ж формулюють разом з учителем. Робота над проєктом у початкових класах неповинна бути примусовою та надто вибагливою. Адже результат може бути негативним і проявитися у зниженні інтересу до проєктної діяльності й до предмета зокрема. Завдання вчителя – уникнути можливих недоліків [3].

У результаті впровадження проєктної технології у закладі освіти створюється інноваційно-розвивальне середовище, яке передбачає такі процеси: набуття знань, нових умінь та навичок, формування нового досвіду психологічних якостей, орієнтацію на особистий і колективний успіх [1, с. 54].

Доречно наголосити, що проєктна діяльність відрізняється від всіх інших видів діяльності своїми особливостями, серед яких: концептуальність, системність, дотримання цілісних послідовних дидактичних питань, відтворюваність.

Також важливу роль відіграє вчитель, як керівник і наставник проєкту. Основною метою його роботи є не передача знань, а організація пошукової діяльності учнів, що робить навчання молодших школярів цікавим і змістовним, а процес набуття знань простим і доступним.

Відповідно важливим чинником для успішного впровадження проєктних технологій є якість освітнього середовища: достатнє освітлення, зручна обстановка та комфортна температура в класі. Створення сприятливого

середовища в класі забезпечуватиме дитині успішне навчання.

Безумовно, вчитель, організовуючи проєктну діяльність у початковій школі, повинен враховувати вікові й психолого-фізіологічні особливості дітей молодшого віку. Проєктний підхід можна застосувати для вивчення будь-якої складної дисципліни. Він дозволяє наблизити навчальний процес до життя, до потреб дітей, навчальний матеріал адаптувати до реальних життєвих ситуацій.

Тому, метод проєктів є засобом ефективного та якісного навчання молодих школярів. Це не тільки здобуття знань, а й набуття таких вмінь і навичок, як бажання самостійно вчитися та розвиватися, формувати запитання до вчителя, висунення власної гіпотези тощо. Безперечно, проєктне навчання – це метод, ефективність якого підтверджена світовою практикою [2].

Таким чином, метод проєктів є сучасною педагогічною технологією, використання якої створює умови для всебічного розвитку особистості у процесі організації творчої діяльності учнів початкових класів, де вчитель не лише підвищує власний професійний рівень, а й формує в школярів навички самоосвіти, що є головним завданням сучасної школи. Час особистісно-орієнтованих технологій, а зокрема проєктних, настав. Уміння використовувати інноваційні методи – це показник високої кваліфікації і прогресивної діяльності педагога-новатора, спрямований на творчий розвиток учнів та їх самореалізацію, підготовку до дорослого життя в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Онопрієнко О.В. Управління проєктною діяльністю молодших школярів. *Навчання і виховання учнів 4 класу:*

методичний посібник для вчителів. Упор. О.Я. Савченко. Київ: Початкова школа, 2005. С. 53–54.

2. Освітні технології: навчально-методичний посібник. За ред. О.М. Пехоти. Київ: АСК, 2002. 255 с.

3. Проектна діяльність у школі. Упорядник М. Голубенко. Київ: Шкільний світ, 2007. 128 с.

УДК 378.147.091.39:[81'243:004.738.5] (043.2)

Чедрик А.А., здобувач освіти II-Н курсу;
керівник: Фогел Д.О., викладач іноземної
мови

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ЦИФРОВОГО НАВЧАННЯ

В останні роки все частіше піднімається проблема застосування нових інформаційних технологій у вузі. Це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми і методи навчання, новий підхід до тренувального процесу. Основна мета навчання іноземних мов - формування і розвиток комунікативної культури здобувачів освіти, навчання практичному оволодінню іноземною мовою. Тому основним завданням є формування інформаційно-грамотної особистості, здатної розуміти поставлені перед нею завдання, осмислювати, аналізувати результати, шукати нові можливості застосування зі змінами технологій [2].

Розвиток системи освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження нових методів навчання і виховання дітей. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними

проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому [3].

Актуальність проблеми полягає у тому, що сьогодні, як ніколи раніше, роль іноземної мови постійно зростає, що зумовлює необхідність упровадження сучасних освітніх інформаційних технологій у практику вищої школи, подальшого аналізу можливостей використання інтерактивних технологій і дидактичних особливостей технологій навчання з використанням мультимедійних засобів у процесі викладання дисципліни –іноземна мова

В умовах глобалізації міжнародних контактів зростає значення вивчення іноземної мови, якій належить роль важливого засобу спілкування. Особливого значення набуває організація професійно-орієнтованого навчання здобувачів освіти таким чином, щоб за визначений термін навчання вони досягли певного рівня іншомовної компетентності, який би давав змогу здійснювати ефективну комунікацію в професійній діяльності.

Впровадження інформаційно-комунікаційних і комп'ютерних технологій в навчальний процес дозволяє поліпшити мовні та методичні навички не тільки здобувачів освіти, а й викладачів за допомогою участі у відеоконференціях, онлайн-форумах для обміну досвідом із зарубіжними і вітчизняними викладачами. Використання мультимедійних інструментів допомагає оптимізувати систему контролю і самоконтролю, що, в свою чергу, розвиває самостійність у вивченні іноземної мови [1].

У вищих навчальних закладах широко використовуються нові інформаційні технології, такі як Інтернет, аудіо та відео комплекси, мультимедійні навчальні комп'ютерні програми. Всі ці технології допомагають створювати додаткові можливості для

розвитку творчих здібностей студентів, розвивають їх допитливість і підвищують їх інтерес до дослідницької роботи. Крім того, він дає можливість ефективно вирішувати ряд наступних дидактичних завдань:

- поліпшення навичок читання;
- поповнення словникового запасу сучасними іноземними словами;
- вдосконалення монологічного та діалогічного мовлення;
- обговорення матеріалів мережі;
- формування стійкої мотивації до іншомовної діяльності при обговоренні цікавлять всіх проблем.

Неоціненну допомогу у вивченні іноземної мови може надати Інтернет. Глобальна мережа дає здобувачам освіти унікальну можливість використовувати автентичні тексти, спілкуватися з носіями мови, створювати природне мовне середовище і формувати здатність до міжкультурному співробітництву.

Один з найпопулярніших матеріалів, що застосовуються при вивченні і викладанні мов, - це, звичайно ж, відео. Відео можна використовувати в різних навчальних закладах - в класах, на сайтах дистанційного навчання, де інформація транслюється, а також в ситуаціях самонавчання і оцінки. Його також можна використовувати як спосіб презентації змісту, ініціювання бесіди і надання ілюстрацій до різних концепцій. Вчителі та учні завжди можуть створювати свої власні відеокасети в якості контенту для класу або як засіб оцінки успішності учнів.

Відеоконференція теж може бути надзвичайно ефективним способом запрошення відвідувачів до класу, надаючи можливість здобувачам освіти співпрацювати один з одним на відстані. Використання відеоконференції пов'язано з професійним обладнанням, але для такої технології достатньо камери, мікрофону та надійного інтернет з'єднання. Безкоштовне програмне забезпечення

включає в себе Skype, iChat, FaceTime та Flash Meeting. До прикладу Скайп-конференції з учнями (вчителями) з інших країн, що проводяться англійською мовою, створюють автентичні умови для спілкування, сприяють зняттю мовного бар'єру, спонукають до використання мови.

Використання електронних ресурсів є одним із найважливіших результатів інноваційної роботи на уроці, яке дозволяє здійснити задумане, зробити урок сучасним. В навчальному процесі використовуються такі типи електронних освітніх ресурсів: демонстраційні матеріали (ілюстрації, фотографії, плакати, презентації, схеми з текстовим супроводом), інтерактивні таблиці, правила, навчальні словники.

Форми роботи з допомогою презентацій Microsoft Power Point під час уроків іноземних мов включають:

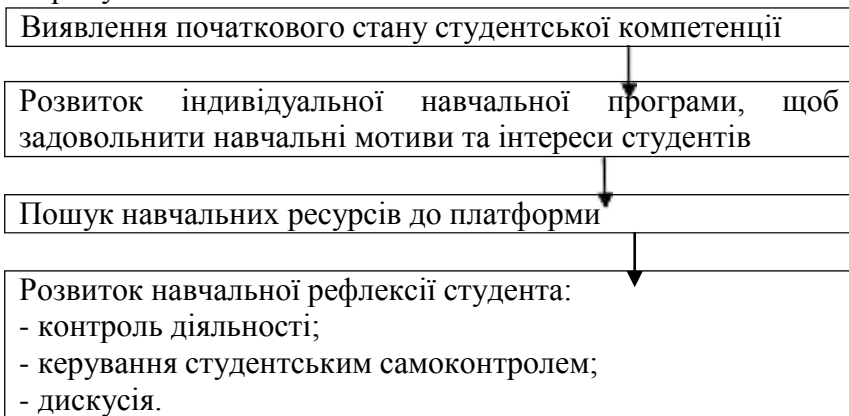
- вивчення лексики,
- навчання діалогічної і монологічною промови,
- відпрацювання граматичних явищ.

Вони дозволяють тренувати різні види мовної роботи і поєднувати в різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувані лінгвістичні здібності, створити комунікативні ситуації, автоматизувати мовні і мовні дії.

Одна з технологій, що забезпечують навчання, орієнтоване на студентів, - це метод проектів як спосіб розвитку творчих здібностей, пізнавальної активності і незалежності. Проектні форми навчання студентів комунікативним навичкам, комунікативності, культурі, умінь, лаконічним і доступним для формулювання думки, терпимості до думки партнерів по діалогу, розвитку вміння отримувати інформацію з різних джерел, обробляти її за допомогою сучасних комп'ютерні технології створюють мовне середовище, що сприяє виникненню природних потреб в спілкуванні іноземною мовою. Проектна форма

роботи - одна з важливих технологій, що дозволяють студентам застосовувати отримані знання з предмету. Студенти розширюють кругозір, кордони володіння мовою, набуваючи досвіду його практичного використання, вивчають іноземну мову, слухають його і чують, розуміють один одного в рамках проекту захисту. Діти працюють з довідниками, словниками, комп'ютером, таким чином створюється можливість безпосереднього контакту з автентичним мовою, що не дає вивчення мови лише за допомогою підручника під час уроків в класі.

Цифрове навчання вважається прогресивною формою навчання. Але в даний час вони викликають ряд психолого-педагогічних проблем, які необхідно вирішувати :

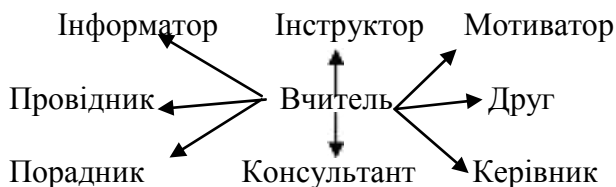

Використання сучасних технологій, таких як комп'ютери, Інтернет-ресурси, спеціальні навчальні мультимедійні програми, а також сучасне технічне оснащення дозволяють оптимізувати навчальний процес. Переваги використання інноваційних технологій:

1) раціонально організує пізнавальну діяльність студентів в ході навчального процесу.

- 2) зробіть навчання більш ефективним, залучаючи всі види чуттєвого сприйняття студента.
- 3) побудує відкриту систему освіти, що забезпечує кожному індивіду власну траєкторію навчання.
- 4) залучає до процесу активного навчання категорії студентів, що відрізняються здібностями і стилем навчання.
- 5) інтенсифікує всі рівні навчально-виховного процесу.

Для більшості фахівців у сфері викладання іноземних мов інноваційність розглядається як комунікативність. Отже, методичним змістом сучасного заняття з іноземної мови має бути комунікативність та формування у студентів відповідної комунікативної компетенції, яка визначається як уміння ефективно застосовувати знання в різноманітних умовах професійного спілкування з різними комунікантами та здатність користуватися мовою залежно від конкретної ситуації [4].

Розвиток системи освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження нових методів навчання і виховання дітей. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому [3].

Узагальнюючи вище викладене, можна зробити висновок про те, що впровадження інформаційно-

комунікативних технологій кардинально змінює процес навчання, але одне залишається незмінним – значущу роль на уроці іноземної мови відіграє викладач. Він стає консультантом і координатором навчального процесу. Розширення меж подачі матеріалу, його пояснення, відпрацювання та контроль застосування його студентами робить процес навчання у ВНЗ більш зручним, швидким, цікавим і результативним як для здобувача освіти так і для викладача.

Список використаних джерел

1. Химинець В.В. Інновації в початковій школі: Навч.-метод. посібник/ В.В. Химинець, М.Ю. Кірик. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 312с.
2. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. / О.П.Буйницька. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 240с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. / І. М. Дичківська. – Київ: Академвидав, 2004. – 352с.
4. Маслюк Ю.А. Проблеми використання інформаційних та комунікативних технологій у навчальній діяльності. / Ю.А. Маслюк // Інновації в освіті, 2006. – № 1. – 117-123с.

НАУКОВИЙ МОЛОДІЖНИЙ АЛЬМАНАХ
ГПФК МДУ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

15 квітня 2021 р.

**Збірник тез доповідей
науково-практичної Інтернет-конференції здобувачів
освіти ВСП «ГПФК МДУ»**

Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»
89600, Закарпатська область, м. Мукачево, вул. Я.-А.
Коменського, 59.
E-mail оргкомітету конференції: snt_gpk@ukr.net